

YENİ ÇAĞ

- **H. Bektaş:** Suriyenin yeni yolu
- **V. Slavik:** Sosyalizm ve demokrasi
- **E. Papaioannou:** Kıbrısın bağımsızlık savaşı
- **V. Joannes:** Çok Partili sistem ve sosyalizm

KOMÜNİST KAHRAMANLAR

Ölümsüzler

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

Suriye Komünist Partisi devletleştirmeyi destekliyor

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Moskova bildirisi

Komünike

Demokratik milli cephe

3

Mart

1965

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

B u s a y i d a :

Halit Bektaş

Suriye Komünist Partisi Genel sekreteri

Vaslav Slavik

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» sorumlu sekreteri

Esekias Papaioannou

Kıbrıs İlerici Emeği Halk Partisi Genel sekreteri

Viktor Joannes

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

YENİ ÇAĞ

3

Mart

1965

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Suriyenin yeni yolu

Halit Bektaş

Suriyede sınıf savaşı olağanüstü keskinleşmiştir. Buna sebep, 100-den fazla kapitalist işletmenin tamamen ya da kısmen devletleştirilmesiyle ilgili olarak bu yılın başlangıcında Suriye makamlarının yayınladıkları karar olmuştur. Bu olaydan birkaç gün önce Suriye hükümeti, bütün petrol ve toprakaltı zenginliklerini devlet mülkü ilân eden bir karar çıkarmıştı. Toprakaltı zenginliklerinin işletilmesi için yabancı şirketlere imtiyazlar verilmesi yasaklanıyordu. Bu karar, milletlerarası petrol tekellerinin ve özellikle de Suriye petrollerinin işletilmesini tekeli altına almak için imtiyazlar sağlamaya çalışan Batı Alman Concordia Firması'nın plânlarına indirilen bir darbe oldu. Şubat ayında, ilâç ve gıda maddeleri ihtalât firmalarının en önemlileri devletleştirildi.

Şamda, insan ölümüne ve yaralanmalara sebep olan ilk sokak çarpışmaları başladığından beri, Suriyede sınıf savaşının millî, anti-emperyalist bir karakter taşıdığı açıkça ortaya çıktı.

Bir yanda yurtseverlik ve ileriliğin uzvî olarak kaynaşması görülürken, öte yanda gericilikle emperyalizmin ittifakı açıkça kendini gösteriyordu. «Müslim Kardeşlik» önderlerinin çoğu ve öteki gerici din adamları, büyük burjuva ve büyük toprak sahiplerinin geleneksel partileri, ileri sosyal-ekonomik değişimlere karşı «kutsal savaş»

ilân etmişlerdi. Bunlar, ABD, İngiltere ve Batı Almanya emperyalist çevreleri tarafından faal olarak desteklenmekteydi.

Komünistler ve sosyalizm taraftarı olanlar, siyasi görüşleri ne olursa olsun bütün ileri düşünceli insanlar, emperyalistlerin ve gericilerin suikastleri karşısında halkın elde ettiği başarıları korumak amacıyla düzenlenen kitlevi halk gösterilerine omuz omuza katıldılar.

Tabii bu, o günlerde gericilerle emperyalistlerin tarafını tutanların hepsinin de gerici ya da emperyalist ajanı olduğu anlamına gelmez. İlerilik düşmanları, din «endişesi» ve hattâ «demokrasi» maskesi altında, orta tabakanın ve küçük esnafın bazı guruplarını kendi taraflarına çekmeyi başarabildiler ve bunlar greve giderek Şam'daki dükkânlarını kapadılar. Fakat, bu kargaşalığın çabuk bastırılabilmiş olması, şu olağanüstü durumu aydınlattı: Suriye gerçeklerindeki gelişmeler dinî demagoji imkânlarını önemli derecede daraltmıştır ve sosyal ilerilik yolunda halkın gösterdiği çaba ve milli his, bu demagojiden daha da fazla kuvvetlenmiştir. «Müslim kardeşlik»önderleri ile din adamları arasındaki gericiler için bugün, din «endişesi» maskesine bürünüp halk kitlelerini, kapitalist sömürmeye katlanmaları gerektiğine ve toprak ağalarıyla büyük kapitalistlerin her zaman halkın sırtına yükledikleri sınıf ezgisi yüküne dayanmaları gerektiğine inandırmaları kolay olmamaktadır.

Şüphesiz bugün yurdumuzda gericiliğin kesin yenilgesinden söz etmek henüz erken olur. Suriye, şu özelliği taşıyan bir arap ülkesidir: Ülkemizde barışçı ya da barışçı olmayan her mücadele, ancak bu mücadelenin elemanları düzgün bir şekilde, yavaş yavaş ve hissedilmeksizin genişliğine ve derinliğine geliştiği zaman tüm yaygınlığı ile coşkunluk kazanmaktadır. Bir zamanlar, siyasal bağımsızlığın sağlanması ve sağlamlaştırılması için yürütülen anti-emperyalist savaş sadece bir alevlenme ya da yüzeyde kalan bir dönüşüm olmamış, aksine keskin bir çatışma şeklini alarak halkı derinliğine kapsayan bir özellik kazanmıştı. Aynı şekilde bugün de, iktisadî bağımsızlık ve sosyal ilerilik için yürütülen sınıf savaşı, — özellikle bugün Suriye'de olagelen ileri gelişmelerden emperyalistlerin olağanüstü memnunsuzluk duydukları düşünülürse — kolay ve basit olmayacaktır.

Suriyedeki ekonomik ve sosyal değişimlerin daha başka, — daha geniş, derin ve demokratik — bir karakter alabileceğini; yurdumuzun durumunda devrimci bir demokrasiye götürecek gelişmeler olabileceğini, bu gelişme sonucunda bu değişimlerin gerçekleştirilmesi işinin doğrudan doğruya halk kitlelerinin eline verileceğini emperyalist çevreler bilmektedir. Emperyalistlerin ve gericilerin en çok korktukları da işte budur.

Bununla beraber, bu tedbirlerin önünü almayı deneyen emperyalist, gerici kuvvetlerin durumu çok çapraşık ve çelişmelerle doludur. Suriyedeki millî ve ileri gelişmelere karşı hiddetli çıkışları, kendi niyetlerine taban tabana zıt sonuçlar verebilir. Emperyalist, gerici kuvvetler, halkın enerjisini uyandırabilirler; bu gelişmelerin gerçekleşmesi, derinleşmesi ve yaygınlaşmasında halk yığınlarının öneminin, etkisinin ve faaliyetinin artması sonucunu doğuracak devrimci süreci hızlandırabilir ve derinleştirebilirler.

Suriyede devletleştirmenin bir tarihcesi vardır. Suriye, siyasi bağımsızlığını elde eden, Fransız ve İngiliz birliklerini topraklarından atan ilk Arap devletidir. Suriye, yabancı tekeller-sermayeye ait olan işletmelerin devletleştirildiği ilk Arap ülkesidir. Sömürgecilerin birlikleri çıktıktan sonra, gittikçe daha fazla yabancı işletme devletleştirilmiş ve daha 1957 yılı sonunda, iktisadi hayatta yabancı sermayenin hakim olduğu bütün kollar, (tütün işletmeleri, demiryolları, elektrik santralleri, Emisyon bankası, v. s.) devlet mülkiyetine geçti. Daha sonra bütün yabancı ve yerli bankalarla sigorta şirketleri devletleştirildi. Bugün Suriyede yabancı sermaye, Irak ve Suudi Arabistandan gelerek Suriyeden geçen petrol hattı hariç, bahse değer bir mevkiye sahip değildir.

Yabancı sermayenin devletleştirilmesi Suriye millî burjuvazisinin yönetimi altında gerçekleştirildi. Halkın tam millî bağımsızlık isteği; ülkenin ekonomisinin yabancı sermaye hakimiyetinden kurtarılması isteği bu devletleştirmede aksettirildi. Devletleştirme aynı zamanda, yerli burjuvazinin tamamen millî üretime ve iç pazarlara bağlı olma çabalarını; ülkenin zenginliklerini ya doğrudan doğruya, ya da devlet aracılığı ile bizzat sömürme çabalarını yansıtmaktaydı. Fakat Suriye burjuvazisi, yabancı sermayenin devletleştirilmesine, yüreği sızlıya sızlıya razı oldu ve devletleştirme tedbirlerinin «kutsal kapitalist mülkiyete» dokunmaması için herşeyi yaptı.

1954'ten 1957'ye kadar parlâmentodaki burjuva temsilcileri, yabancı sermayeyi zarar-ziyan ödemedi devletleştirmek için yapılan her teklife karşı koydular. Halbuki, yabancı işletme sahiplerinin ülkemizde yıllar boyunca dilediklerini yaparak, bu işletmelere yatırdıkları sermayenin defalarca daha fazla kârını çıkardıkları, bu sebeple hiçbir zarar-ziyan istemeğe hakları olmadığı kabul edilebilirdi. Suriye burjuvazisinin temsilcileri buna rağmen, devletleştirilen yabancı işletmelerin sahiplerine zarar-ziyan ödenmesinde ısrar ettiler. Suriye burjuvazisi, devletleştirmenin kendisine yönelebileceğinden korkuyordu. Gerçekten daha sonra bu da oldu.

Şunu söylemek gerekir ki, büyük sermayenin devletleştirilmesi sorunu, Suriye burjuvazisinin tutumu yüzünden, gittikçe daha kesin olarak ve ısrarla ortaya çıkıyordu. Bu sorunun çözümünü, yalnızca halkın sömürülmekten ve soyulmaktan korunması zorunluğu değil,

aynı zamanda, ülkenin iktisadi gelişmesindeki menfaatleri, yeni-sömürgeciliğin sokulmasına karşı yurdun savunulması ve böylece siyasal bağımsızlığının sağlanmasındaki menfaatleri gerektirmektedir. Fakat bu, Suriye millî burjuvazisinin artık kesin olarak yeni-sömürgecilik tarafına geçtiği anlamına gelmez. Suriye millî burjuvazisi ile emperyalizm arasındaki çelişmeler objektiftir. Bu çelişmelerin keskinliği, iç ve dış şartlara göre artabilir ya da azalabilir. Fakat bu çelişmeler devam etmektedir.

II

Sosyalist fikirler, Sovyetler Birliği ve sosyalist dünya topluluğunun verdiği örneklerin etkisi ile, Asya ve Afrika ülkelerinin (ve bunlar arasında arap ülkelerinin de) halk yığınları arasında kuvvetle yayılmaktadır. Bu yüzden, halkın coşkun dalgalanışları karşısında zayıflıklarını anlayan ve geleceğe inançları olmayan Suriye büyük burjuvazisinin temsilcileri, Suriye ekonomisi için olumsuz bir tutum takındılar. Büyük burjuvazi ilkönce yeni-sömürgecilikle anlaşılmaya varmayı, onu, iktisadi yollarla ülkeye sokmayı denedi. Çünkü böylece, halk mücadelesinin hızlanmasını önleyebileceğini umuyordu. İkincisi, mevcut işletmelere yatırım yapmaya, yahut yeni işletmelere ortak olmaya, — özellikle bunlar derhal yüksek kâr getirmiyorsa — yanaşmadı. Üçüncüsü, büyük burjuvazi, ülkeden dışarıya kâr ve sermaye kaçırdı ve millileştirilmiş bankaların verdiği krediler ve izinlerin yardımıyla yeniden basit üretimi gerçekleştirdi.

Suriye büyük burjuvazisi ve ajanları, plânlarının birinci kısmını gerçekleştirmekte ileri gidemediler. Çünkü, emperyalizmin ülkeye geniş ölçüde sokulmasını sağlayacak her denemeye karşı halk direniyordu. Öte yandan emperyalist devletler, gelişmelerin alacağı yönden güven duymadıkları için tereddüt gösteriyor ve Suriyeye seve seve sermaye yatırımı yapmıyorlardı. Suriye büyük burjuvazisi bununla beraber plânlarının ikinci ve üçüncü kısmında bazı başarılar sağladı. Resmi açıklamalara göre, Suriyeden kaçırılan sermaye 200 milyon doları buluyordu. Suriye gibi küçük bir ülke için bu muazzam bir paraydı. Bunun sonucu, sanayide duraklama, ticarete gerileme ve işsizlerin sayısında artma oldu. Onbinlerce Suriyeli Lübnana, Kuveyte ve öteki ülkelere göç etmek zorunda kaldı. Ticaret ve ödeme dengesindeki açıkla bütçe açığı arttı.

Bu durumda, Suriye ekonomisinin gelişmesi için, sanayi üretiminin yönetimini devletleştirmeye giderek büyük burjuvazinin elinden almaktan başka çıkar yol kalmadı. Önce, dokuma sanayiindeki en büyük şirketler devletleştirildi. Bu, aşağı yukarı bir yıl kadar önce oldu. Fakat, yalnızca bu tedbirlerin, meselenin çözümüne yetmediği görüldü: Özel-kapitalist sektör sanayide hakim durumunu

gene de korumuştı. Güçlükler giderilmemiş, üstelik de artmıştı. Diğer sanayi kollarındaki büyük kapitalistler, dokuma işletmeleri sahiplerinin akibetine uğrıyacaklarından korkarak, sermayelerini yabancı ülkelere kaçırmaya ve devlet bankalarından kredi almaya başladılar.

Görülüyor ki, bu yılın Ocak ayında yapılan geniş devletleştirme, ülkedeki objektif gelişmenin sonucudur. Böylece, devlet sektörü, Suriyenin sanayi üretiminde hâkim sektör olmuştur. Bugün devlet sektörü kuvvetle büyümüşür ve ortalama hesapla Suriyenin sanayi üretiminin % 80-ini vermektedir. Bu devletleştirme 114 sanayi işletmesini kapsamıştır. Bunların 21-i tamamen devlet mülkiyetine geçmiştir. 28 işletme, % 90 oranında devletleştirilmiş, yani değerinin % 10-u eski sahiplerine bırakılmıştır. Geri kalan işletmeler ise % 75 devletleştirilmiştir. Hükümet basınının verdiği rakamlara göre, devletleştirilen 106 işletmenin sermayesi 243,3 milyon Suriye lirası tutarındadır. Bu işletmelerde 12000 işçi çalışmakta ve devlet bankalarının bu işletmelere verdiği kredilerin toplamı 82 milyon Suriye lirasını bulmaktadır. Devletleştirilen en büyük 39 şirketin sermayesinin toplamı 151 milyon Suriye lirasıdır.

Tamamen devletleştirilen işletmeler arasında, 5 çimento fabrikası (toplam sermayesi 50,7 milyon S. Lirası); 2 şeker rafinerisi (toplam sermaye 24,5 milyon S. lirası); 2 nebatî yağ fabrikası (toplam sermaye 8 milyon); 1 yün dokuma fabrikası (toplam sermayesi 4 milyon); Şam'da bir cam ve porselen fabrikası (toplam sermayesi 8 milyon); Halep'te bir bira fabrikası (toplam sermayesi 3 milyon) ve Şam'da bir kibrit fabrikası (otplam sermayesi 2,4 milyon S. lirası) vardır.

Devletleştirme ile ilgili kararname, devletleştirilen şirketlerin hisse senetlerinin, 15 yıl vade ve % 3 faiz ile millî değer olarak devlet tahviline çevrilmesini ön görmektedir. Bu tahviller tedavüle çıkarılabilir. Başka bir kararname, devletleştirmeden önce bu tahvillerin gelirleriyle geçimlerini syğlıyan küçük hissedarlara, senetlerin itibarî değerini devletin nakdî olarak ödemesini ön görmektedir.

Öte yandan, resmi açıklamalarda belirtildiğine göre, birkaç küçük işletme yanlışlıkla millileştirilmiştir. Bunlar, daha fazla kredi ve para yardımı alabilmek için, sermayelerini ve üretim hacimlerini yüksek gösteren rakamlar vermişlerdir. Resmi çevrelerin bildirdiğine göre hata düzeltilecek ve bu küçük işletmeler sahiplerine geri verilecektir. Bu ise tamamen doğrudur ve şu anda gerçekten yapılmaktadır.

III.

İşçi sınıfı, köylüler, devrimci öğrenciler, ileri aydınlar, asker kitlesi ve yurtsever subaylar, devletleştirme tedbirlerini başlangıçtan

beri desteklemektedirler. Çünkü bu tedbirler, ülkenin ilerlemesi için geniş olanaklar yolunu açmaktadır.

Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi, ülkenin her yanında binlerce nüshası dağıtılan bir bildiri yayınladı. Bu bildiri, işçileri, köylüleri, halk yığınlarını ve bütün ileri yurtseverleri, bu değişimleri birlik içinde desteklemeye ve emperyalistlerle gericilerin suikastlerine karşı korumaya çağırdı. Partimizin Merkez Komitesi yayınladığı açıklamada, bu dönüşümlerin başarısını garanti edecek olan temel tedbirleri saydı. Bunlar arasında, devletleştirilen işletmelerin doğru olarak yönetilmesi; devlet sektörünün genişletilmesi için bu işletmelerin yedek imkânlarından faydalanmak; siyasî inançlarına bakmadan işçilere sendika haklarını kullanma imkânı ve fikir hürriyeti tanınması; sendika seçimlerinin ve muhtar idare seçimlerinin demokratik temel üzerinde yapılması; zanaatkârlar gibi küçük üreticilerin durumlarının incelenmesi, isteklerinin gerçekleştirilmesi ve üretim faaliyetlerine devam ederlerken bunların desteklenmesi; köylülerin katılması ile toprak reformunun tamamlanması. Bu açıklamada belirtiliyor ki: Tekelci kapital ile gericiliğe karşı ve emperyalistlerin çeşitli suikastlerine karşı tam zafere ulaşmak için, halk kitlelerine, bütün ilerilik ve sosyalizm kuvvetlerine, siyasî yönlerine ve görüşlerine bakmadan, demokratik hürriyetlerin tanınması, — yani fikir, basın ve toplanma hürriyeti ile siyasî partilerin serbestçe çalışmaları hakkının tanınması — gereklidir. Açıklama, sosyalist kampla ve onun öncüsü Sovyetler Birliği ile dayanışma için, ve bütün arap dünyasındaki ilerilik güçlerini kuvvetlendirmek için çağrıda bulunmaktadır. Suriye komünistleri, — iktidarda olsunlar ya da olmasınlar — sosyalizme inanan bütün ileri kuvvetleri birleşmeğe ve gericilerle emperyalistlerin plânlarını önlemek, halk yığınlarımızın mutlu geleceğini garanti etmek için bugün her zamandan daha gerekli olan geniş, ileri milli cephede birlikte çalışmaya çağırmaktadır.

Partimizin Merkez Komitesi, devletleştirme kararını doğru olarak değerlendirmiş ve bu tedbirlerle, kapitalist olmayan gelişme yolunda ilerlemek için temellerin genişletildiğini belirtmiştir. Sadece bu devletleştirme tedbirlerinin açıklanması ve hattâ gerçekleştirilmesiyle iktisadi ve sosyal sorunların çözülebileceğini ve bunun ülkeyi kolayca sosyalizm yoluna götürebileceğini kabul etmek yanlış olur. Bununla beraber bu tedbirler, böyle bir gelişme için şartlar yaratmaktadır. Başka bir deyimle, kapitalist olmıyan yola girmek, ülkenin kendiliğinden sosyalist yönde gelişeceği anlamına gelmez.

Adı geçen bu devletleştirme tedbirlerinin yürürlüğe sokulmasından daha çok önce partimiz Suriyedeki durumun doğru bir tahlilini yapmış ve şunları açıklamıştı: Yurtta alevlenen siyasî mücadele, kapitalist ve kapitalist olmıyan gelişme yolları arasındaki mücadelenin

bir yansımasıdır. Ülkedeki keskin sınıf savaşının ister istemez hâkim çevreler arasında da etkisini göstereceği gerçeği karşısında Suriyedeki komünistlerle bütün sosyalizm taraftarlarının gözlerini kapamaları isteğiyle propaganda yürütülürken, biz buna aldanmadık. Devlet iktidarı, ya kapitalist gelişme yolunu desteklemek, yani büyük kapitalistler ve toprak beyleri gurubu tarafına geçmek zorundaydı, ki bu kaçınılmaz bir şekilde bu iktidarın yıkılması sonucunu doğurdu; ya da kapitalist olmıyan gelişme yolunu desteklemek ve büyük burjuvazinin durumuna bir darbe indirmek zorunluğundaydı.

Gerek sivil ve gerekse askerî kamu oyunun yaptığı baskıda kendisini gösteren objektif gelişme dolayısıyla, sağcı Baasçı önderler ülkenin yönetiminden uzaklaştırıldı ve kapitalizmin durumuna bir darbe indirilmiş oldu. Bugünkü sorun, ülkede, iktidarın karakterinin geniş halk yığınlarına ve bütün ileri yurtsever kuvvetlere uymasını ve böylece Suriyenin kapitalist olmayan yolda kesin ve çabuk adımlarla ilerlemesini sağlayacak siyasî bir durum yaratmaktır.

Şimdi yapılması gereken, bütün Marksist-Leninistlerin ve bütün ileri elemanların çabalarını birleştirmek ve kapitalist olmıyan gelişme kavramının tarifinde tam açıklık sağlamaktır. Bunu isteyenler yalnız komünistler değildir.

Sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki devrimci hareketin karakteri ve özelliklerinin tartışıldığı VI. Komünist Enternasyonal Kongresinde, kapitalist olmıyan gelişme imkânları için daha geniş teorik ve pratik bir gerekçe istendi. Bu meselenin teorik bakımdan daha da işlenmesi için, II. Komünist Enternasyonal Kongresinde Milli sorunlar ve sömürge sorunları komisyonun raporu temel teşkil ediyordu. Bu raporda V. I. Lenin şu görüşü belirtiyordu: «geri kalmış ülkeler, kapitalist gelişme devresinden geçmek zorunda kalmadan, sovyet düzenine (yani sosyalizme — H. B.) ve belirli gelişme kademelerinden geçerek komünizme ulaşabilirler». Lenin, «kapitalist olmıyan yol» kavramını kullanmamıştı. Fakat VI. Kongre vesikalarında artık bu kavrama değinilmiştir. Bununla beraber, VI. Kongre tezlerinde, bu önemli teorik herhangi bir şekilde bir gerekçeye dayandırmak ve daha da geliştirmek için denemeye dahi gidilmemiştir.

Ancak yıllarca sonra, 1960-da komünist ve işçi partileri temsilcilerinin konferansında bu soru tekrar ortaya atılmış, fakat artık daha geniş ve belirli anlamda yeni temellere dayanarak ele alınmıştır.

Bugün bu kavramın kapsamı daha da genişlemiştir. Bu kavram yalnızca, bir ülkenin kapitalizm devresinden kaçınabileceği anlamına değil, aynı zamanda, kapitalist gelişmenin, artık başlamış da olsa, belirli bir dönemde kesilebileceği anlamına da gelmektedir.

Genellikle kapitalizm öncesi münasebetlerin ve kısmen hattâ gentil münasebetlerin hâkim olduğu ve ne yerli burjuvazinin ne de

proletaryanın var olmadığı bazı afrika ülkeleri, sömürge boyunduruğundan kurtulduktan sonra, kapitalizm devresinden geçmeden sosyalizm yolunda gelişebilirler. Fakat, tarım ve sanayi de kapitalist gelişmenin yer aldığı ve kendi burjuvazisi ile işçi sınıfının doğmuş olduğu ülkelerde ödev, kapitalizm devresini dışardan aşmak değildir. Bu ülkeler daha ziyade bu gelişmeyi kesmek, daha erkence bir dönemde bu devreden çıkmak ve kapitalist olmayan yolda gelişmek zorundadır.

Kapitalist olmıyan gelişme demek, — sınıf açısından ele alınırsa — işçi sınıfının teşekkülü, gelişmesi ve büyümesi sonucuna vardıracak olan, fakat burjuva sınıfının gelişmesi ve sağlamlaşması sonucunu vermiyecek olan bir yol demektir.

Fakat buna dayanarak, hürriyete kavuşan ülkelerde kapitalizm tehlikesine gem vurulduğu ve yalnızca devletleştirme sayesinde, — hattâ bu gayet geniş de olsa — tehlikenin tamamen giderildiği sonucunu çıkarmak yanlış olur.

IV.

Şimdi, son devletleştirme tedbirlerinden sonra, her komünistin ve her ileri düşünceli insanın samimi olarak istediği ve gayret ettiği gibi bu tedbirlerin tam başarıya ulaşacağı şartıyla, Suriyenin ekonomik durumunun ne şekil aldığını inceliyelim.

Yapılan hesaplar, ülkenin bütün sanayi üretiminin, millî gelirin sadece % 14-ünü verdiğini gösteriyor. (Bu oran Mısırda % 22-dir.) Geniş ölçüde devletleştirmeden sonra sanayide kapitalist olmayan gelişme hâkim duruma geçmiştir. Bu gelişme işçi sınıfının saflarını arttırmaktadır. Fakat, burjuva sınıfının kuvvetlenmesine ve büyümesine önayak olmamakla beraber, — gerekli tedbirlerin alınmaması halinde — gelişme sürecinin sosyalizm ve demokratikleşme filizlerini engellemesi, devlet kapitalizmi şekillerinin konserve edilecek saklanması ve halk iktisadiyatının yönetimine halkın katılmaktan uzak tutulması sonuçlarını doğurabilir. Bu ise bir bürokratik burjuvazinin doğması ve kuvvetlenmesi sonucuna; bu bürokratik burjuvazinin devlet sektörünü kullanarak belirli şartlar altında, burjuva sınıfının mülkünü miras almamış olsa da bu sınıfın avantajlarından faydalanması neticesine vardır.

Eger Suriye halkı bilinci, uyanıklığı ve faal savaşı sayesinde bunu önleyebilirse, — ki bu pekâlâ mümkündür —, o zaman sanayideki gelişmenin tüm görünüşü şöyle olacak: Kapitalist olmıyan yolda gelişen ve üstün durumda olan bir sektör; ve küçük sanayicilerle küçük üreticileri içine alan bir özel-kapitalist sektör. Bu sonuncu sektör, şüphesiz uzun zaman korunacaktır.

Zıraatte ise küçük mal üretimi hakim durumdadır ve milli gelirdeki payı % 40-dan az değildir. Toprak reformu içine giren arazi ve topraklar, kanuna göre her ne kadar daha uzun zaman satılıp alınamıyacaksa da, toprağın yalnız ürünleri değil kendisi de bir ticaret malı olmaya devam etmektedir. Köylüler içinde büyük bir hızla bir sınıf ayrışımı ola gelmektedir. Köy burjuvazisi sınıfı kuvvetlenmekte ve gelişmektedir. Orta köylüler, eskiden olduğu gibi, kapitalist düzende geleneksel olan bir tutum almaktadır: Bunların önemsiz bir kısmı zenginleşmekte, çoğunluğu ise sefil olarak fakir köylülerin ya da tarım işçilerinin saflarına geçmektedir. Topraksız ve az topraklı köylülerin geniş bir kitlesi, yarı feodal toprak ağalarının yanında *yarıcı* ya da zıraat işçisi olarak çalışırlar. Toprak reformu kanunu bu toprak ağalarının iktisadî hâkimiyetini kırmış olmakla beraber, bunlar gene de kalmıştır. Buna göre Suriye köyünün sınıf açısından görünüşü, şöyledir: Yarı feodal toprak ağaları, köy burjuvazisi, orta köylüler, küçük köylüler, fakir ve topraksız köylüler, tarım işçileri.

Suriyedeki toprak reformu kanunu, kitlelerin baskısı altında bir sıra düzeltmeler yapıldıktan sonra, Arap-Doğusunda en köklü kanun oldu. Toprak mülkiyetinde tavan olarak sadece 15 hektar sulu arazi tesbit edildi ve bu hiçbir şekilde 50 hektarı aşamaz. Sulanmayan arazide tavan 100 hektar olarak tesbit edilmiştir; fakat çöllere yakın ve yağış az olan bazı bölgelerde bu daha yüksek de olabilir.

Fakat, toprak reformu kanununun tüm olarak gerçekleşeceği kabul edilse bile, zıraatin yukarda ana hatlarıyla belirtilen görünüşü, üretim bağıntıları ve sınıf ayrışımı açısından, yani zıraattaki genel gelişmenin yönü açısından büyük bir değişikliğe uğramıyacaktır.

İç ticarete gelince, henüz özel sektör hâkim durumdadır.

Suriye ekonomisinde şimdi şu bölümler vardır: Kapitalist olmıyan bölüm (bu şimdi sanayide ağır basmaktadır); kapitalist bölüm; küçük mal üretimi; kapitalizm öncesi bölüm. Tabii böyle bir durumda Suriyenin kapitalist olmıyan gelişme yolunda yürüdüğü söylene-
mez. Olsa olsa, Suriyenin bu yola doğru adım attığı, ya da, partimizin Merkez Komitesinin açıklamasında belirtildiği gibi, kapitalist olmıyan gelişme yolunda ilerleyebilmek için temellerin genişletildiği ileri sürülebilir.

Suriye komünistlerinin kesin inancına göre, ekonomisi böyle bir durumda olan bir ülkenin gelişmesinin sosyalist karakterinden vakitsiz söz etmek, uygunsuz olur. Bir ülkenin artık sosyalizm yoluna girdiğini söyleyebilmek için, o ülkedeki sanayi şirketlerinin çoğunluğunun ya da büyükleriyle orta büyüklükte olanlarının hepsinin devletleştirilmiş olması yetmez.

Öte yandan biz, sosyalist gelişme için, bütün tarımın bir üretim kooperatifleri sistemine dönüşümünün zorunlu şart olduğu görü-

şünde değiliz. Eğer ülkede artık toprak ağası ve köy burjuvazisi yoksa; eğer bütün köylüler toprak ve arazi sahibi ise, ve bu topraklar alınıp satılmıyorsa; eğer bütün sanayi ya da onun anahtar noktaları sayılan kolları (küçük üreticilerin varlığı devam etmekle beraber) devletleştirilmişse; eğer devlet dış ve iç ticareti (bir yanda da küçük tüccar varken) elinde tutuyorsa; eğer ilmî sosyalizm ideolojisi hâkim ideoloji olmuş ya da olmakta ise, o zaman bu ülkenin sosyalizm yönünde geliştiği ya da sosyalizmi kurmakta olduğu söylenebilir.

Eğer kurtulmuş bir ülkede köylülerin yarısından çoğunun hiç toprağı ve arazisi yoksa; eğer toprak ağaları, köylüleri, yarı derebeylik metodlarıyla sömürmeye devam ediyorsa; eğer köy burjuvazisi, yarıcılar da dahil tarım işçilerini sömürüyorsa; eğer büyük ve orta tüccar müsdahdemi sömürüyorsa; eğer özel sektör orta ve küçük sanayii içine alıyorsa, hattâ ana sanayi kolları ve en önemli ibracat-ithalat işleri devletleştirilmiş olsa dahi böyle bir ülke için sosyalizmi kurmakta olduğu, gelişmesinin artık sosyalist karakter taşıdığı söylenemeyeceği gibi, kapitalist olmıyan gelişmenin sosyalizme götürecektir yol üzerinde ilerlediğinden bile söz edilemez. İktisadî bağımsızlığın kazanılması için de bu böyledir.

Kapitalist gelişme yollarıyla iktisadî bağımsızlığın elde edilemeyeceğini, Suriyenin ve sömürgecilik bağımlılığından yeni kurtulmuş ülkelerin tecrübeleri göstermektedir. Bunun için bugün birçok milliyetçi, ekonomik egemenlik için ve bunun sonucunda da siyasi bağımsızlığın sağlanması için yürütülen savaşın, aynı zamanda kapitalizme karşı bir savaş olduğu kanaatindedir. Yani bugün millî ödev uzvî olarak sosyal ödevlerle kaynaşmıştır. Lenin'in belirttiği gibi, kurtuluş hareketinin mantığı öyledir ki, hareket, aslında sömürgecilğe karşı yöneltilmiştir, fakat sonuç olarak kapitalizme ve emperyalizme karşı yönelmektedir. Buna göre, sosyal-ekonomik değişimler yoluyla çözülmesi gereken ilk ödev, bağımsız bir milli ekonominin kurulmasıdır. Bunun yapılması için şunlar gereklidir: Birincisi, tekelci kapitalin gerek doğrudan doğruya sermaye yatırımları şeklinde ve gerekse kapalı şekilde, (örneğin «karma» denilen işletmelerin yabancı ve milli sermaye ortaklığı ile kurulması; taşıt araçları, buz dolabı, televizyon, v. s. montaj işletmelerinin kurulması gibi yollarla) sokulmasına karşı yurdu korumak. İkincisi, ülkeyi, milletlerarası kapitalist işbölümünden kurtarmak. Kurtulmuş olan ülkeler, bu işbölümünde birer ham madde ihracatçısı ya da bir-iki ziraat maddesi ihracatçısı olarak kalmaktadır. Üçüncüsü, halk iktisadiyatını, gelişmiş kapitalist ülkelerle yapılan ve eşit değer taşımayan mübadeleden kurtarmak.

Anlaşılacağı gibi bütün bunlar yalnızca devletleştirme yoluyla, ya da bir devlet sektörü yaratmakla gerçekleştirilemez. Devlet sektörü tek başına, otomatik olarak iktisadî bağımsızlığın sağlanması

ması sonucunu veremez ve yeni-sömürgeciliğin sokulması tehlikesini eksiksiz gideremez. Bu kesin ölçüde, siyasî iktidarın karakterine bağlıdır ve ülkenin iktisadi gelişmesinin tutacağı yönün seçilmesinde baş rolü oynamaktadır.

Tabii bugünkü şartlar altında bir ülkenin iç gelişmesi, özü kapitalizmden sosyalizme geçiş olan dönemin karakteri dikkate alınmaksızın incelenemez. Sosyalist dünya sistemi ve onun öncüsü Sovyetler Birliği olmasaydı, Suriye, Cezayir, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Gana, Birmanya ve diğerleri gibi ülkeler kapitalizme karşı cesaretle hücumlarını arttıramazlardı; Asya ve Afrikanın kurtulan devletlerinin kapitalist olmıyan, hattâ sosyalist yolda gelişmeleri imkânlarının sözü bile edilemezdi.

Öte yandan, konkre olarak her bir ülkenin iç gelişmesindeki elemanları önemsiz görmek ya da küçümsemek; sınıf kuvvetleriyle sınıf savaşı münasebetlerini yalnızca o anda içinde bulundukları durumda değil, aynı zamanda gelişme süreçleri içinde de dikkate almamak yanlış olur. Bundan dolayı, örneğin, gelişen şu veya bu ülkede işçi sınıfı dikkate alınmayabilir, denemez. Halbuki, kapitalist ya da kapitalist olmıyan her gelişmenin ister istemez işçi sınıfının teşekkülü, miktar ve kalite bakımından yetişip gelişmesi sonucunu doğurduğu bilinmektedir. Kurtulmuş ülkeler için sosyalizme götüren kapitalist olmıyan yolda gelişmeyi yalnızca milletlerarası faktörlerin garanti edeceği zannedilmemelidir.

Yeni-sömürgecilik çok zor can verir. Başlangıçta, kapitalist düzeni desteklemeye çalışır, devletleştirmeğe karşı, devlet sektörüne karşı savaşı. Fakat, başarısızlığa uğradığı ve karşısında gerçekçi adımlarla cephe alındığı zaman, çeşitli yollara baş vurarak yeni durumdan faydalanmak, yapabilirse hattâ devlet sektörü yardımıyla ülkeye sokulabilmek için manevralara girişir.

Emperyalist devletler ve başta Amerika Birleşik Devletleri, yakın geçmişte kurtulmuş olan ülkelere, hattâ bu ülkelerde devletleştirme ve toprak reformu yapılmış olsa bile, yardıma ve kredi vermeğe devam etmektedirler. Emperyalist devletler, siyasi durumu, iktidarın karakterini, halk yığınlarının ve özellikle işçi sınıfının rolünü, bu ülkelerle sosyalist kamp arasındaki işbirliğinin gelişmesini dikkatle izlemekte ve kurtulmuş olan şu veya bu ülkeye karşı tutumlarını ona göre kararlaştırmaktadırlar.

Bazı milliyetçilerin, güçlkle karşılaştıkları zaman ABD-den yardım almaları; gelişmekte olan ülkelerin komünistlere ihtiyaçları olmadığını, komünistler ve işçi sınıfının faal rolü olmaksızın kendilerinin sosyalizmi kurabileceklerini ispat için sayısız yazılar yazmaları, emperyalist devletlerin tutumuyla açıklanabilir. Ote yandan bu milliyetçiler, aynı amerikan emperyalizmine sövmektedir. Fakat

yeni-sömürgecilik için bunun doğuracağı endişe, yürüttüğ siyasetin pratik sonuçlarından daha azdır.

V.

Bugün Suriyenin önünde duran ödevler arasında, devlet sektörünün herşeyden önce sanayileşme ve yeni kuruluşlar yoluyla sağlamlaştırılması ve genişletilmesi ödevi başa geçmektedir. Örneğin, Fırat barajı, Laskiye-Kamışlı demiryolu hattı ve bir suni gübre fabrikası gibi kuruluşlara ülkenin acele olarak ihtiyacı vardır.

Ortaya şu soru çıkmaktadır: Sanayileşme ve büyük kuruluşların yapımı için gerekli sermaye birikimi kaynakları nelerdir? Tabii, sosyalist ülkelerden yardım almak mümkündür. Bu önemli bir kaynaktır. Fakat, — ne kadar büyük olursa olsun — yeter değildir. Başka devletlerden de, hiçbir siyasî şarta bağlamadıkları takdirde iktisadi yardım almak mümkündür. Fakat yalnızca bu dış yardımlara güvenmemelidir. Ana kaynak ödevini, millî ekonominin gelişmesi için seferber edilmesi gereken iç kaynaklar görmelidir.

Suriye, toprakaltı zenginlikleri bol bir ülkedir. Eğer biz, dost sosyalist ülkelerin teknik yardımı ile kendi petrolümüzü kendimiz çıkarabilirsek, o zaman önemli bir sermaye birikimi kaynağı sağlamış oluruz. Bundan başka, devletleştirilen işletmelerde ve devlet sektörünün bütün işletmelerinde herşeyden önce doğru bir ekonomik yönetim için çaba göstermek gerektir. Eğer devlet sektörü işletmelerindeki israfa ve fazlasıyla şişirilmiş idare cihazına son verilirse, o zaman devlet sektöründen sağlanan birikim önemli derecede artmış olur. Bu kaynak, bizzat devlet sektörünün kuvvetlendirilmesi ve genişletilmesi için kullanılabilir.

Suriye gibi küçük bir ülkenin ihtiyaçlarının hiçbir şekilde gerektiremeyeceği derecede fazlasıyla şişirilmiş olan devlet cihazı için de durum aynidir.

Ordu masraflarında indirim ile tasarruf sağlamak için geniş imkânlar vardır. Bunu yaparken, silahlı kuvvetler ve savaş gücü zayıflatılmayıp, daha çok kuvvetlendirilebilir. Sürekli İsrail saldırganlığı tehlikesi bakımından; genellikle arapların ve özellikle de Suriye halkının millî kurtuluş hareketine karşı yöneltilen ve herşeyden önce de Suriyedeki ileri gelişme ile bunun öteki arap ülkelerindeki tesirine karşı yürütülen çeşitli emperyalizm suikastleri bakımından Suriye ordusunun rolünü her ileri yurtsever suriyeli yakından bilmektedir. Yurtsever subayların, ülkeyi, kapitalist köleliğinden ve derebeyliği artıklarından samimi olarak kurtarmak istediklerini gayet iyi biliyoruz. Ve bununla beraber, kardeşlik bağları içinde onlara baş vuruyor ve diyoruz ki: Halk bir ordu birliği değildir ve halk hareketi ile toplumsal gelişme bir askerî harekâttan daha baş-

kadır. Toprak reformu ve diğer sosyal-ekonomik değişimler yalnızca kararlar yayınlamakla başarılı bir şekilde gerçekleştirilemez. Çünkü, toplumsal gelişme belirli objektif kanunlara bağlıdır ve bu kanunlar en köklü karar ve emirlerin hepsinden daha kuvvetlidir. Ordu özel bir sosyal sınıf değildir, başlıbaşına toplumsal bir kuvvet teşkil etmemektedir. Bunu, Suriyenin kendi tecrübeleri de açıkça göstermektedir. Yurtsever düşünceli subaylar bunu çok iyi kavramaktadır.

Büyük burjuvazinin kendi bencil sınıf çıkarları uğruna Suriye ordusunu kullanmasını sona erdirmek için ne kadar gayret sarfettiklerini bu subaylar hatırlarlar. Son sınıf kavgaları sırasında bu subaylar, Suriye ordusunun halkın ordusu olduğunu, işçilerin, köylülerin ve devrimci aydınların ordusu olduğunu açıkladılar. Bu demektir ki, vatanın ve halk yığınlarının menfaatlerini temsil eden bu subaylar herhangi bir özel üstünlük hakları sağlamak gayretinde değildirler. Onlar, ordunun halktan kopamayacağını, subayların siyasî ve maddî bakımdan halkın üstüne çıkacak bir özel gurup haline gelmemesi gerektiğini kavramaktadırlar. Bugün derebeyliğin ve büyük burjuvazinin mevkii sarsılıp yıkıldığından ve işçi sınıfının, köylünün, devrimci aydının ve bütün halk kitlelerinin rolü büyüdüğünden, ordu ile halkın tek yol üzerinde tamamen birbirlerine yaklaşmaları hattâ kaynaşmaları gerçekleşecektir. Bu yol ülkenin daha da ilerlemesini sağlamakta ve bütün arap halklarının demokrasi ve sosyalizm uğrunda sarfettikleri gayretlere uygun olan gerçek arap birliğinin kurulmasında Suriye halkının kendisine düşen önder rolü yerine getirmesini mümkün kılmaktadır.

Ülkenin menfaatleri, ticaret ile küçük üretimin menfaatlerinin korunmasını gerektirmektedir. Fakat, bir sıra ithalat firmasının devletleştirilmesinden önce öyle ithalat işleri vardı ki, bunlar birkaç ihracatçı ile ithalatçıya muazzam kâr sağlıyordu. Bu yüzden devlet haklı olarak bu imtiyazları onların elinden aldı.

Örneğin, hububat ve pamuk ihracatı hemen de tamamen küçük bir gurup büyük kapitalistin elinde toplanmıştır. Bunlar köylünün ürününü düşük fiatla satın almakta ve ihraç ederek muazzam kârlar sağlamaktadırlar. Halepte böyle bir tüccar bir yıl içinde ihracattan 22 milyon Suriye lirası kazanç sağladı. Taşıt araçları ve traktörler için yedek parça, inşaat malzemesi, v. s. ithalatında da durum aynidir. Bu ithalat, milletlerarası tekellerin birkaç temsilcisine muazzam kazanç getirmektedir. Bu malların ithalatı, küçük tüccarı ve tüketiciyi insafsızca sömüren bir gurup kapitalist ithalatçının elinde bırakılsaydı, bu hiçbir şekilde haklı gösterilemezdi.

Birikim için önemli kaynaklardan biri de, toprak reformunun kısa zamanda ve köklü olarak uygulanmasıdır. Reformun tamamlanması sadece sosyalizme düşman sınıfları daha da zayıflatmakla ve köylü yığınlarını yarı derebeyliğin zalim sömürmesinden kurtar-

makla kalmaz, aynı zamanda sanayi mamulleri için iç pazarı önemli ölçüde genişletir ki, bugün için en önemlisinin de muhakkak bu olduğu, herşeyden önce, Suriyenin başka ülkelerdeki geleneksel pazarlarını ele geçirmek amacıyla yapılan sayısız deneme dikkate alınırsa anlaşılır.

Ülkenin önünde duran çok taraflı ve karmaşık ödevlerin başarıyla çözülmesi istendiği takdirde, milli ekonominin plânlaştırılması gerekir.

En karmaşık ve en önemli ödev olarak bugün ülkenin karşısında duran sorun, küçük üreticilere, küçük tüccara ve genel olarak bütün orta tabakaya karşı doğru bir siyasetin uygulanmasıdır. Bu tabakalar, büyük bir siyasi ve ekonomik kuvvet teşkil etmektedir. Bunlar, Suriye halkının sömürgecilerden ve emperyalist hâkimiyetinden kurtulmak için yürüttüğü uzun savaşta üzerlerine ağır yükler aldılar ve büyük kurbanlar verdiler.

Sınıf savaşının keskinleşmesi Suriyeyi şu soruyla karşı karşıya bırakmaktadır: Kim bu tabakaları kendi tarafına çekmeyi başarabilecek? Bunlar, işçi sınıfıyla diğer ileri kuvvetlerin mi, yoksa büyük burjuvazi ile taraftarlarının mı müttefiki olacak?

Suriyede kapitalist gelişme nisbeten zayıftı ve bu sebeple orta tabakalar, kapitalizmin orta ve küçük iş adamlarını mahveden etkilerini tümüyle hissetmediler. Büyük burjuvazi bu tabakaları, derinlere inen sosyal-ekonomik değişimlerin onların menfaatlerine karşı yöneldiğine ve onların varlığını tehlikeye soktuğuna inandırmayı denemektedir. Orta tabakaların, kendi tecrübelerine dayanarak şu inanca varmaları gerekiyor: Bu iddialar yanlıştır. Devletleştirme tedbirleri onların özel mülkiyetine karşı yöneltilmemiştir. Bu tedbirler, zenginliğini ve iktidarını sadece işçiye sömürerek değil, aynı zamanda küçük mülkiyeti de yıkarak ve yutarak kuran kapitalist mülkiyete karşı yönelmiştir.

Büyük burjuvazi, kendisine karşı yöneltilen sosyal-ekonomik değişimleri önleyemedi. Şimdi, bu tedbirleri çeşitli yollarla manasız bir şekilde yürütmeyi, bunun için de bu tedbirleri, küçük üreticilerle küçük tüccarı da içine alması için yaygınlaştırmayı denemektedir. Fakat Suriyenin ileri kuvvetleri buna aldanmıyacaklardır. Bilinçli her ileri siyasetçi, şehir ve köydeki küçük üreticilerle küçük tüccara yapılacak her hücumun ağır bir hata olacağını çok iyi bilmektedir. Böyle bir hata, — orta tabakaların önemli bir kısmını büyük burjuvazinin elde etmesini kolaylaştıracağından — sadece tehlikeli siyasi sonuçlar doğurmakla kalmaz, aynı zamanda ülkede büyük iktisadî güçlükler de yaratır.

Sosyalist ülkelerdeki gelişme gösterdi ki, sosyalist değişimler küçük üreticileri ve küçük tüccarı, kapitalizmdeki çökme ve yıkım tehlikesinden kurtarmakta ve onlara yeni toplumda sağlam ve şerefli bir yer sağlamaktadır.

Biz, ülkemizde sosyalizmin zaferi için savaş yürütmüş olan ve bu savaşı devam ettiren Suriyeli komünistleri, sosyalizm yolunu açan bütün tedbirleri, bunları hangi kuvvetlerin ya da gurupların gerçekleştirdiğine bakmadan, destekliyoruz ve destekledik. Biz, bir Suriye atasözünün dediği gibi, «üzümünü yemek, fakat bağcıyı öldürmek» istiyoruz. Biz, halkımızın, yürüttüğü savaşın meyvalarını toplamasını ve — çabasına uygun olarak — tam millî ve sosyal kurtuluş yolunda durmadan ilerlemesini istiyoruz. Yoksa, ileri kuvvetlerin saflarında inançsızlık ve şüphe tohumları ekmeye çalışan gerici basının iddia ettiği gibi, kendimiz için bundan herhangi bir çıkar sağlamak istemiyoruz. Biz, halkımızın eriştiği başarıların sağlamlaştırılmasına ve arttırılmasına katılmak için, her alanda gerekli gayreti göstermeğe hazır olduğumuzu açıkladık. Biz, işçiler, köylüler ve devrimci aydınlar ve bütün ileri kuvvetler için demokratik hürriyet istiyorsak; ülkede halk teşebbüsünün geniş ölçüde yayılıp canlanmasına imkân verecek siyasi bir durum yaratılması ve bütün ileri kuvvetlerin birliğine dayanan bir rejim kurulması için çağrıda bulunuyorsak, bunu, erişilen başarıların ortaya çok önemli ve karmaşık sayısız siyasi, ekonomik ve sosyal mesele çıkardığına ve bunların başarıyla çözülmesi için, kitlelerin yaratıcı faaliyetinin ve sosyalizm davasına kendini samimi olarak vermiş bütün kuvvetlerin işbirliğinin gerekli olduğuna inandığımız için yapıyoruz:

Büyük burjuvaziyi iktidar mevkiinden uzaklaştırmak ve onun başlıca iktisadî mevzilerine darbe indirmek, kapitalizmin bir sosyal-ekonomik düzen olarak kesinlikle yıkıldığı ve sosyalist düzenin zaferinin böylece garanti edildiği sonucuna varmak için yeterli değildir. V. İ. Lenin'in belirttiği gibi, devrilen sömürücü sınıfların direnmesi, proletarya diktatörlüğü şartları altında da artmaktadır. Lenin şunları yazıyor: «Sömürücüler, toprak ağaları ve kapitalistler sınıfı, proletarya diktatörlüğü altında da kaybolmamıştır ve bir anda da kabolamaz. Sömürücüler yere yıkılmış, fakat yok edilmemiştir. Onlar için, milletlerarası baz, milletlerarası sermaye kalmıştır ve onlar bunun şubeleridir. Onlara kısmen belirli istihsal vasıtaları kalmıştır, para kalmıştır, yaygın toplumsal bağlar kalmıştır. Onların direnmesi, yenilgileri yüzündendir ki yüzlerce defa, binlerce defa kuvvetlenmiştir.»

Suriye devrimcilerinin önünde çok önemli bir ödev durmaktadır. Bu ödevin çözülmesi için yalnızca cesaret ve birlik değil, aynı zamanda sabır, tahammül, kıvraklık ve bütün güçleri seferber edebilme, çeşitli güçlükleri aşabilme ehliyeti gerekmektedir. Buna ise ancak, kitlelerin enerjisi ve herşeyden önce işçilerin, köylülerin ve devrimci aydınların enerjisi meydana çıkarıldığı takdirde erişilebilir.

Gerek teker teker herbir arap ülkesinin içinde ve gerekse tüm arap dünyasında istisnasız bütün demokratik ve yurtsever kuvvetlerin birliğı ve şerefli işbirliğı sağlanabilseydi, o zaman arap milli kurtuluş hareketinin çağımızın ruhu içinde gelişmesi daha geniş ve daha derin olurdu.

Sosyalizm ve demokrasinin gelişmesi

Vaslav Slavik

Sosyalizm, geniş halk yığınlarındaki yaratıcı gücün eseridir. Bu temel Leninist kavram, işçi sınıfının, devrimi hazırlamak ve siyasi iktidarı ele geçirmek için yürüttüğü savaşın özünü dile getirmektedir.

Sosyalizmle, kolektivizm ve demokrasi arasındaki bağı belirttiği için, bu görüş sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu döneminde, daha da büyük bir önem kazanıyor.

Sosyalizmle demokrasi arasındaki ilişkiler meselesi, Marksist teori ve pratiği için, yeni bir sorun değildir. İşçi sınıfı ile öncü güçlerinin amacı, ancak sosyalizmde gerçekleşebilecek, gerçek bir demokrasi kurmaktır. İşçi sınıfıyla onun öncüsü hiçbir zaman, sosyalist devrimin zaferi için yürüttükleri savaş şartlarını, bu savaşın karşılaştığı ezgi şekillerini, görmezlikten gelemez. İşçi sınıfı ile öncü güçlerine göre, sınıf savaşının daha geniş demokratik özgürlük şartlarında yürütülmesi, proletaryanın amaçlarına varmasını, ödevlerini yapmasını kolaylaştırır.

Genel olarak, üretim güçlerinin gelişmesi, işçi sınıfının ve geniş halk yığınlarında şuurlanma ve örgütlenme derecesinin yükselmesi, bu güçlerin yürüttüğü savaş, burjuva demokrasisinin gelişmesini etkilemiştir. Ama burjuva demokrasisi çerçevesi dardır; kapitalist üretim bağıntıları, esas üretim araçlarının özel mülkiyetin elinde bulunması, politik ve ekonomik egemenliğin bir sömürücü azınlığın elinde olması, bu demokrasiyi sınırlandırıyor. Bununla beraber ne kadar sınırlı olursa olsun bu demokrasi, gerici ve faşist eğilimlerin tehdidi altındadır. Devrimci hareketin tecrübelerinden faydalanan ve geniş halk yığınlarının yararını düşünen Marksistler, gerici güçlerin tehdidi altında bulunan demokrasinin yardımına koşarlar. Çünkü, Marksistler için bu demokrasi, işçi sınıfının bir zaferi, yürüttükleri savaşın gelişme temelidir. Bu tutum, Marksist-Leninistlerle, burjuva demokrasisine, devrimci hareketle ilgisiz, ona hiçbir fayda sağlamıyan bir rejim diye bakan solcu revisyonistler arasındaki farkı gösterir.

Devrimci işçi hareketi ilk başladığı günden beri, sağcı oportünistlerin «saf» demokrasi hayallerine karşı savaşmak zorunda kaldı; Marks'ın dediği gibi, «saf» demokrasi şiarı, burjuva ekonomisinin

hattâ feodal ekonominin başvurduğu bir çaredir. Devrimci işçi hareketi bu hayallere karşı bugün de savaşmak zorundadır; gerçekte bugün çağdaş burjuva devletini «sınıfların kaybolduğu», «genel refahın hüküm sürdüğü», herkese «eşit olanaklar» sağlayan bir toplum olarak gösterenler çok. Burjuva toplumunun yapısını etkileyen belirli süreçlerden doğan bu nazariyeler, iktidarda bulunan burjuvazide bir demokratikleşmenin sonucu değildir. Bunlar sadece, burjuvazinin sosyalizmden duyduğu korkudan doğmuştur.

Marksist-leninistler için, «demokrasi», «özgürlük», «eşitlik», «kardeşlik» kavramları, boş lâflar değildir. Bu kavramların anlamını, özünü yok eden eski mitosları yıkan Marksist-Leninistler, bunlara yeni, tarihsel ve konkre bir öz, bir sınıf özü, kazandırdılar. Marksist-Leninistler: «Demokrasi, özgürlük, evet, ama kimin için? Halklar arasında kardeşlik ne demektir?» Sorusunu şöyle cevaplandırıyorlar. «Demokrasi demek halkın bütünü, çoğunluğu için demokrasi; özgürlük, demek, insanın özgürlüğü; kardeşlik ise, bütün halklara eşit hakların ve özgürlüğün tanınması demektir.»

Marksistler, bu temel meseleleri, konkre bir şekilde, ezgi altında bulunan, sömürülen bütün halkların kurtuluşunu göz önünde tutarak inceliyorlar. Sosyalist devrime hümanist özünü veren, tarihsel ödevini tesbit eden budur. Sosyalist devriminde ve sosyalizmin kuruluşundaki temel nitelik, bu süreçlerin gerçekten demokratik özüdür. Tecrübelerin bize gösterdiği gibi, çağımızda, devrimin demokratik ve sosyalist aşamaları arasındaki süre azalmaktadır. Demokratik başkalaşmalar sosyalist başkalaşmalarla birleşiyor. Bunun nedeni ise, bundan önceki burjuva demokratik devrimlerinde ileri sürülen prensiplerin ve şiarların tamamiyle gerçekleşmemiş olmasıdır.

Sosyalist devrimin ölçüleri ve özü açıktır: Emekçilerin ve geniş halk yığınlarının devlet işlerine katılma derecesi; toplum hayatındaki temel meselelerin çözümünde oynadıkları rol; devlet politikası üzerindeki etkileri; bütün vatandaşlara, halkın bütün tabakalarına, sadece siyasal değil, sosyal hakların verilmesi ve garanti altına alınması.

Toplumsal gelişmesinin şimdiye kadar geçirdiği çeşitli evreleri düşünerek, sosyalist demokrasinin en yüksek demokrasi şekli olduğunu anlarız.

Böylece, eskiden zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan işçi sınıfı, emekçilerin kazançlarını tehdit eden burjuvazinin çabalarına karşı savaşmak, eski sömürme dünyasının saldırılarına karşı koymak zorundadır. Çünkü kapitalistler, yenilgiye uğradıktan sonra da, savaştan vazgeçmez, teslim olmazlar. Kapitalistler işçi sınıfına her yönden içten ve dıştan saldırıyorlar. Zafere ulaşmış işçi sınıfı, her çareye baş vurarak elde ettiklerini korumak zorundadır. Ters — devrimler bu prensiplerin doğruluğunu bize hatırlatmaktadır.

Eski toplumun tehdidi altında bulunan devrimci kazançları, bazan devrimci güçlerin içinde beliren muhafazakârlık da tehdit edebilir. Elde ettiği kazançları ve demokrasiyi inatla savunurken, sosyalist devrim kendine karşı da titiz davranmak zorundadır. Bu konuda en iyi garanti, devrimci hareketle, Marksizm-Leninizm arasındaki bağların korunmasıdır.

Bize, göre, Marksist teori ve pratik, politikayı ekonomiye, ekonomiyi politikaya karşı koymaz, bunlar arasındaki konke ve diyalektik bağları bulur, inceler. Bu da bilgi eksikliklerini telâfi eder, olumsuz olaylara son verir, hayatın bütün alanlarında doğru siyasi yönelme şekilleri sağlar. Sosyalist toplumun bu yönelim metodunun temeli, kişisel ve toplumsal menfaatlerin bilimsel incelenmesi, bu menfaatlerin bütün toplumun menfaati haline getirilmesidir. Bu genelleştirme ise, toplumun bütün halkalarıyla yönetici merkezler arasında karşılıklı etki gerektirmektedir. Burada ölçü, insanın menfaatidir.

Sosyalizm, inkâr edilmez başarılar elde etti; dünyanın sosyal manzarasını baştan aşağı değiştirdi. Sosyalizmin bugünkü gelişmesi, dinamikliği ile daha da önem kazanan bu tarihsel olay; sosyalizmin geniş halk yığınlarının teşebbüsünden doğduğunu, bu şartla ancak gelişebildiğini ispatlamıştır.

Sosyalist ülkelerde konke bir biçim alan sosyalizm, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve müttefiklerinin, bütün dünyadaki anti-emperyalist ve milli kurtuluş hareketinin dayanağıdır. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ile geniş emekçi yığınları, milli kurtuluş uğrunda savaşan ülkelerdeki ilerici güçler için, sosyalist demokrasinin etki ve çekiciliği büyüktür. Bu şartlar içinde sosyalist demokrasinin geçirdiği tarihsel tecrübeler, gelişmesinde ortaya çıkan eğilimler, bugün olağanüstü bir önem taşımaktadır.

Sosyalist demokrasinin geçirdiği tarihsel tecrübeleri bize konke olarak gösteren Sovyetler Birliğinin, 1917 Ekiminden bu güne, yani komünizmi kurmağa başladığı bu döneme kadar, geçirdiği gelişme, ve diğer sosyalist ülkelerin şimdiye kadar kattığı yoldur. Böylece, sosyalist devriminin temel ilke ve kurallarını çıkarabiliriz: Kişinin teşebbüs yeteneği ile teşkilât olanaklarını birleştiren demokratik merkeziyet, kolektif idare ilkesi, sosyalist kanunî düzen vb.

Sosyalist demokrasisi sağlam bir temel üzerinde kurulmuştur; yaşama gücünü, burjuva demokrasisine üstünlüğünü ispatlamıştır. Emekçilere en geniş sosyal hakları, özgürlükleri vermiş, kadının erkekle eşitliğini gerçekleştirmiştir. Sosyalist demokrasi, emekçilere, yeni toplumun kurulmasında ortaya çıkan ekonomik ve politik meselelerin çözümlenmesinde, önemi gittikçe artan bir rol ayırdı; herkese öğretim ve kültür hakkını tanıdı, sınıflar arasındaki ve millî bağdaşmazlığa son verdi. Sosyalizmin, Sovyetler Birliği ile

diğer sosyalist ülkelerdeki gelişmesi, demokrasi ile sosyalizm arasındaki örgensel bağı, sosyalist toplumda, demokrasi zorunluğunu göstermiştir.

Bununla beraber, işçi sınıfı iktidarı eline geçirir geçirmez, sosyalist demokrasinin kendi kendine gelişebileceğini, gerçekleşebileceğini sanmak yanlış olur. Eski kapitalist rejimin yıkıntıları üzerinde kurulan bu rejimin miras bıraktığı sayısız çelişmelerle karşılaşan sosyalist demokrasi, çok yönlü, ve karışık bir süreç içinde gerçekleştirmektedir. En önemli mesele, kapitalist toplumun doğurduğu sayısız kötülükleri yok etmektir.

Şu gerçeği de göy önünde tutmalıyız; yeni sosyalist dünyanın kurulduğu ülkeler, genellikle, her bakımdan gelişmiş ülkeler değildi. Sosyalist demokrasi, kapitalist rejimin miras bıraktığı zorluklardan başka, kendi gelişmesinden doğan zorluk ve çelişmelerle karşılaştı: Sovyetler Birliğinde, ters-devrimin saldırıları ve emperyalist orduların istilâsı, bu demokrasiyi sınırlandırdı. Ama o çetin günlerde bile, sosyalist demokrasinin inkâr edilmez üstünlüğü, silâhlı emperyalist müdahalesine karşı koyan, sosyalizmin vatanını kurtaran yığınların, devrimciliği ve fedakârlığı ile ispatlandı.

Kapitalizm taraftarları, eskiden beri, tarihsel koşullar etkisiyle sınırlandırılan demokrasiyi, ve şahsa tapmayı, sosyalist hayatın şartlarına özgü, değişmez özellikler diye göstermeğe yeltenirler. Demokrasinin Sovyetler Birliğinde ve diğer sosyalist ülkelerde günden güne gelişmesi, insan faaliyetinin her alanında elde ettikleri başarılar, bu iddiaları yalanlamaktadır.

Sosyalizmle, sosyalist demokrasinin gelişme süreci, başarıları, ve başarısızlıkları, çok karışık ve çok yönlü olmakla beraber, sosyalizmin ve sosyalist demokrasinin bütün insanlığın üzerindeki etkileri gittikçe genişlemekte, gittikçe derinleşmektedir. Kapitalist ülkelerde geniş halk yığınları, barış kavramı ile sosyalizm kavramını birbirinden ayırmaz oldular. Kapitalist ülkelerde, şuurlu ve ilerici unsurlardan başka, bugün komünizmden uzak milyonlarca insanın da «sosyalizm» ve «barış», «sosyalizm» ve «demokrasi» kavramlarının birbirinden ayıramıyacağını anlayabilmesi, sosyalist ülkelerin ve sosyalist demokrasinin devamlı gelişmesine, başarılar elde etmesine bağlıdır.

Sosyalist ülkelerin varlığı ve faaliyeti, bütün dünyayı ilgilendiren sorunların, kapitalizmin ve sömürgeciliğin ortadan kalkması ancak sosyalizmin ve komünizmin kurulmasıyla çözümlenebileceğini bütün dünya halklarına göstermektedir. Bunlar: Toplumun iki kutbunda, zenginlik ve yoksulluk meselesi; maddi kaynaklardan rasyonel faydalanma, bu kaynakları arttırma meselesi, halkların özgürlüğü meselesi, toplumla kişi arasındaki ilişkiler meselesi, barış ve savaş meselesidir.

Sosyalizm, insanın insanı sömürmesine son vererek, kapitalizmin yapamadığı işi, bütün insanların günden güne artan maddi ve manevi ihtiyaçlarını sağlamak amacını güdüyor. Dünyanın bugünkü durumunda, sosyalizmin temel ödevi budur. Dünyanın gerçekleri, sosyalist güçlerin gerçekleştirmek istediği amaçtan daha çok uzaktır. Bugün, dünyanın çok büyük alanlarında, halklar yarı aç yaşıyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde, yaşama seviyesi yüksek olmakla beraber, şiddetli çalışma temposu zorunluğu, maddi ve manevi yorgunluk son haddine varmıştır.

Bugün burjuvazi, en gelişmiş kapitalist ülkelerde, üretim güçlerinin yüksek gelişme seviyesini, sosyalist ülkelerde, tarım üretimindeki geçikmeyi, çeşitli yetersizlikleri ileri sürebiliyor. Ama bu gecikmeler, geçici olaylardır. Tekniğin ve bilimin birçok alanında, durum şimdiden sosyalizmin lehine gelişmektedir. Yeni toplumsal düzenin, insanlık için en önemli alanda, maddi üretim alanında eski düzeni yenilgiye uğratacağı günler uzak değildir. Çünkü sosyalist ülkeler, karşılaştıkları sorunlara, gerçekçi çözüm yolları arıyorlar. Sosyalist ülkelerin kendi eksikliklerini, bugünkü durumlarını gerçekçi bir gözle tenkit etmesi, kısa bir süre içinde geçikmelerini kapatmak, her bakımdan kapitalizmden daha etkili, daha üstün bir ekonomi kurmak isteklerinden ileri gelmektedir. Bu amaçlarını gerçekleştirecek bütün koşullar, bütün olanaklar bugün mevcuttur.

Sosyalizmle çağdaş kapitalizm arasında en önemli «karşılaşma», maddi yaşama alanında ortaya çıktığı için, dünyanın geleceğini ekonomik yarışma tâyin edecektir. Sosyalist üretim, bilimin ve tekniğin gelişmesine, üretici güçlerin arttırılmasına sınırsız olanaklar sağlamaktadır. Böylece, bu üretim şekli, bazı uzmanların tahminlerine göre, gelecek 20—30 yıl içinde, bugünkü nüfusun iki katına yükselecek olan dünya nüfusundaki artışa rağmen, insanların en mübrem ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Toplumsal sistemlerin en yükseği olan sosyalist düzen, insan hayatında yoksulluğu yok edecektir.

Sosyalizmle kapitalizm arasındaki ekonomik yarışmanın önemi açıktır. Ama komünizm, insanlara sadece maddi kazançlar getirmiyor. Sosyal politik ve kültür alanlarında, halklara en iyi yaşama şartları sağlıyor Sosyalist demokrasi güçlendikçe, sosyalizmin devrimci etkileri artar. Şahsa tapma devri, sosyalizmin insanlara sağladığı faydaları uzun süre gölgeledi, sosyalist demokrasinin gelişmesini geciktirdi. Bununla beraber burjuva gericilerinin, bu konuda komünistlerin yaptıkları tenkitlere dayanarak sosyalizmi güçsüz düşüreceğine dair iddiaları gerçekleşmedi, gerçekleşmiyecektir. Şahsa tapmanın zararları açıklandıktan sonra, sosyalizm daha da güçlendi, dünya gelişimi üzerindeki etkileri çoğaldı, derinleşti.

Devrimci işçi hareketinin, yanıldığı zamanlar olmuştur. Bu yanılmaların en korkuncu, bir tek insanın, bütün komünist partisinin,

işçi sınıfının ve halk yığınlarının çözdüğü sorunları birtek kişiye maleden şahsa tapma devresi olmuştur. Bu devrede, toplumun yönetimi konusundaki sosyalist ilkelere karşı gelindi, Partide ve devlette iç demokrasiyi darlaştırıldı, öznelciliğe ve volontarizme sebep olundu, bilimsel araştırma özgürlüğü, kültürün gelişmesi kösteklendi.

Kanaatımıza göre, komünist partilerinin şahsa tapmanın sonuçlarını ortadan kaldırmak için sarfettikleri teorik ve pratik çabalar, bu olayın menşei, sebeplerini açığa vuruyor. 1960 Moskova Bildirisinde belirtildiği gibi: «Marksist-Leninist partiler, parti hayatında demokratik santralizm prensibine temel olan Leninci prensipleri kayıtsız şartsız korumayı, çalışmalarında uygulanacak değişmez kanun sayıyorlar. Parti birliğini göz bebeği gibi korumak, parti demokrasisi ve kollektif yönetim prensibini titizlikle uygulamak, Leninizmin teşkilât prensiplerine uygun olarak parti hayatında yönetici organların rolüne büyük bir önem vermek, bunların üyeler ve geniş emekçi yığınları ile bağlarının kuvvetlenmesine devamlı olarak saygı göstermek, komünistlerin teşebbüsü ile yaratıcı fikirlerinin geliştirilmesine engel olan şahsa tapmaya yol vermemek, onların aktifliğini her bakımdan arttırmak, aralarında tenkit ve kendini tenkidi geliştirmek gerektiğine inanıyorlar.»

Şahsa tapma dönemi sosyalizme büyük zararlar verdi, ekonomik ve toplumsal gelişmesini engelledi. Ama özünü değiştiremedi. Sosyalist demokrasinin temeli ve niteliği değişmedi.

Sosyalist demokrasinin temel meselelerinin incelemesinde, şahsa tapmayı doğuran sebeplerin meydana çıkarılması büyük önem taşır. Ama şahsa tapmanın zararlarını açığa vurarak, sonuç ve derslerini çıkarabilmek, gerçek yaratıcı Marksizm-Leninizme dönmek, bu yönde cesaretle ilerlemek, demokrasinin genel yeni bir gelişmesini sağlayacak yeni tedbirler almak da, fevkalâde önemlidir. Sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünün eksiksiz olarak gelişebilmesi ve gerçekleşebilmesi için, bu zorunluk, sadece bugünkü dönemde değil, gelecekte de devam etmelidir.

★

Sosyalizm, ve komünizm kapitalizmden daha ileri bir toplumsal düzen olduğu için, daha çok yönlü bir toplumsal uzviyet meydana getirir. Bilimsel bilgi, ve Marksist-Leninist prensipler, komünist partilere, ortaya çıkan sorunları, çalışma halini almalarına meydan vermeden, çözümlmek; toplumun ihtiyaçlarını önceden görmek; bu ihtiyaçları herkesin yararına cevaplandırmak olanaklarını sağlıyor. Sosyalist toplumun gelişmesi, bu temel ihtiyaçlardan biridir. Toplumsal gelişmenin objektif kanunları, otomatik olarak değil, insan faaliyetinden meydana geliyor. Aynı şey maddi, sosyalist demokrasi

için de söylenebilir. Gelişmesi nesnel bir temele, yani iktisadın ve toplum hayatındaki diğer alanların gelişmesine dayanır. Ama demokrasi, iktisadi içyapıda gelişen süreçlerin pasif bir yansıması değildir. Aksine, sosyalist demokrasi, toplumun bütün gelişmesini objektif olarak etkiliyor. Bu etkinin tesiri, sosyalist demokrasi prensiplerinin dikkatle tâyin ve tesbit edilmesine, bu mekanizmayı mükemmelleştirmek için sarfedilen dikkate bağlıdır.

Bugün, temel mesele, *bu demokrasiyi daha da geliştirmek, olumlu sosyalist demokrasi gelenekleri meydana getirmek*; gelişmesini köstekliyen bütün dengeleri kaldırmak; yeni bir toplum meydana getirmek için yürütülen savaşta, halkların edindiği tecrübelerle, demokrasi sistemini mükemmelleştirmektir. Bu sürecin gelişme şekli açıktır: Sosyalist demokrasinin aşağı biçimlerinden en yüksek biçimlerine, temsilci demokrasiden, bu demokrasi biçimini, milyonlarca insanın faaliyetiyle birleştiren toplumun kendi kendini yönetme biçimine gidilmektedir.

Sosyalist demokrasinin gelişme zorunluğu, başka çok önemli pratik ve teorik meselelere bağlıdır. Örneğin: Proletarya diktatoryası devletinden, genel halk devletine geçiş meselesi; bu, sosyalist toplumun gelişmesine bağlı toplumsal süreçlerin dikkatli incelemesi ve bu süreçlerden dersler çıkarılmasıyla meydana çıkan bir meseledir.

Sosyalist ülkelerdeki komünist ve işçi partileri, dünya komünist hareketi, şahsa tapmanın sonuçlarını açığa vurmak, kalıntıları yok etmek için büyük çabalar sarfediyor. Ama bu son derece önemli meslenin üzerinde tekrar durmak zorundayız. Dogmacıların, solcu sekterlerin Stalin'in şahsına tapma devrini ve sonuçlarını doğru ve haklı göstermek, bu devreyi yeniden canlandırmak ve yeni bir şahsa tapınma devresi açmak için serfettikleri çabalar, bu önemli meselenin üzerinde durmamızı gerektiriyor. Bu çabalar, Stalin'in hatalarını önemsiz göstermeğe çalışan, devrim ve halk kadrolarına uyguladığı baskı politikasını haklı çıkaran, ve dünya komünist hareketinin genel hattına çatan bildiri ve dokümanlarda dile gelmektedir.

Şansa tapma (kült) adını verdiğimiz sisteme karşı savaşırken, şu noktayı göz önünde tutmamız gerek: Bu mesele, sadece Stalin'in putlaştırılması, değerlerinin, üstünlüklerini şişirilmesi anlamına gelmez. Asıl mesele bu olayın etkisiyle Sovyetler Birliğinde ve başka sosyalist ülkelerde kabul edilmiş, bütün dünya komünist hareketine olumsuz etkiler yapmış, çalışma biçim ve yöntemleridir. Komünist ve İşçi partileri, şahsa tapmaya karşı savaştılar, bu putlaştırmanın, uyguladığı metodların Marksist-Leninist ilke ve yöntemlerine aykırı düşen niteliğini açığa vuran SBKP-nin XX. Kongresinde alınan kararları sevinçle karşıladılar.

Kanaatımıza göre, yönetici kadroların faaliyeti, sosyalist devletin yönetici organları, yapıları, terkibi konularında Lenin'in bundan 40 yıl önce söylediklerinden, bugün önemli sonuçlar çıkarılabilir. Lenin'in bu görüşleri, artsız arasız incelenmelidir. Sosyalist demokrasinin yeni bir gelişmesini sağlamak üzere, bu düşüncelerin özünden faydalanılmalıdır.

Şahsa tapmaya ve sonuçlarına karşı yürütülen savaş, sosyalist devletin yönetici organlarının rolünü azaltmak anlamına gelmez. Lenin'in görüşüne göre, emekçi yığınların sosyalizmi başarı ile kurması, müesseseselerin çağdaş sanayiın dakik çalışma metodlarıyla işlemesine bağlıdır; Lenin'in belirttiği gibi: Tartışmalar, mitingler, yüksek yöneticilerin verdiği direktiflerin, emirlerin yerine getirilmesine engel olmamalıdır; verilen kararın gerçekleştirilmesine katılacak, onu kontrol edecek yığınların hazırlanması ve kararın yerine getirilmesi ayrı ayrı şeylerdir. Karışıklığa, düzensizliğe, sorumsuzluğa, yetki karışmasına karşı çok titiz davranan Lenin şöyle diyordu: «Yığınlar, sorumlu yöneticiler seçmek, bu yöneticileri değiştirmek, faaliyetlerini bütün ayrıntılarıyla bilmek ve kontrol etmek hakkına sahip olmalıdır. Yığınlar, herhangi bir işçiyi, idari bir göreve atamak hakkına malik olmalıdır. Ama bu, kolektif işin sorumlu, belirli yöneticileri olmamalıdır anlamına gelmez...»

Şahsa tapma metodları, komünist partisinin eğitime ve örgütleme, sorunları tâyin ve tesbit ödevlerini yerine getirmesinde çok olumsuz sonuçlar yarattı. Bu alanda bıraktığı bütün kötü etki ve sonuçlar, kesinlikle yok edilmelidir. Sosyalist devletin en önemli ilkelerinden biri ve sosyalist devrimin gelişmesinde, başlıca garanti Marksist-Leninist partinin oynadığı yönetici roldür. (Kanaatımıza göre, bu ilke, sosyalizmin çok partili bir sistem içinde kurulabilmesini savunan görüşlere aykırı düşmüyor.)

Bu yönetici rol partiye düşüyor. Çünkü yalnız komünist partisi nesnel süreçleri inceliyebilir, gelişmelerini etkileyebilir, sosyal ve ekonomik kanuniyetleri bilir, ve bu temel üzerinde en etkili politikayı tâyin ve tesbit edebilir. Partinin siyasi yönetimi, bilimsel bir temele dayanan bir politikanın tâyin ve tesbitini, emekçi yığınlarının, büyük önem taşıyan bu tâyin ve tesbit işine katılmalarını, alınan kararların yerine getirilmesinde sıkı bir kontrolün sağlanmasını gerektiriyor.

Bu özellikler, herhangi bir komünist partisine ebediyen verilmiş değildir, bunlar ancak süreli bir çalışmanın sonucudur. Bu ise, komünist ve işçi partilerinin saflarında ideoloji ve örgüt birliğini sağlamak üzere, yürüttükleri günlük savaşın nedenleridir. Bu birliğin gerçekleşmesi, görüş ve düşünce değiş tokuşuna, demokratik santralizm ilkesinin eksiksiz uygulanmasına bağlıdır.

Partinin, yönetici rolünü yerine getirebilmesi, yönettiği yığınlar-
dan ayrı düşmemesine, yığınları ileri götürebilmesine, temel menfaat-
lerini dile getirebilmesine bağlıdır. Bu şartları yerine getirebildiği
takdirde, partinin toplum içinde yönetici kuvvet oluşu, sosyalizmle
komünizmin bütün işçi sınıfının, bütün halkın davası, milyonlarca
emekçinin faaliyetine ve girişim yeteneklerine bağlı bir mesele oluşu
ile çelişme haline gelmez.

Şahsa tapma devresinden çıkarılacak derslerden biri olan partinin
bilgisini daima arttırması zorunluğu, yığınlarla sıkı temaslar sağ-
lamasına bağlıdır. Hata yapmıyacak insan, hata yapmıyacak parti
yoktur. Lenin'in belirttiği gibi, bir partinin olgunluğunu ölçmek için
kullanılacak en emin ölçü, bu partinin, işlediği hatalara karşı takın-
dığı tutumdur. Hatalar, sadece kararlar uygulanırken da değil,
alınırken da işlenebilir. Partiye ve halk yığınlarına, Parti önder-
lerini, ekonomik alandaki yöneticileri, «hataya düşmez» diye tanıtmak,
bu bakımdan fevkalâde tehlikelidir. Bu metod, partiyi ve
yığınları pasifleştirir; zamanla, doğru kararların bile uygulanmasına
kontROLSUZ bırakır.

Emekçilerin amaçlarının önemini bilen komünist partileri, bu
olumsuz eğilim ve yöntemlere karşı savaşıyor, devamlı olarak her
alanda, kendi faaliyetlerini mükemmelleştirmek zorunluğunu be-
lirtiyorlar.

Bu olumsuz olayların bir kaçını burada belirtelim: Büyük bir istek
ve heyecanla kabul edilmiş bir kararın, gerçekleşmeyecek nitelikte
olduğu anlaşıyor. Ama bu kararı onaylıyanlar, bu işteki kusurlarını
bile kabul etmek zorunda bırakılmıyor. Partinin bütün basamakla-
rında, her organ, her yönetici, «yığınları eğitmek, yığınlardan öğren-
mek» prensibini sadece sözde değil, faaliyetinde de benimsemelidir.
Hiç şüphesiz, yığınların ve genellikle toplumun kanaatına önem ver-
miyen, kendilerini yanılmaz sanan yöneticilerin «mutlakiyet» eği-
limleri, şahsa tapmayı suçlayan kararların alınmasıyla yok edilmez.

Tabiatıyla, partinin her basamağında, her organ, bir yandan parti
üyelerinin ödevlerini nasıl yerine getirdiklerini dikkatle izlemelidir
öte yandan da bu üyelerin haklarını garanti altına almalıdır. Sosya-
lizmin ve komünizmin kurulmasında yeni başarıların elde edilmesi,
şu şartların yerine getirilmesiyle kolaylaşır: Her komünist, partiye
ve ülkeye karşı sorumluluğunu bilmelidir. Kanaatını serbestçe açık-
layabilmesine imkân veren, kardeşçe tenkide olduğu kadar otokritiğe
elverişli, Leninist ilkeleri bozanlara karşı uzlaşmaya yer vermiyen
bir hava yaratılmalıdır. Aynı zamanda, durgunluğa, muhafazakâr-
lığa katlanmıyan, devrimci ve yaratıcı geniş halk tabakalarında
Marksist-Leninist dünya görüşünü geliştirmek de bir zorunluktur.

Partinin içinde, demokratik santralizm ve kolektif yönetim ilkele-
rinin titizlikle uygulanması, her komünistin, parti politikasının tâyin

ve tesbitine katılması, demokratik bir hava yaratacak temel öznel etkenlerdir.

Partinin verdiği örnekler, geniş halk tabakalarının ülkenin ekonomik ve kültürel gelişmesine yaratıcı katılışını sağlar.

Ülkenin gelişmesiyle ilgili temel sorunlarda kanaatını bildirmek, her vatandaşın temel haklarından birdir. Ama bunu yapabilmesi için, vatandaşlar, bütün önemli iç ve dış meselelerden haberdar olmalıdır. Ülkenin politikası «dört duvar» arasında yürütülen bir politika olmamalıdır. Bu bakımdan, hiçbir meseleden kaçınmadan, ilkelere hareket ederek, bütün sorunları açıklıyarak, yığınlar arasında yürütülen sistemli, canlı, siyasi çalışmalar olağanüstü önem taşır.

Son zamanlarda, partinin içinde ve devlet çapında yürütülen parti ve toplum hayatının temel sorunlarıyla ilgili tartışmalar, yeni ve önemli bir denemdir. Çeşitli meselelerde çeşitli görüşleri açıklayan bu tartışmalar, partinin uyguladığı politikanın doğru ve yanlış yönlerini meydana çıkarıyor; yığınlar için bir siyasi okul rolünü oynuyor, emekçilerin yeni ödevlerini yerine getirmesini kolaylaştırıyor. Şimdiye kadar yapılan denemelerle büyük faydaları beliren bu metodun, daha da geliştirilmesi gerekiyor. Tartışmalarda yapılan bütün tenkitler, ileri sürülen bütün teklifler dikkatle incelenmelidir, en faydalı olanlar hemen yerine getirilmelidir. Bu tartışmaların yürütülmesinden, çıkarılan sonuçlardan sağlanan büyük faydalar göz önünde tutulursa, sosyalist ülkelerde bazı önemli meselelerle düzenlenecek referandumların da çok olumlu sonuçlar vereceği tahmin edilebilir.

Hiç şüphesiz, ekonomik gelişmenin, plânlı ekonomi sisteminin temel sorunları, bugün, sosyalist ülkelerde, en çok ilgi uyandıran meselerdir. Bazı kardeş partilerin aldığı kararlar, basında çıkan yazılar, ekonomik kanunların uygulanması ve çağdaş bilimin elde ettiği sonuçların iyi kullanılması ile ilgili temel meseleler üzerinde yürütülen tartışmaların genişliğini göstermektedir. Bu gibi tedbirlerin alınmasını gerektiren şu veya bu ülkedeki üretici güçlerin düzeyinden başka, ekonomik gelişme plânının bilimsel temeli, değerler kategorisi, emekçinin yüzde alması gibi önemli meselelerde, sübjektivizme ve volontarizme (öznelcilik ve iradecilik) son vermek zorunludur. Bu temele dayanacak ekonomik politika şöylece özetlenebilir: Toplum için faydalı olan şey, işletme için ve her fert için de faydalı olmalıdır.

Sosyalist ülkelerde incelenmekte olan yeni tedbirlerle, emekçilerin, ekonominin yönetimine daha geniş ölçüde katılmaları sağlanacağı gibi, merkez ve bölge organlarının ve işletme yöneticilerinin ödev ve yetkileri de bütün ayrıntılarıyla, demokratik santralizm prensibine uygun şekilde, tesbit edilebilecektir.

Bazı sosyalist ülkelerde hazırlanmakta olan veya uygulanmaya başlanan yeni ekonomik yönetim sistemi, komünist partilerinin, eko-

nomik ve politik kurulların, kitle teşkilâtlarının ve özellikle sendikaların faaliyetine yeni unsurlar katacaktır.

Toplumun maddi ihtiyaçlarını eksiksiz bir şekilde tamamlamak amacını güden ve nesnel ekonomik kanunları titizlikle hesaba katan bir ekonomik sistem, toplum hayatının her yönünde, her alanında, demokrasinin geliştirilmesi ve derinleştirilmesi için en etkili yoldur. Örneğin, sendika faaliyetlerinde görülen ve çok tenkide uğrayan yetersizlikler, iktisadi kurumların ve devletin ilgisizliğinden çıkıyor. Buna sebep bazan, sendikaların bütün hareketlerini bu organlara aynen uydurmağa çalışması oluyor. Oysa ekonomik gelişme meselesi, sendikalara, faaliyetlerinin devamlı mükemmelleştirilmesini, toplumda daha önemli bir rol oynamasını sağlayacak geniş bir alan açıyor. Geçirilen tecrübeler, ve işçilerin yaptığı tenkitler sendikaların, bugünkü ihtiyaçları iyi kavrayamadıklarını gösteriyor. Yapılan tenkitlerin temeli, Lenin'in şu sözlerine uygun düşmektedir: «İşçi sınıfı iktidarı eline geçirdikten sonra» . . . sendikalar, *sınıf* ekonomik savaşının temelini kaybettiler, ama *sınıf* *savaşı* *olmayan* ekonomik savaşın temelini kaybetmediler, maalesef yıllarca da kaybetmelerine imkân olmayacaktır; bu savaştan maksat, Sovyet cihazında bürokrasinin sebep olduğu tahriflere karşı yürütülen savaş, emekçi yığınlarının maddi ve manevi menfaatlerinin bu cihazın kullanamayacağı yol ve çarelerle korunması vb. dir.»

Bu son dönemde, sosyalizm ve komünizmin kuruluşunda geçirilen önemli tecrübeler, beliren yeni demokratik gelişme şekilleri, çözüm isteyen yeni ve önemli meseleler, bize sosyalist devletindeki politik ve ekonomik organların yapısını; çeşitli faaliyet alanlarındaki nisbi bağımsızlıklarını göstermektedir.

Kanaatımıza göre, bu sorun, çok büyük bir dikkatle incelenmesi gereken bir meseledir. Sovyet iktidarının kurulduğu ilk günlerde, Lenin, çeşitli organlar arasında görevlerin titizlikle ayrılmasını; kendi alanlarını aşmamasını ısrarla istedi. Lenin'in dediği gibi, halk iktidarında, organların herbiri, sosyalist kanunlar çerçevesi içinde hareket etmelidir. Sosyalizmin ve komünizmin kuruluşunda büyük ilerlemeler sağlandığı; bu kuruluşla birçok yeni sorun ve ödev çıktığı için, bu mesele bugün daha da büyük bir önem kazanıyor.

Bu sorunlar şunlardır: Parti ve devlet faaliyet alanlarının tesbiti, bu alanların birbirine bağlılığı, ekonomik organlarla devlet organlarının görevleri; merkezi organlarla bölgesel organların, işletmelerin, kolektif çiftliklerin, tarım kooperatiflerinin rolü ve yetkileri meselesi; bütün bu uzuvların, topluma karşı taşıdıkları sorumluluk meselesi, kanunlara sayı gösterilmesi, alınan kararların uygulanmasında demagojiye yer vermiyecek bir kontrol meselesi vb.

Bu konuyu incelerken, şahsa tapma devrinde, uygulanan, polis ve emniyet organlarına çok büyük yetkiler veren metodları hatırl-

lamalıyız. O dönemde, keyfi idare hüküm sürdü, sosyalist kanunlar uygulanmadı, hattâ ayaklar altına alındı.

Bu cins olaylar bugün de görülmektedir. Sosyalist ülkelerin gazetelerinde, bazı organların diğerlerinin yetki alanına saldırışını, kitle örgütlerine karşı gösterilen ilgisizliği; emekçilerin tenkitlerine gösterilen umursamazlığı belirten yazılara sık sık rastlanmaktadır. Bu olumsuz tutumlar, yanlış kararlarla sonuçlanır, toplumun menfaatlerine karşı gelir, yığınlarda girişim yeteneklerini yok eder.

Sosyalist demokrasi ilkeleri, ekonomik ve politik cihazın bütün çarklarında, bu çarkların örgütlenmesinde olduğu kadar, onları yöneten kanun ve kararlarda kuruldukları şartlar ve yetkilerin bölümü sisteminde de uygulanmalıdır.

Genel olarak, sosyalist ilkeler temeline dayanan politik cihaz, toplumun menfaatlerini tanıyabilecek, onları dile getirebilecek, gereken bütün tedbirleri alabilecek, bu tedbirleri gerçekleştirebilecek niteliktedir. Bununla beraber, komünist ve işçi partileri, sosyalist ülkelerdeki emekçiler, bu sistemi daha mükemmel bir hale getirmek zorundadır.

Bu bakımdan, sosyalist, devletin çeşitli uzuvlarını seçmek için yapılan seçimlerin önemi büyüktür. Görüldüğü gibi, seçimlerde konkre ve pratik düşünceler bugün birinci plâna geçmektedir. Çünkü halkın büyük çoğunluğu sosyalist rejimi desteklemektedir. Normal şartlar içinde, seçimlerde önemli olan, artık rejime bağlılığını göstermek değildir. Halkı temsil edeceklerin tâyini, seçildikten sonra gösterdikleri faaliyet, yığınların faaliyetine sıkı sıkıya bağlı olmalıdır. Ama bugün seçilmiş temsilcilerin sorumsuz davranışları, yığınlarla az temas etmeleri, seçmenlere güven göstermemeleri, sık sık tenkit konusu olmaktadır. Her işletmede, her bölgede, her mahalde olduğu gibi, bütün ülke çapında da, bu olumsuz davranışlara son vermek zorundayız.

Sosyalist demokrasiyi geliştirmek için en etkili yol, her vatandaşın devlet işlerinin yönetimine; ekonomiye, bütün kamu hayatına aktif olarak katılmasını sağlamaktır. Vatandaşların bu hakkı, işçi sınıfına ve halk yığınlarına yapılan bir lütuf değil; komünist partisinin yönetiminde iktidarı ellerine geçiren bu güçler, bu hakkı kazanmıştır.

Titizlikle ayarlanmış, devamlı şekilde mükemmelleştirilen sosyalist demokrasi mekanizması, kendi kendine işlemez. Onu harekete geçiren her şeyden haberdar edilen, bütün meseleleri bilen, böylelikle toplumsal sorunların çözümlenmesinde aktif rol oynayabilecek vatandaşlardır.

Sosyalist demokrasi, insana sadece geniş haklar tanımıyor, ona önemli sorumluluklar da yüklüyor.

Sosyalist demokrasiyi geliştirmek; proletarya enternasyonalizmini benimsemiş, gerçekten yurtsever, diğerk halklara, bütün insanlara saygı ve sevgi besliyen, bilimin ve kültürün bütün yeni kazançlarından haberdar insanların işidir. yelerinde olduğu kadar bütün halkta da enternasyonalist şuuru, ülkeye ve bütün devrimci harekete karşı sorumluluk duygusunu geliştirmeğe, bilimsel tartışmaların özgürlük içinde yürütülmesini, bu tartışmalarda doğan ve bütün alanlarda kültürü geliştiren sonuçlardan pratik faydalar sağlamağa çalışan komünist ve işçi partilerinin ideolojik faaliyeti bu yönden yürütülmelidir.

Sosyalist demokrasinin gelişmesi, kişideki bütün yeteneklerin toplum yararına değerlendirilmesi meselesini ortaya çıkartıyor. şahsa tapma döneminde, bir tek kişi birinci plâna getiriliyordu. Sistemin «ufek vidası» diye bakılan insanın şahsiyeti eziliyordu. Oysa, sosyalizmle komünizm, toplumu sadece bütünü ile geliştirmiyor; kişinin eksiksiz ve ahenkli gelişmesini sağlıyacak şartları da hazırlıyor. Yarattığı kolektivist şuur, şekilsiz bir yığının kolektivizmi değil; kuvvetini, kolektif içindeki üyelerin şuurundan, bilgisinden, yeteneklerinden alır. Sosyalist demokrasinin prensibi olan kolektivizm, bütün insanların eşitliğine dayanıyor.

Sosyalizm sadece bir ideal değil; gerçek, hayati bir süreçtir.

Çeşitli alanlarda çeşitli yetenek ve istidatları, genel ğretimi geliştirdi; geniş halk yığınlarının girişim yeteneğine, faaliyetine geniş alanlar açtı. Oysa bunlar sömürme temeline dayanan bir toplumda gerekleşemiyor.

Ama sosyalizmin insan yeteneklerini geliştirecek, zenginleştirecek bir sistem olduğunu gösteren bu başarılar, artık bugün insanla toplum arasındaki ilişkilerde ciddi meseleler kalmadığı anlamına gelmez. Sadece sosyalist toplum ilişkilerinin çiğnendiği olaylara değil, en temel insan haklarını da ayaklar altına alındığı olaylara da rastlıyoruz. Sosyalist ülkelerdeki basında çıkan yazılardan anlaşıldığı gibi, «efendilik» taşıyan sorumlular var. İcra kuvvetinin ve bu kuvvete bağlı organların, bu görevi kendilerine verenlere yukarıdan baktıkları görülüyor. İşletmelerde genel toplantı hakkı gibi kolektif organların temel hakları, Anayasa ve diğerk kanunlarla vatandaşlara tanınmış haklar, «ykarıdan» sınırlandırılıyor. Gençlere karşı uygulanan idari metodlar bazan çok yanlış oluyor. Toplumun gelişme meselelerini bürokratik bir tutumla ele alanlar, insana, insan haklarına, rgrlklerine sayėı gstermiyenlerdir.

Sosyalist demokrasinin gelişmesi, toplumun ahlki ve siyasi birliğinin meydana gelmesinde ve gelişmesinde, büyük önem taşıyan bir etkidir. Hareket halinde sosyalist demokrasi sosyalist toplumun birliğini dolaysız şekilde etkiler. Yeni meselelerin, yeni ödevlerin sosyalizm erevesi içinde tartışılması, görüşlerin çelişmesi anla-

mına gelmez; demokratik usul meselesidir; sosyalizmi ve komünizmi ilerletme amacını güden yeni kararların alınması ve uygulanması, çoğunluğun istek ve görüşlerini dile getiriyor. Başka bir deyimle, partinin bilimsel çalışmaları ve yığınların tecrübeleriyle ortaya çıkarılan yeni unsurların pratikte uygulanmasını garanti altına alan sosyalist demokrasi, Marksist-Leninist prensiplerine göre kurulan bir toplumun başarı garantisidir.

*

Geçirilen en son tecrübelerle dayanarak, sosyalizmin pratik uygulanmasında ortaya çıkan birkaç meseleyi incelemeye çalıştık. Şahsa tapmanın sonuçlarını ve kalıntılarını yok etmek; sosyalist demokrasinin mekanizması, ve bu mekanizmanın daha mükemmel şekilde işlemesi meselesi, kolektiflerin ve bu kolektiflerin içindeki insanların hakları ve özgürlükleri meselesi, bu temel sorunlardandır.

Sosyalist demokrasi, çağımızda daha yüksek bir olgunluğa doğru gitmekte ve burjuva demokrasisine kıyasla üstünlüğünü ispatlamaktadır. Sosyalist demokrasi sadece sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfının elde ettiği bir kazanç değil, bütün dünya devrimci hareketinin yürüttüğü savaşla sağlanan bir başarıdır. Bu bakımdan, halk aleyhtarı güçlerin entrikalarına karşı sosyalist demokrasiyi savunmak, gelişmesine yeni yeni olanaklar sağlamak, olağanüstü önem taşıyan bir zorunluktur.

Kıbrısın bağımsızlık savaşı ve İngiliz-Amerikan emperyalizminin saldırganlığı

Esekias Papaioannou

Halkımızın kan akıtmasına ve ıstırap çekmesine sebep olan emperyalistlerin Kıbrıs karşı örgütledikleri komplodan bu güne kadar bir yıl geçti. Bugün Kıbrıs halkı, tam bağımsızlık, toprak bütünlüğü, kendi kaderini tayin etme prenebine göre, siyasi kaderini kendi eline alma hakkı için, İngiliz-Amerikan emperyalizmine ve Türk şovenist gericiliğine karşı bir ölüm kalım mücadelesi yürütüyor.

Emperyalist komploları

Kıbrıs halkının ıstıraplarının ve kan dökmesinin gerçek suçluları İngiliz-Amerikan emperyalistleridir. İngiliz-Amerikan emperyalistlerinin Kıbrıs, Yakın ve Orta-Doğudaki saldırıganlıkları genellikle bilinmektedir.

Kıbrıs halkı ve hükümeti ortak çabalarla, Kıbrısı bölmek, boyunduruk altına almak istiyen evvelce hazırlanmış caniane bir plânın gerçekleşmesini önleyebildiler. Bu saniane plân, 1963 Aralık ayı olaylarından 18 ay evvel hazırlanmıştı. Bu fikir ilk defa 1958-de su yüzüne çıkmıştı.

Plânı telkin ve organize edenler İngiliz-Amerikan emperyalistleridir. İcra eden ajanları ise herşeyden evvel Ankaranın gerici şövenist çevreleri ve Kıbrısta yaşayan Türk azınlığının aşırılarıydı. Bu plânın amacı iki halk arasında kavgalar körüklemek ve İngiliz-Amerikan emperyalizminin Kıbrısı bölmesine, onu kendine tâbi kılmasına, daha sonra da bir NATO üssü haline getirmesine imkânlar yaratmaktı.

Bu plânın ilk kurbanları ilerici ve demokratik fikirli Kıbrıslı Türkler oldu. Böylece 1958 yılında iki halk arasındaki kavgalardan önce, ırk çatışmalarına karşı koyan ilerici Türkler, Türk terörcüleri tarafından hunharca öldürüldüler. Bunların katilleri, İngiliz-Amerikan emperyalistlerinin hizmetinde olan Türk terörcüleriydi. 1958

yılında iki halk cemiyeti arasındaki kavgada Kıbrıs Türk gericilerinin baş şiarı, Kıbrısı bölmektir.

1963 Aralık olaylarından öncesi devrede, İngiliz-Amerikan emperyalistleri, Kıbrıs rum temsilcilerine, Başkan Makariosun Anayasayı değiştirmek teklifini destekliyeceklerini resmen bildirdiler. Aynı zamanda Kıbrıslı Türklere, Zürih-Londra anlaşmalarına ve Anayasasının bugünkü şekline taraftar olduklarını haber verdiler. Böylece Kıbrıs halkının iyi tanıdığı, eski «ayır-buyur» emperyalist politik oyununu gerçekleştirmeye koyuldular.

Kıbrıs Türk terörcü gurupları Kıbrısı bölmek işini aktif olarak hazırlıyorlardı. Kıbrıs Türk azınlığı bu gruplar tarafından tevkif ediliyor, Türk aslından olan köylüler evlerinden kovuluyor, Lefkoşeye yahut banliyölerine gitmeye zorlanıyorlardı. Bunlar, Rumlarla Türklarin bir arada yaşayamayacakları iddiasını sebep göstererek adayı bölmek plânını gerçekleştirmek yolunda atılan ilk adımlardı.

İngiliz-Amerikan emperyalistleri, kendi çıkarlarını gözönünde tutarak Rum-Türk düşmanlığını tutuşturuyorlardı. Kıbrıs olayları arasında saldırgan NATO bloku kötü bir rol oynadı. O, adayı bölmek ve sonunda bütün Kıbrısı NATO kuvvetleri tarafından işgâl ettirmek amacıyla, Türkiyenin Kıbrısa askeri müdahalesini hazırladı. 13 Mart 1964 te, NATO Genel Kurmayının tasvibiyle Türk hükümeti, askeri birliklerini gemi ve çıkarma motorlarını Kıbrısa çıkarmak için yığıdığı ve Kıbrıs hükümetine bir ültimatom verdiği sırada, NATO kuvvetleri başkomutanı general Lemnitzer Yunan hükümetine, Kıbrısın güney sahillerine asker çıkarma tavsiyesinde bulunuyordu.

Korkunç NATO plânı şu amacı güdüyordu: Türkiye adanın kuzey kısmını, Yunanistan ise güney kısmını işgal edecekler ve böylece İngiliz-Amerikan birlikleri de «barış koruyucuları» olarak Kıbrıs işlerine karışabileceklerdi. Kıbrıs sonunda, bölünmüş ve NATO birlikleri tarafından işgâl edilmiş olacaktı.

İngiliz-Amerika emperyalistleri asilere yardım ediyor

İngiliz-Amerikan emperyalistleri, Kıbrıs Cumhuriyetine ve onun hükümetine karşı savaşan Türk-Kıbrıs asilerine yardım ettiler. Türk terörcülerinin silâhlarının çoğu, belki de hepsi, İngiliz yahut Amerikan kaynaklarından geliyordu. Kıbrıstaki İngiliz üslerinden silâh ve cephane devamlı olarak Türk terörcülerine veriliyordu. Kıbrıstaki İngiliz askeri birlikleri çoğu zaman provokasyonlar yaptıkları yahut Türk terörcülerine silâh ve cephane verdikleri sırada suçüstü yakalanmışlardır. Ben burada bu cinsten yalnız birkaç örnek vermek istiyorum.

1963 Aralık olaylarından hemen sonra İngiliz askeri birlikleri «barış koruyucuları» olarak Kıbrıs'a geldiler. Bu sıralarda bir İngiliz subayı helikopterle Lefkoşenin 12 mil uzağındaki Augastina köyüne uçtu ve köyün Rum halkını, yakındaki Nora köyünün Türkleri tarafından saldırıya uğrayacağını söyleyerek Türklere karşı kışkırttı. Aynı subay daha sonra Mora köyünde Rumların düşmanlıklarını ve komşu Türk köyüne saldırıya hazırlandıklarını açıklıyordu. Oysa bu köylerden Rum ve Türklerin münasebetleri çok samimi ve dostça olduğundan İngiliz subayının «haberleri» şüphe uyandırdı. Bu haberlerin tahkikinden sonra köylüler, İngiliz «dostları»nın bir yalancı ve kışkırtıcı olduğuna inandılar.

Kıbrıs'a gelen Birleşmiş Milletler Birliklerine İngiliz kuvvetleri de dahildi. Kıbrıs polisi İngilizleri aynı şeyi yaparken, yani Türk terörcülerine silâh verirken tekrar yakaladı. 4 Nisan 1964'te polis, Ktima şehri yakınlarında şoförü Türk olan bir kamyon durdurdu. Kamyona Birleşmiş Milletler birliklerine ait iki İngiliz kontrol otomobile refakat ediyordu. Aramada Türk yolcularından birinde, Türk terörcülerine ait olduğu anlaşılan silâh ve cephane bulundu. 16 Nisan 1964'te Kazivera köyünde İngiliz birlikleri Türk askeri üssünde bir ordugâh kurdular.

Daha birçok örnekler vermek mümkündür. Herkesin bildiği gibi Kıbrıs'a karşı Ağustos ayında Türklerin yaptıkları barbarca hava saldırıları, İngiliz-Amerikan emperyalistlerinin tasvibiyle olmuştur. Bu saldırılar sırasında Amerikan uçakları ve Amerikan napalm bombaları kullanıldı. Kıbrıs ordusunun Mansura bölgesinde ele geçirildiği cephane sandıkları üzerinde şunlar okunuyordu: «Amerikadan ortak düşmana karşı savaş için». İngiliz-Amerikan emperyalizmi ve onun peyki Türk milliyetçiliği için «ortak düşman» halkların hürriyetidir, ve bu durumda Kıbrıs halkının hürriyetidir.

Saldırı üssü olarak Kıbrıs

Amerikan tekelci kapitaline bağlı bakır maden ocaklarının amyant işletmeleri ve ekonominin başka kollarındaki İngiliz-sermaye yatırımlarının menfaatlerini savunduğundan başka İngiliz-Amerikan emperyalizmi, Kıbrıs'a her zaman Yakın ve Orta-Doğuya karşı emperyalist saldırılarının üssü gözüyle bakıyordu.

İngiliz emperyalistleri Kıbrısta, Yakın ve Orta-Doğudaki en kuvvetli askeri üslerini kurdular. Onlar, Fransız emperyalistleriyle bu üsler ve Kıbrıs toprağından ve 1956'da İsraille beraber Mısır'a karşı yapılan barbarca saldırıda faydalandılar. Kıbrıstaki İngiliz üsleri daha sonra Yemen halkı ile Yakın ve Orta-Doğudaki öteki halklara karşı da kullanıldı.

Amerikan emperyalistlerinin Kıbrısta üç radar istasyonu var. Bunlar, adadaki İngiliz egemenliği sırasında kurulmuşlardı. Resmi Amerikan temsilcilerinin de itiraf ettiğine göre Kıbrıs, Amerikalılar tarafından Yakın ve Orta-Doğu da casusluk işleri merkezi olarak kullanılıyor.

Kıbrıs karşı komplolar devam ediyor

Kıbrıs halkının ve hükümetinin sıkıca birliği ve beraberliği, başında Soyetler Birliğinin bulunduğu kuvvetli dostları tarafından desteklenmesi neticesinde, İngiliz-Amerikan ve Türk şovenistlerinin saldırı plânları suya düşürüldü.

Saldırganlar, Kıbrıs yapılan saldırının cezasız kalmıyacağını, iyi anlamışlardı. Bu, onları taktik değiştirmeye zorladı. Dean Acheson, emperyalistlerin Kıbrıs meselesinin «koordine çözüm» işini tamamlamak için ortak gayrete katılmak üzere Cenevreye gönderildi. Karanlık şöhretli «Acheson plânı» ile Kıbrıs, NATO kontrolüne verilecek, sonunda da NATO çok taraflı atom kuvvetlerinin bir üssü haline getirilecekti. Plân, Kıbrısın Yunanistanla birleşmesine karşılık, Yunanistandan bir kısım toprağı ve Kıbrısın da 160 km. karelik toprağını Türkiye'ye vermeyi öngürüyordu. İngilizler, Kıbrıstaki üslerini tekrar ele geçirecek ve Amerikan emperyalistlerinin de aynı zamanda Kıbrıs topraklarında üsleri olacaktı.

Kıbrıs halkı ve Kıbrıs hükümeti «Acheson plânını» öfkeyle reddetti. Ve şunları açıkladı: Memleketin bölünmesine de emperyalist NATO-ya bağlanmayı da reddediyoruz. Kendi kaderini tâyin etmek ve Yunanistanla birleşmek «Yunanistanla birleşmeye evet! Natoya — hayır». Cevap bu oldu.

Kıbrıs halkı için NATO kan dökmek ve memleketin çölleşmesi demektir. Kıbrısta İngiliz üsleri için olduğu gibi NATO üsleri için de yer yoktur. Bu üsler gerçekte komplo cephanelikleri olacak ve Amerikalılara casusluk amacı ile radar istasyonu vazifesini görecek-tir.

Olayların gelişmesiyle saldırganların yolu kapanınca, İngiliz Amerikan emperyalistleri Kıbrısın güvenliğini bu sefer içerden torpilliycek bir plânı tamamlama yoluna gittiler. İngiliz Amerikan basını aylarca bir kampanya açtı ve «Kıbrısın ikinci bir Küba olacağını» ihtar etti. «Komünistlerin, durumu kontrol ettiklerini yaydı. Ve Başkan Makariosa karşı «Ortadan kaldırılması» gereken adam propagandasını körükledi.

Anti-komünizmi, körüklemenin yanında, İngiliz-Amerikan emperyalistleri, Kıbrısta rüşvet ve adam satın almak amacıyla büyük meblağlar harcadılar. Makarios ve Kıbrıs hükümetine karşı faali-

yette bulunmak üzere bir casusluk şebekesi ve silâhlanmış kanun dışı guruplar kurma yoluna gittiler.

Yunan hükümeti geçenlerde Makariosun hayatına bir saldırı plânlandığını açığa vurdu. Başkan Makarios 2 Aralık 1964 de yaptığı açıklamada sahte adlar altında kurulmuş kanunsuz teşkilâtları açıkladı ve hükümetin kendilerini şiddetle cezalandıracağını belirtti.

Bu kanunsuz hareketlerin İngiliz-Amerikan emperyalistleri tarafından para ile beslendiğine dair en ufak bir şüphe yoktur. Maksatları Kıbrıs halkını bölmek, Makariosu düşürmek, Kıbrıs devletini ortadan kaldırmak ve NATO kuvvetlerine Kıbrıs yolunu açmaktır.

AKEL Partisi emperyalist komplolarını evvelden görmüştü:

Kıbrıs İlerici Emekçi Halk Partisi (AKEL) emperyalistlerin Kıbrıs karşı komplolarını önceden öğrenmiş ve halkı bu tehlikeden haberdar etmişti.

1963 yılının Kasım ayında toplanan AKEL Merkez Komitesinin III. Plenumunda kabul edilen karar suratinde şunlar belirtiliyordu. Hiç şüphe yok ki, Kıbrıs Türkleri önderlerinin darbe isteği, Türk hükümeti ve emperyalistler tarafından desteklenmektedir. Emperyalizm, Kıbrıs meselesini yeniden çıkmaza sokmak için, gizli parçalayıcı faaliyetine devam ediyor. Emperyalistler bizleri kuvvetli bir baskı altında tutuyor, Kıbrısı NATO'ya tâbi kılma işini başarmak için, «Kıbrısta Rum ve Türkler arasındaki itilâflar, ancak yalnız NATO çerçevesi içinde çözülebilir», teorisini ileri sürüyorlar.

Emperyalistlerin amacı şudur: Kıbrısı tabii bağlarından, Afrika-Asya memleketlerinden, tarafsızlık politikasından, bütün halklarla eşit haklar ve dostluk münasebetlerinden ayırmak ve saldırgan NATO birliğine bağlamak».

AKEL, emperyalizm her zaman Kıbrıs halkının gerçek düşmanıdır, diyordu. 1962 Martındaki X. Kongrede kabul edilen parti programında şu durum belirtilmiştir: «Başlıca anti-emperyalist, milli bağımsızlık aşaması olan içinde bulunduğumuz devrede de, emperyalizm ve onun suç ortakları, Kıbrıs halkının baş düşmanı olarak kalıyor. Bunun için belki bir devrede AKEL-in genel hattının baş amacı, Kıbrısın tam bağımsızlığıdır. Bu amaca varmak için, Kıbrısı, emperyalistlerin politik ve ekonomik bağımlılığından onların etkisinden kurtaracak bir politika, askeri üslerin kaldırılmasını, politik ve sosyal hayatın demokratlaştırılmasını ve Kıbrısın ekonomik doğuşunu sağlayacak anti-emperyalist bir iç ve dış politika uygulamak gerekiyor.

Bu esas amaca ulaşmak savaşında çekici kuvvetler işçiler, köylüler, zanaatkârlar, aydınlar ve milli burjuvazi, bütün Kıbrıs halkı —

Rumlar, Türkler, ve Ermeniler, bugüne kadar menfaatleri, emperyalist çıkarları ile çelişenler —, bütün bu kuvvetler — anti-emperyalist bir cephede bir araya gelmelidirler. Bu cephenin temeli, halkın ezici çoğunluğunu birleştiren işçi ve köylü birliğidir.

İşçi sınıfı, bütün yurtseverlerin birleşmesinde öncü rolü oynayacak ve halkımızın tam bağımsızlık savaşında öncü güç olacaktır. Anti-emperyalist cepheyi kurmak, halkın günlük ihtiyaçlarına hizmet eden gerçek savaş birliği temelinde, pratik başarılar politikasına dayanmalıdır. Böyle bir cephe müsait, milletlerarası şartlar altında Kıbrıs tam bağımsızlığa götürebilir.»

AKEL bu program taslağı temelinde ısrarlı, kararlı olarak milli birliği sağlamağa çalışıyor. Bu çaba bütün yurtseverlerin birliği sağlamak yönündeki çabalarıyla bağlıdır. Bu birliğin kıymeti Kıbrıs halkının geçen yılki büyük imtihanlarında defalarca görüldü.

Kıbrıs Türkleri hakkında fikrimiz

AKEL bütün Kıbrıs emekçilerin partisidir. Ve böyle bir parti olarak Rumların ve Kıbrısta yaşayan öteki milli azınlıkların, Türklerin, Ermenilerin v. s. partisidir. Bugün dahi parti safhalarında ve Merkez Komitesinde Türkler vardır. AKEL birçok defalar, çağrılarla Kıbrıslı Türklere başvurmuş ve onları ortak düşman emperyalizme karşı birliğe çağırmıştır. AKEL Kıbrıslı Türklere çağrılarında, emperyalistler komplolar tertiplemeden evvel Rumlar ve Türklerin yüzyıllar boyunca beraberce dost olarak yaşadıklarını belirtmiştir.

Sağcı ve solcu Kıbrıslı Rumların temsilcileri de Türk yurttaşlarına karşı düşmanlık duymadıklarını defalarca açıklamışlardır. Kıbrıslı Rumların savaşı burada yaşayan Türklere karşı değil, emperyalizme ve ülkeyi emperyalizmin merhametine teslim etmek isteyenlere karşı yöneltmiştir. Bu savaş yalnız Kıbrıslı Rumlar tarafından yürütülmemeli ... Kıbrıslı Türkler de bu savaşa katılmalıdırlar. Kıbrıslı Rumlar, Türk yurttaşlarını ortak düşman emperyalizme karşı ortak savaş cephesinde, tam bağımsızlık ve kendi kaderini tâyin etme savaşında görmek istiyorlar.

AKEL ve Kıbrıs hükümeti, her zaman Türklere, bütün öteki Kıbrıslılar gibi eşit haklar vermeye ve bu hakları garantilemeye hazırdırlar. Eşit haklar evet, fakat imtiyazlar hiçbir zaman. Kimse hiçbir zaman Türklerin kendi öz dillerinde eğitim yapma haklarını çiğnemeyi, kendi öz dini âdetlerini yerine getirme haklarını yok etmeyi, ve kendi kültürlerini geliştirmelerine engel olmayı denemedi. AKEL, Kıbrıs hükümeti gibi Adanın herhangi bir şekilde olursa olsun federatif bir idare ile bölünmesine karşıdır.

Bize göre, emperyalizm Adadan tamamen kovulduktan sonra Rumlar ve Türkler, birbirleriyle çatışmadan barış içinde yanyana yaşayabilirler.

Kabul edilebilecek biricik çözüm

Kıbrıs meselesinin bir tek çözüm şekli vardır. O da şudur: Bütün yabancı kuvvetler Kıbrıstan çekilmeli, bütün yabancı üsler kaldırılmalı, kendi kaderini tâyin etme prensibi esasına dayanılarak halka politik geleceğini tâyin etme imkânı verilmelidir.

AKEL, Başkan Makarios gibi şu fikirdedir: Emperyalizme verilen ağır imtiyazlar kaldırılmalıdır. Emperyalistlerle pazarlıkla, Kıbrısın bölünmesiyle değil de, gerçek bağımsızlığa kavuştuktan sonra Kıbrıs halkının iradesinin serbestçe tezahürü neticesinde Yunanistanla birleşmek. NATO yahut başka herhangi yabancı kuvvetin Kıbrısta işi yoktur. Kıbrısın silâhtan tecridi, Türkiye de dahil Doğu Akdeniz menileketlerinin güvenliği için en iyi garanti olacaktır.

Kıbrıs halkının milli kurtuluş savaşı, barış ve bağımsızlığa bağlı bütün dünya halklarının dayanışmasını sağlıyor. Yunanistan önemli bir dayanışma ve yardımda bulunuyor. Yunanistan NATO'ya verdiği taahhütlerden kurtulmuş olsaydı, bu yardımlar daha önemli olacaktı. Başında, kuvvetle Sovyetler Birliğinin bulunduğu sosyalist ülkeler, paktlar dışındaki ülkeler Kıbrısın bağımsızlık savaşını kararlı bir şekilde desteklediler. Sovyetler Birliği Kıbrıs buhranının ilk günlerinden itibaren, bağımsızlığı için savaşan Kıbrıs halkından yana oldu.

Sovyetler Birliğinin baştanberi doğru bir tutum takındı, ve bütün yabancı müdahaleler kesildiği, Kıbrıs halkı siyasi geleceğini tâyin hürriyetine kavuştuğu takdirde. Kıbrıs meselesinin barışçı yollarla çözülebileceğini açıkladı. Sovyetlerin doğrudan doğruya ihtarları sonunda Kıbrıs ve Yunanistan bir harp korkusundan kurtuldular. Sovyetler Birliğinin dayanışması, politik ve diplomatik alanda kalmıyordu. Sovyetler Birliği Kıbrıs hükümetine bir taarruza karşı savunabilmesi için askeri yardımda bulundu. Sovyetler Birliği, memleketin ekonomisine yardım maksadı ile Kıbrısla bir ticaret anlaşması imzaladı.

Bi destekleme ve son nefese kadar savaşmak azmi, Kıbrıs halkını savaşın başarı ile sonuçlanacağına inandırmıştır.

Çok Partili sistem ve sosyalizm savaşı

V. Joannes

Fransada iktidar bir tek insanın eline geçtiği günden beri, siyasi partilerin ülkenin hayatında oynadığı rolün «lüzumsuz aşırılığı» üzerinde çok durulmaktadır. Bu partiler, demokrasi mekanizmasını bozmakla sık sık suçlandırılıyor. Cezayirde Fransız faşistlerinin düzenlediği ayaklanmanın hemen arkasından televizyonda konuşan De Gaulle, ülkemizin çektiği bütün sıkıntıların sorumluluğunu — kendi deyimiyle — «partiler rejimi»nin üzerine atarak, otoriter rejimini haklı göstermeğe çalıştı.

Bu iddia, De Gaulle propagandasının başlıca konusu oldu. Hiç şüphesiz, açıkca, «partiler kaldırılmalıdır», denilmiyor. Tekelci burjuvazi, bugün, demokrasinin dış, şekli görünüşünü korumak zorundadır. Siyasi partilerin varlığı ise, halkı aldatmak için kullanılan bu dış görünüşün bir parçasıdır. Ama burjuvazi, aynı zamanda, bu partileri ezmeğe, kredilerini düşürmeğe çalışıyor; işçi sınıfının, halk kitlelerinin ve onları temsil eden partilerin yakın ve uzak menfaatlerini korumak, isteklerini gerçekleştirmek için demokrasiden faydalanmalarına engel olmağa çalışıyor.

Diğer taraftan, Anayasaya yeni ilave edilen ve iktidardaki yönetici çevrelere, bir partinin Anayasaya uygun olup olmadığına hükmetmek yetkisini veren 4-cü madde, bütün partiler ve muhlefet grupları için büyük bir tehlike teşkil ediyor.

Bu suçlamalar, bu tutum, ne yenidir, ne de De Gaulle'e özgüdür. Bunlar burjuva demokrasisi içindeki buhranın, tekelci burjuvazinin, diktatoryasını devam ettirmek için sarfettiği çabaların belirtileridir. Her faşist ve anti-demokratik propaganda bu şiarların kullanmıştır.

Ama dün olduğu gibi bugün de partileri «tüfeylilik» le, ülkede bir «nifak unsuru» olmakla suçlandıran bu propagandanın amacı, sadece milleti aldatmaktır. Bu suçlamalarda bulunurken. De Gaulle çağdaş Fransız toplumunun gerçek özünü bilmezlikten geliyor; diğer bütün diktatörler gibi, şu gerçeği gizlemeğe çalışıyor: Partiler, toplumun, menfaatleri çelişen çeşitli toplumsal sınıf ve gruplara bölünmüş olmasının nedeni değil, sonucudur.

Ortak menfaatlerini fark edip, bu menfaatlerini siyaset alanında şuurlu ve disiplinli bir şekilde savunmak isteyen vatandaşlar, bir partinin içinde toplanırlar. Bir parti, bütün bir sınıfı, bütün bir

toplumsal grubu bir araya getirmez; bu sınıfın, bu grubun en şuurlu kesimini, diğer kesimlere kılavuzluk edenini temsil eder. Rekabetleri, çatışmaları, bölünmeleri, dengesizlikleri yaratan parti değildir. Bütün bu unsurlar, kapitalist rejimdeki sınıf savaşının ve menfaat çatışmalarının sonuçlarıdır.

Hiç şüphesiz, bir partiye girenlerin veya oy verenlerin hepsi, bu partinin menfaatlerini savunduğu sınıfa veya toplumsal gruba dahil değildir. Bir partiyi, programını, yönetimini, taban üyeleriyle ve partiye oy verenlerle karıştırmamak gerek.

Örneğin, Fransıyı uzun süre yöneten Radikal Parti, kapitalist sınıfın bir kesimini temsil ediyordu. Küçük burjuvaziye yaptığı tavizlere karşılık olarak, Radikal partisi, onun sözcülüğünü ediyordu. Bugün eski prestij ve etkisini kaybeden Radikal Partinin etkilediği orta sınıf ve tabakalarda, bir yandan büyük burjuvazi ile, öte yandan da işçi sınıfı ile birlik kurmak eğilimleri belirmiştir. Oysa Radikal Partinin yöneticileri, işçi sınıfı ve Fransız Komünist Partisiyle ittifak kurmağa yanaşmıyorlar. Öte yandan, «Büyük Şef»in kılavuzluğu altında kendi partisini (UNR) kuran büyük burjuvazinin, orta sınıf ve tabakaları egemenliği altında tutmak için, Radikal Partiye ihtiyacı kalmamıştır.

Yine Fransıyı örnek alalım: Demokrasinin ilk günlerinde kurulan partiler, feodal ve burjuva sınıfların, egemenliklerini dengeleştirmek, kazançlarını korumak, yeni kazançlar elde etmek isteğini dile getiriyordu. Sonradan, kapitalizmin gelişmesi, daha geniş halk yığınlarının siyasi savaşımlara katılmasıyla, şehir ve köy küçük burjuvazisinin ve işçi sınıfının menfaatlerini temsil eden yeni partiler ortaya çıktı. De Gaulle'den önceki dönemde, partilerin çokluğu, Fransada orta tabakaların çok oluşundan, bu tabakalarda çeşitli grupların bulunmasından, her grubun, menfaatlerini savunmak isteğinden ileri geliyordu.

Bu şartlar içinde, partimizin daima belirttiği gibi: Küçük burjuvazinin bütün akımlarını bir araya getirecek, işçi sınıfı ve Fransız Komünist Partisiyle eksiksiz, samimi bir işbirliği yürütecek bir cephenin kurulması, ileri atılmış olumlu bir adım teşkil eder. 1958 Temmuzunda, Montreuil'de toplanan Milli Konferans'ta okuduğu raporda Maurice Thorez yoldaş, bu konuda şunları söyledi: «Cumhuriyeti ve geleceğini savunmak üzere, işçi sınıfı ile orta sınıflar arasında birlik kurmanın gerektiğine inandığımız için, bu birlik çerçevesi içinde yürütülecek yararlı rekabete ancak seviniriz.» Şimdiye kadar, «komünist-olmayan sollar»ı bir araya getirmek için yapılan teşebbüslerin bu amacı gütmemiş olması, Fransa hesabına çok zararlı olmuştur.

Demek oluyor ki partiler, Fransız toplumu gibi sınıflara bölünmüş bir toplum içinde çatışan çeşitli menfaat gruplarının dolaysız ifa-

desidir. Partilerin varlığı çok normal bir olaydır. Demokrasi, varolan çeşitli menfaatlerin serbestçe ifade edilmesi, bu menfaatleri, güçlerine göre ve milletin menfaatlerine uygun bir şekilde koruyan, programları ve hareketleri belirli olduğu oranda, demokratik devletin işlemlerini sağlayan önemli etkenlerdir. Partiler, milletin içinde varolan çeşitli toplumsal akımları dile getirmekte, bu akımlar adına ülkeyi yönetmektedir.

Tabiiyatiyle, kapitalist sınıfı ekonomik imtiyazlarını titizlikle koruyan burjuva partileri, demokratik sistemin işleyişini bozmağa çalışır. Burjuvazi, Lenin'in dediği gibi «tıkpı kapitalistlerin mallarının reklamını yaptığı gibi». Kendi partilerinin reklamını yapar. Burjuva partileri, dikkatı çeken, gösterişli, «modaya uygun» adlar takınıyor. Amaçları, halk yığınlarının güvenini kazanmak, onlara gerçek menfaatlerini unutturmak, kapitalist tekellerin imtiyazlarına karşı elde edilen demokratik kazançları mümkün olduğu kadar sınırlandırmaktır.

Bununla beraber, özgür demokrasi rejimi, gerici güçlere belirli bir program, belirli bir hareket zorunluluğunu yükliyerek, bu güçlerin kalabalık olmadığını, büyük halk yığınlarına oranla, ufak bir azınlık olduğunu açığa vurmaktadır. Çünkü, Lenin'in belirttiği gibi: «Bir ülkede, siyasi özgürlük ne kadar büyük olursa, temsilci meclisleri ne kadar dengeli ve demokratik olursa, halk kitleleri, partiler arasındaki savaşı o kadar kolay anlayabilir, siyaseti — yani yalanı görmeği, gerçeği bulmağı — o kadar kolay öğrenebilir.» De Gaulle'ün 1947'de kurduğu RPF. (Fransız Halk Birliği Partisi) in başarısızlığa uğraması, Lenin'in bu sözünün doğruluğunu ispatlamıştır.

★

Tabiiyatiyle, çeşitli partilere yapılan saldırıların asıl hedefi, proletaryanın menfaatlerini savunan Fransız Komünist Partisidir.

Partilerin serbestçe gelişmesi, Fransız işçi sınıfına, yakın isteklerini ve mutlu gelecek arzularını Parlâmentoda bile savunmak üzere, örgütlenme olanaklarını sağladı. Tekelci burjuvaziye karşı sınıf savaşını yürüten Fransız işçi sınıfı, ezilen bütün toplumsal tabakaların menfaatlerini de savunuyor, ülkenin geleceğini tâyin ediyor. Bu savaşlarda, Fransız Komünist Partisi, ülkemizin en önemli siyasi partisi haline geldi. Fransız işçi sınıfının, Fransız halkının, Fransanın lehine olacak her tedbir, ancak Fransız Komünist Partisi yolu ile gerçekleşebilir.

Partilerin özgürlük içinde işlemesi temeline dayanan demokrasinin özgürlük içinde gelişmesi; işçi sınıfına ve komünist partisine, bütün ülkeyi bağımsızlığa, mutluluğa, özgürlüğe ve barışa götürmek imkânının verilmesi demektir. Büyük burjuvazinin istemediği, işte budur. Suçlarının açığa vurulmasına tahammül edemiyor. Komünist

partisinin üye sayısı ve etki bakımından gelişmesine engel olmak umuduyla, bütün siyasi partileri suçluyor, demokrasiye saldırıyor. Bu çarelere baş vurma, karşılaştığı sorunlara çözüm yolu bulamayıp, burjuva demokrasinin geleneksel yollarını kullanarak egemenliğini devam edemeyişindendir. Kanuniliği, kendisi için bir ölüm tehlikesidir. Eski prestijinin temeli olan bütün değerlerin yıkılması, kendi inhitatını ortaya vuruyor. Fransada her çeşit demokratın karşılaştığı sorun, bugün, şu basit şekli almıştır: Tek insan iktidarını yıkmak, bir tek insanın, bir tek partinin gerçekleştiremeyeceği gerçek demokrasiyi kurmak.

Genellikle bütün demokratik özgürlükleri, özellikle her vatandaşın dilediği partiye girmek, dilediği partiyi desteklemek özgürlüğünü savunmak, işçi sınıfının yararınadır. Bu savunma, gerçekten demokratik olması gereken çeşitli parti programlarının, aksyonlarının karşılaştığı seçimlerde, dile gelen halk oyunu savunmak üzere yürütülen savaşın bir parçasıdır. Yığınların güvenini ve desteğini kazanmış dengeli, güçlü bir hükümetin kurulması, ancak halk oyununa saygı göstermekle sağlanır. Bu özgürlüğün savunması, aynı zamanda işçi sınıfının, Fransız Komünist Partisine de yer verilmesini şart koşan demokratik prensiplerini savunmak üzere yürüttüğü savaşın bir parçasıdır.

★

Demokratik rejimde çeşitli partilerin rolü ile ilgili bu görüşlerden hareket eden Fransız Komünist Partisi, halka ortaklaşa sunulacak, ortaklaşa uygulanacak, ortak bir program konusunda, çeşitli demokratik parti ve örgütlerin anlaşmasını teklif etmektedir.

Fransız Komünist Partisinin XVII. Kongresinde alınan karara göre, bugünkü dönemde, bu anlaşma, demokrasi uğrunda yürütülen savaşın başlıca şartıdır.

Kongrenin belirttiği gibi: Bütün demokratik güçlerin toplanmasında olağanüstü bir rol oynayan işçi sınıfı birliği, 1934 ve 1945-de sağlanan birlikten çok daha ileri gitmelidir.

Son yirmi yıl içinde, dünyada ve Fransada meydana gelen değişiklikler, komünistlerle sosyalistler arasında daha devamlı, eksiksiz bir birlik olanağını arttırmıştır. Sosyalist yöneticileri, 13 Eylül 1964 tarihli sosyalist partisi gazetesi «Le Populaire»de Claude Fuzier'nin deyişiyle «dürüst, samimi bir ortak hareket» zorunluğunu ve imkânını inkâr etmiyorlar. Ama sosyalistlere göre, partilerimiz arasındaki ideolojik anlaşmazlıklar bu birliğin sağlanmasına engeldir.

Hiç şüphesiz, bu anlaşmazlıklar önemlidir. Bu anlaşmazlıkları gizlemiyoruz. Ama bunları çözmek için tartışmaya hazırız. Üstelik bu düzeyde bile, sosyalistlerle tartışmalar ve konuşmalar artık olanak haline gelmiştir. «Le Populaire» gazetesinde 1964 Aralık ayında açılan tartışma Fransız Komünist Partisinin bu tartışmaya katılması,

Humanite gazetesinde verilen cevaplar, bu bakımdan büyük önem taşır. Tartışmalar ciddiyetle yürütüldü, eski suçlamalara, hakaretlere yer verilmedi.

Partimizin XVII. Kongresi, bu tartışmayı devam ettirdi, iki partiyi yakınlaştıracak önemli sorunların üzerinde durdu. Örneğin, Guy Mollet'nin: «Gerçek demokrasi, iktisadi demokrasiyle birleşmelidir.» şeklinde yaptığı açıklamanın önemi belirtilmiştir.

Biz de demokrasi sorununu, liberalizm açısından değil, sınıf muhtevası bakımından, yani Marksist bir açıdan inceliyoruz. Guy Mollet, artık, şekli demokrasi ile sosyalizmin iktisadi ve siyasi kazançları arasında bir karşıtlık görmüyor. Bu da ileri atılmış olumlu bir adımdır. Sosyalistlerin, (istedikleri şekilde olmasa bile) Sovyetler Birliğinin bir demokrasi örneği olduğunu kabul etmeleri de yeni ve önemli bir olaydır. Guy Mollet'nin savunduğu görüş pek açık olmakla, Marksist-Leninist görüşten biraz farklı olmakla beraber, sosyalistlerin sosyalizme geçiş döneminde «proletaryanın kısa süreli diktatoryası» prensibini kabul etmeleri de pek önemlidir.

İki partinin, eskiden anlaşmaları imkânsız görülen en önemli sorunlarda, birbirine yakın görüşlere varmış olması, dünyada meydana gelen değişikliklerin sonucudur. Komünistlerle sosyalistleri ilgilendiren temel meseleler bugün yepyeni bir şekil almıştır.

Örneğin, barış, savaş sorununu ele alalım. Hiç şüphesiz, bu gün harbe engel olunabileceğini savunan tezimiz, komünistlerle sosyalistlerin yakınlaşmasını kolaylaştırıyor.

Temel sorunlardan biri de, kapitalizmden sosyalizme geçiş meselesidir. Komünistlerin savunduğu tez — sosyalizme çeşitli yollardan geçiş olanağı ile belirli şartlar içinde barışçı yollarla geçiş olanağı, bu yakınlaşmayı bir kat daha kolaylaştırmaktadır. Hiç şüphesiz, sosyalizme barışçı yollarla geçilebileceğini söylerken, devrimin gelişmesinde seçilecek yolların sadece işçi sınıfının isteğine değil, burjuvazinin direniş şekline de bağlı olduğunu unutmuyoruz.

İşçi sınıfı ile müttefiklerinin, büyük burjuvazinin vatandaş savaşına baş vurmaını engelliyebilecek üstün bir güç teşkil etmesi, barışçı geçişin temel şartıdır. Leninin şu öğütünü daima göz önünde tutuyoruz: «İşçi sınıfı, devrimci savaşın bütün biçim ve araçlarını iyi bilmelidir, hepsini kullanabilecek güçte olmalıdır.»

Kanaatımıza göre, sosyalizme barışçı yollarla geçişi sağlayacak şartlar günden güne artmaktadır. Bu gerçeği göz önünde tuttuğumuz için, XIV. Kongremizde, şu karara varılmıştır: Fransada, barış içinde, vatandaş savaşına gidilmeden bütün barışçı yollara — parlâmento yolu de dahil — başvurarak, barışçı gidiş olanakları kullanılacaktır.

Şu noktanın üzerinde özellikle durmamız gerekiyor: Ülkemizde, Parlâmento daima toplumun bütün sınıflarını ilgilendiren bir mües-

sesse olmuştur. Parlâmento, halk kitlelerinin yürüttüğü savaşla, bütün zorluklara rağmen, devam ettirilen asırlık bir geleneği temsil etmektedir. Parlâmento, genel oy sistemine bağlıdır. Fransız İşçi Partisi programındaki sözleri tekrarlayan Marks'la Engels'in dedikleri gibi, işçi sınıfı, belirli şartlar içinde «bugüne kadar halkı aldatmak için kullanılan bu sistemi bir kurtuluş aracı haline getirebilir.»

Partimiz, reformist hayal ve yalanları daima açığa vurmuştur; ama hiçbir zaman parlâmenter savaşın faydalarını inkâr etmemiştir. Tarihi boyunca, bütün hareketinde, Partimiz şu gerçeği unutmamıştır: Toplumdaki bütün sınıflar parlâmenter savaşa katılmalıdır, çünkü parlâmento, sınıf menfaatlerini ve çatışmalarını aksettirir. Parlâmento hayatının diğer kapitalist ülkelere oranla daha önemli bir rol oynadığı Fransada, Meclis, daima sınıf savaşının alanı olmuştur. Parlâmentoda, partiler arasındaki ilişkiler, sınıf ilişkilerine sıkı sıkıya bağlıdır.

Parlâmento savaşı konusunda Partimizin benimsediği Leninist hattın doğruluğu, 1936 da Front Populaire (Halk Cephesi) ve 1954 de Liberation (Kurtuluş) hareketleriyle ispatlanmıştır. Halk kitlelerinin isteği ve ortak hareketi sayesinde, bu iki hareket, ülkede önemli değişiklikler, milli ve sosyal kalkınma politikasının uygulanmasını sağlamıştır.

İşçi sınıfının diğer milli tabakalarla, bu tabakaların siyasi temsilcileriyle birlik kurabilmesinin sonucu olan bu büyük başarılar, varolan gerçek anlaşma ve işbirliği olanaklarını belirtmiştir. Bu olanakların bir bakıma çok geniş, bir bakıma sınırlı oluşu, daha güçlü, daha süreli, daha verimli yeni bir işbirliğinin hangi şartlara bağlı olduğunu göstermektedir. Fransada geçirilen bu tecrübeler bize şu gerçeği göstermiştir: Emekçi yığınlarının seçilmiş meclislerde haklı bir oranla temsil edilmesi, bu meclislerdeki çeşitli kesimleri etkileyebilmesi, işçi sınıfının ve müttefiklerinin yürüttüğü, aynı amacı güden, ortak savaşlara bağlıdır. Halk temsilcilerinin Parlâmentoyu halkın isteklerini cevaplandıran bir araç haline getirebilmesi; parlâmentonun halk oyunun devrimci aracı haline gelmesi için gereken toplumsal ve demokratik dönüşümleri kabul ettirebilmesi, işçi sınıfının birliğine; bütün demokratik güçlerin toplanmasına; geniş yığın hareketlerinin yürütülmesine bağlıdır.

Demek oluyor ki bugün Partimiz, savaşını, sosyalizme barışçı yollarla geçiş olanağı açısından yürütmektedir.

Komünist Partisiyle Sosyalist Partisinin ve bütün demokratik tekel aleyhtarı güçlerin işbirliği sayesinde, sosyalizme barışçı yollarla geçişi gerçekleştirmek it siyen Partimiz, Fransada, sosyalizmin ancak bir tek parti yolu ile gerçekleşeceği fikrini kesinlikle redetmektedir.

Partimizin XVII. Kongresinde kabul edilen siyasi karar açıktır: «Fransız Komünist Partisi, sosyalizme gidiş için tek parti zorunluğunu kabul etmiyor. Stalinin savunduğu bu fikir, Büyük Ekim Sosyalist Devrimine özgü şartların genelleştirilmesi demektir. Sonraki tecrübelerin ispatladığı gibi, sosyalizmin ve sosyalist toplumun kurulması için gereken köklü birlik, şehir ve köy emekçi sınıflarını temsil eden partilerin ortak amaçlarından doğar. Hiç şüphesiz, yeni yeni ülkeler sosya lizme geçtikçe, bu birlik, bu ittifak, yeni yeni, kendine özgü şekiller alacaktır.»

Bu görüşü kabul etmekle, Marksist-Leninist partinin sosyalizmin kuruluşunda oynadığı rolü küçümsemiş olmuyoruz. Aksine. Maurice Thorez'in Kongrenin kapanış söylevinde belirttiği gibi: «Çağımız, büyük savaşlar çağıdır. Partimiz, ideoloji bakımından, her zamankinden güçlü, kararlı devrimci teorileri iyi benimsemiş olmalı; prensiplere bağlı kalmakla beraber, büyük kitleleri çekecek, ikna edecek esnek ve cesaretli bir taktik yürütmelidir. Öte yandan, Parti, demokratik merkezîyet temeline dayanarak, iyi örgütlenmiş olmalıdır.

«Dün olduğu gibi yarın da, Partimiz, işçi sınıfına, halka, ülkeye hizmet ödevini yerine getirmek için cabalarını esirgemiyecektir. Biran önce temel demokratik dönüşümleri gerçekleştirmek, çağımızda sosyalizme giden yollara götürecek özgürlük ve toplumsal ilerleme rejimini kurmak için, bütün enerjisiyle savaşlarına devam edecektir».

Sosyal-Demokratların ideolojik tutumunu ve sağcı politikasını tenkide, Leninist devrimci işçi partisi kavramında oportünizme ve revizyonizme karşı savaşmağa devam edeceğiz. İdeoloji, siyaset ve teşkilat alanlarında Marksist-Leninist prensiplere bağlılık, doğru ve başarılı bir politikanın temel şartıdır.

Tabiyatıyla, ileri sürdüğümüz fikir ve görüşlerden başka doğru görüş olmadığını iddia etmiyoruz. Böyle bir iddiada bulunmak, Stalin devrinin yanlışlarını tekrarlamak olur. Ama her halde, sosyalist devrimde ve sosyalizmin kuruluşunda temel şart, güçlü bir kitle hareketinin, bu hareketi yöneten, ona yardım eden, yön veren, en kesin rolü oynayan bir Marksist-Leninist Partinin varlığıdır.

Ama daha önce de belirttiğimiz gibi, Marksist-leninist parti, bu rolünü, başka partiler, başka demokratik gruplaşmalarla birlikte oynayabilir. Sağlamağa çalıştığımız işbirliği, sosyalist fikirleri günden güne daha çok benimsiyen toplumsal tabakaları temsil eden demokratik partilerle, özellikle sosyalist partisiyle kurulacak bir işbirliğidir.

Hiç şüphesiz, bu işbirliğinin gerçekleşmesi, millete karşı sorumluluklarını şuurlu şekilde bilen, iyi örgütlenmiş, iktidarın işçi sınıfının eline geçtikten sonra da, çeşitli toplumsal akımların menfaatlerini açık programlarla, belirli aksyonlarla dile getirebilecek bu akımların adına ülkenin yönetimine katılabilecek büyük partilerin, büyük

gruplaşmaların varlığına bağlıdır. Bu amaca varmak için, Partimiz bu parti ve teşkilatların temsilcileriyle işbirliğinin bütün şekillerini kullanmalıdır: Parlâmenter savaş, tartışmalar yürütülmeli, ortak plâtfömler tesbit edilmeli, ülke içinde ve icra organları içinde ortak hareketler yürütülmelidir. Bütün halk cephesini sınıf düşmanına karşı şuurlandırmak, uyarmak, geliştirmek üzere, tenkit hakkının tanınması de şarttır.

Böylece çeşitli demokratik güçler birbirlerini daha iyi tanıyıp anlayacaklardır. Tecrübelerimiz bize şunu göstermektedir: Ortak bir hareket yürüten sosyalistlerle komünistler, peşin hükümlerden kurtulabiliyor.

Gelecek belediye seçimleri konusunda, komünistlerle sosyalistlerin vardığı anlaşmalar bu bakımdan büyük önem taşıyor. Paris ve Seine vilâyetindeki komünist ve sosyalist federasyonları arasında imzala nan ilk ve en önemli anlaşmaya göre, iki parti bu bölgede seçimlere ortak listelerle katılacaktır. Bu anlaşma hiç şüphesiz seçimlerde iki partiye büyük başarılar sağlayacaktır, ama bu sadece taktik bakımından değil, tek kişi iktidarına karşı yürütölen savaş bakımından da fevkalade önemlidir.

İki partinin temel dokümanlarında «iktidarı ele geçirmek, üretim ve değişim araçlarının sosyalistleştirilmesi» şeklinde belirtilen ortak amacın gerçekleştirilmesi uğrunda yürütölecek ortak savaş, işçi hareketinin iki büyük akımını bir tek işçi sınıfı partisi halinde birleştirilmesi lüzumunu daha kuvvetle duyuracaktır. Bu ortak savaş, işçi sınıfı ile köylüler, aydınlar, şehirli orta taka kalar arasında kurulması gereken birliğin sağlam ve sevamlı temelini teşkil edecek, büyük kapitalist sınıfın yenilmesini kolaylaştır racak, snsyalizme gidişi hızlandıracaktır.

Ölümsüzler

(Vietnam basınından)

Şafak aydınlığında cellatlar hücreye girdi. Mahkûm, kurşuna dizilmesini bekliyordu. Ama sorgu esnasında ağır işkenceye tâbi tutulan köylü hareketi önderi Le-viet-Thuat yoldaş artık ölüydü. Duvarda kanı ile şunları yazmıştı: «Yaşasın Hindi-Çini Komünist Partisi», «Yaşasın Sovyetler».

1930 yılındaydı. 35 yıl önce, Vietnamda Oktobr devriminin ilkeleri ve dünya ölçüsünde gelişen işçi hareketinin etkisi altında meydana gelen ve kuvvetlenen Marksçı-Leninci teşkilâtlar birleşerek, Hindi-Çini Komünist Partisini kurdular. Partinin tarihi, savaşlarla doludur.

★

Yine 1930 kahramanlık yılı. Hanoydaki sömürgeci mahkemesinin salonunda Nguyen-van-Cu yoldaş, dövülmüş ve bağlı olarak sanık sandalyesinde oturuyordu. Onun hayale dalmış gözleri önünden ellerinde ağır küreklerle madenciler, yıpratıcı çalışmadan çökmüş, solgun çehreli kadın ve çocuklar geçiyordu. Onlar 15—16 saat boyunca yakıcı tropik güneşinin altında, kendilerinin hiçbir zaman kullanamadıkları kömür çıkarıyorlardı. Yakın bir geçmişte o da onlarla beraberdi, onlarla beraber çalışıyor, harap kulübelerde pislik içinde ve onlarla beraber yaşıyordu. O başka yoldaşlarla beraber Mao-Khe de ilk komünist hücreyi kurmuş ve az zaman sonra bütün Hon-gai kömür bölgesi parti teşkilâtlarının başına geçmişti. Bunun içindir ki, sömürgecilerin mahkemesi onu Con-dao adasında ağır işe mahkûm etmişti. Altı yıllık hapisten o, Marksizm-leninizmi öğrenmek için faydalandı ve partinin nazariyecilerinden biri oldu.

1936 da serbest bırakıldıktan sonra Nguyen-van-Cu, Kuzey Vietnamdaki parti teşkilâtını idare etti ve iki yıl sonra Hindi-Çini Komünist Partisi Merkez Komitesi genel sekreterliğine seçildi. O, partinin güney teşkilâtlarının önderlerindendi Emperyalizme, ve halkın menfaatlerini satan hainlere karşı, memleketin bütün yurtsever güçlerini birleştiren, Milli Anti-emperyalist Cephe'yi kuvvetlendirmekte çok çaba sarfetti. Japon saldırganlarıyla 1940 yılında bir anlaşma

bağlıyan Fransız sömürge idarecileri, bu ateşli savaşçıyı, yurtsever komünisti bir daha ele geçirmeye muvaffak oldular. 1941 Mayısında Vo-van-Tan ve daha başka yoldaşlarla beraber kurşuna dizildi.

*

«Öldürünceye kadar işkende edin, bir kelime bile konuşmayacağım. Ben ölsem de parti yaşayacaktır!»

Fransız gizli polisinin, Saygon işkence odasında bütün bir yıl boyunca yaptığı işkence ve eziyeti günlerinde işittiği sözler yalnız bunlar oldu. İşkence eden uşaklar dahi şaşırılmıştı. O, büyük bir cesaret ve bir iradeye sahipti. Sömürgecilerin mahkemesi ona ölüm cezası verdi.

Daha on yıl evvel, 1930 da, sömürgeciler, Duc-hoa bölgesinde köylüleri hürriyet ve toprak için savaşa seferber ettiği için, onu gıyaben ölüme mahkûn etmişlerdi, Fakat o bundan yılmadı. Daha büyük enerji ile faaliyetine devam etti.

Gia-dinh bölgesinin parti teşkilâtının başında kaldı, Makaoda parti kongresine katıldı ve Merkez Komitesi üyeliğine seçildi.

Ngo-gia-Tu, yoldaşlarına, «benim için partinin kaderi, devrimin kaderi, hayatımdan daha kıymetlidir», derdi.

Hayatın manasını devrime hizmette, komünizmin ölmez ilkelelerinde görüyordu. İlk iş olarak Güney bölgelerinde fabrika işçileri arasında komünist propagandası yaptı ve işçiler arasında ilk komünist hücreyi kurdu. 1930 da bütün Güney Vietnam parti teşkilâtının başında bulundu. Fransız gizli polisi, tutsak ettiği Ngo-gia-Tu yoldaşa barbarca işkence etti. İsimleri, adresleri, buluşma yerlerini zorla almak, partinin bütün güney teşkilâtını ortaya çıkarmak isteyen cellatlar karşılarında, korkusuz bir komünist buldular. O ölüm kararı sözlerini işittiği sırada, sömürgecilerin yüzüne karşı. «Kahrolsun emperyalizm», «Yaşasın Hind-Çini Komünist Partisi!» diye bağırdı.

*

Genç cesur kıza, genç komünist kıza, Nguyen-thi-Nghia yoldaşa fransız jandarmaları 15 gün aralıksız işkence ettiler. O, tam yirmi yaşında idi. Fakat yurdun saadeti onun için hayatından kıymetliydi. Partinin kuruyesi olarak çok şey biliyordu. Ama ağzından bir kelime bile alamadılar. Ölüm anı geldiğinde tutsak arkadaşlarına, ölümünün intikamını almaları, partinin mukaddes davasını desteklemeleri için içten hitab etti.

*

Partinin Kuzey teşkilâtının önderi Hoang-van Thu yoldaş, sorgu sırasında: «Bende yaşamayı isterim, fakat beni hiyanete sevk

edemiyeceklerdir. Ben hiçbir suç işlemedim. Fransada Hitler işgaline karşı binlerce mukavemet savaşçısının işi de şimdi aynı şey değil mi?»

*

Parti Merkez Komitesi üyelerinden, Vietnam komünistlerinin savaş organı «Tranh dau» (savaş) ın eski redaktörü kendisini suçlayanları suçladı. O, Vietnamda iktidarı elde tutan Fransızların bütün ahlâksızlıklarını, onların, haysiyeti çiğnenmiş vatanları Fransaya karşı, Hitler işgalcilerine bağlı japon militaristleri ile ihanet ettiklerini ve komplolar tertiblediklerini cesurca açığa vurdu.

Hayatlarını feda eden savaşçılar, ölümü değil hayatı, hürriyeti, halkların mutluluğunu düşündüler. Haipong çimento işletmesi işçileri arasında ilk propagandayı yapanlardan To-Hieu, yoldaş, Con-dao adasında 4 yıl ve daha sonra altı yılda Son-La adasında ağır çalışmaya mahkûm edilmişti. İşkence sonunda tutulduğu verem hastalığı, To Hieu-nun son gücünü de aldı. Onun şuuru ve iradesi partiye büyük hizmetlerde bulundu. Hayatta kalanlara pratikte yardım etmek üzere, kaleminden memleketin devrim hareketinin tarihi üstüne üç çalışma çıktı. Ölürken tutsaklara hitaben bir çağrı yayınladı. Çağrı yarıda kaldı...

Yüzlerce yurtsever ve komünist savaşa katıldılar. Onları yetiştiren Leninin dersleri idi. Vietnamda komünizm hareketi yolunu açanlardan Ho-Chi-Minh yoldaş, kendi yurttaşlarına «Leninizm bizim kurtuluş yolumuzdur. Ve bu yoldan yüzlerce, binlerce yurtsever yürüdü. Onlardan çoğuna mutlu günü yaşamak kısmet olmadı» diyordu.

Düşmana karşı eşit olmayan savaşta çokları düştü. Sömürgeciler Hindi-Çini Komünist Partisinin birinci sekreteri, hudutsuz cesaret sahibi Tran-Phu yoldaşı öldürdüler. Onun önderliğinde partinin devrimci doğru hattı geliştirildi. Trân Phunun, korkunç işkence altında ender rastlanan kararlılık gücü gösterdi. Vietnam Komünist Partisi için bir örnek oldu. Halkımızın partisinin sadık evlâdı işkence altında ve aç öldü, fakat hainlere bir kelime bile söylemedi.

Tran Phunun yakın savaş arkadaşı Le-Long-Phonga fransız gizli polislerinin işkence odasında ölünceye kadar işkence edildi. Sömürgeciler, 17 yaşında genç bir kız olarak devrimci yola giren Saygon parti teşkilâtının en göze çarpan önderlerinden Nguyen-thi-Minh Kai'i idam ettiler. Jandarmaların kurşunları altında Haypong işçilerinin önderi Luong-Khanh-Tien de düştü.

Bugün onlar Kuzey Vietnamda sosyalizmi kuranların saflarında yoklar. Güney doğu Asyanın ilk işçi köylü devleti, Vietnam Demokratik Cumhuriyeti gelişiyor, kuvvetleniyor. O, bu bölgede sosyalist

kampın ön cephesidir ve Amerikan emperyalizmine karşı savaşta önemli bir rol oynamaktadır. Onlar Güney Vietnamın bağımsızlık, barış, tarafsızlık ve barışçı yollarla birleşmesi uğurunda mücadele eden savaşçılar safında da değiller artık. Fakat onların kahramanlığı, memleketin güneyinde silâh elde kurtuluş için savaşan halkı heyecanlandırıyor. Onlar Kuzey Vietnam halkını yeni başarılarla ve sosyalizme doğru, sosyalizm kuruluşunda yeni başarılar sağlamaya çağırıyor.

Vietnam halkı derin bir hürmetle efsanavi komünist kahramanlarına teşekkür eder. Onları türkülerde terennüm ediyor. «Nhan Dan» gazetesi, Vietnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesi organı ve başka gazeteler, Vietnam komünistlerinin ilk savaşları ve hayatları hakkında biyografik yazılar, kısa ve uzun hikâyeler yayınlıyor.

Vietnam halkının şerefi, Vietnam Emekçiler Partisinin 35. kuruluş yıl dönümü vesilesi ile bütün dünya komünistleri. Hind-Çini Komünist Partisinin şerefli haleflerini, Vietnamda devrim hareketinin kaynağını, partinin beşiğini hatırlamış oldular.

İnsan, gayri ihtiyari Alman anti-faşist Walter Küchenmeisterin, idamından birkaç saat önce yazdığı sözleri hatırlıyor. «Biz ölmüyoruz. Biz ebediyete mal oluyoruz.»

Halk davası uğurunda savaşanın şerefi ölmez.

Suriye Komünist Partisi hükümetin devletleştirme politikasını destekliyor

Suriyede halk kitleleri, yerli büyük burjuvaziye ve yabancı sermayeye karşı, milli egemenliğin kuvvetlenmesi, ekonomik bağımsızlığın gerçekleşmesi uğrunda yıllardır savaşmaktadır. Özel sermayenin ekonomide gittikçe daha önemli bir rol oynaması, Suriye için çok zararlı olmuştur. Durumunu kuvvetlendirmek isteyen, her çareye baş vurarak, yabancı sermayenin ülkeye sokulmasını sağlayan büyük burjuvazi, kendi kazançlarını dışarıya göndererek, ekonomik gelişmeye lâzım olan kaynakları sınırlandırıyor. Böylece emekçi kitlelerin durumu daha da kötüleşti, ekonomik şartlar büsbütün bozuldu.

Son zamanlarda, toplumsal çelişmeler birden bire keskinleşti. Şiddetlenen sınıf savaşının sonucu olarak, ülke, kapitalist veya kapitalist olmayan gelişme yolları arasında bir seçme yapmak zorunda kaldı. Suriye Arap Cumhuriyeti hükümeti böylece iktisadın başlıca kollarını devletlendirmek üzere önemli kararlar aldı. Ülkenin maden ve petrol kaynakları alanında yeni imtiyazların verilmesini yasaklamakla işe başlayan hükümet, 1965 yılının Ocak ayında, çimento, cam, dokuma sanayilerinde özel 114 firma ve işletmenin devletleştirilmesine karar verdi. Verilen bilgiye göre, 12.000 işçi çalıştıran bu işletmelere yatırılmış sermaye 243 milyon Sterlin lira tutarındadır. Hükümet bundan önce bankaları ve sigorta şirketlerini de kontrol altına almıştı. Dış ticaret ise yakında devletlendirilecektir. Yeni kurulan Sosyalist Endüstri Sektörü Bakanlığı, devletleştirilen işletmelerin yönetimiyle ödevlendirilmiştir.

Bu tedbirlerin ilerici ve olumlu niteliği açıktır. Yerli büyük kapitalistlerin yurt aleyhtarı politikasına karşı büyük bir başarı olan ve yabancı sermayenin sokulmasını engelliyen bu tedbirler, halk yığınlarının menfaatlerine, demokrasi ve sosyalizm isteklerine uygun düşmektedir.

Suriye halkı bu kararları büyük bir sevinçle karşıladı. Bütün Arap halkları, dünyadaki bütün ilerici unsurlar, bu tedbirleri desteklemektedir. Suriye Komünist Partisinin dağıttığı bir broşürde belirtildiği gibi, Partimizin Merkez Komitesi, bütün komünistler,

bütün ilerici unsurlar adına, hükümetin aldığı ilerici tedbirleri desteklediğini bildiriyor; Amerikan ve Batı-Almanyalı emperyalistlerin yardımı ile bu tedbirlerin etkilerini azaltmağa, sonuçsuz bırakmağa çalışan yerli gericilerle büyük kapitalistlerin yürüttüğü bozguncu faaliyetlerini açığa vuruyor. Bütün Suriye komünistlerinin duygularını dile getiren Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi, genel Sekreteri Halit Bektaş, başbakan Emin Hafız'a şu telgrafı çekmiştir: «Sosyalizm uğrunda yıllardır yürüttükleri savaşın ve doktrinlerinin prensiplerini daima göz önünde tutan, ülkemizin eksiksiz milli ve toplumsal kurtuluşu uğruna savaş ödevini sadakatle yerine getiren Suriye komünistleri, bugün elde edilen başarılı sonuçların daha da kuvvetlenmesini, doğru olarak uygulanmasını ve bir kat daha gelişmesini sağlamak üzere, sosyalizmden yana olan bütün ilerici güçlerle yan yana savaşarak, çabalarını esirgemiyeceklerini bildirirler.»

Ahmet Şaugur

Arap halklarının milli kurtuluş hareketinin meseleleri ⁽¹⁾

Arap ülkelerindeki sosyal-ekonomik değişmeler ve «Arap sosyalizmi»

Fikir değiş-tokuşuna katılanlar, birçok Arap ülkesinde meydana gelen sosyal-ekonomik değişmeler ve «Arap sosyalizmi» adıyla ortaya atılan görüşleri büyük bir dikkatle incelemişlerdir.

Lübnanlı yoldaşların hazırladığı, ve *Savaya Savaya*'nın okuduğu bir raporda belirtildiğine göre, «Arap sosyalizmi» nin asıl manasını anılabilmek için, şu iki noktayı gözönünde tutmamız gerektir: a) «Arap sosyalizmi» adı ile ortaya atılan çeşitli görüşlerin tarihsel çerçeve ve şartları; b) Arap ülkelerindeki siyasi, iktisadi ve sosyal gelişmelerin bugünkü durumu.

Çağımızın en önemli olayı, Rusyada Büyük Oktobr Sosyalist Devrimiyle başlıyan, kapitalizmden sosyalizme geçiştir. Sosyalist dünya sistemi, insanlığın ilerleyişinde en güçlü etken haline gelmektedir.

Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin, ekonomik, bilim, ve teknoloji alanlarında, emekçilerin hayat ve kültür seviyesini yükseltme alanında, elde ettikleri muvazzam sonuçlar, bütün dünyada, insanların görüşlerinde büyük bir devrim yaratmıştır. «Sosyalizm» kelimesi, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada çok bilinen ve sevilen bir kelime oldu.

Arap ülkelerinin çoğu siyasi bağımsızlığa kavuştu, ama iktisadi ve siyasi alanlarda geri kaldı. Milli kurtuluş devriminin bugünkü döneminde, siyasi bağımsızlıklarını güçlendirme, ekonomik bağımsızlıklarını gerçekleştirme, başka bir deyimle, milli demokratik devrimi tamamlama zorundadırlar. Sömürgecilik boyunduruğu altında yıllarca yaşamış diğer Asya ve Afrika halkları gibi, Arap ülkeleri de, geçirdikleri tecrübelerden, kapitalist sisteminin niteliğini, sömürücülüğünü ve soygunculuğunu iyice anlamışlardır. Halk yığınları, kapitalizmin geriliği, sefaleti, ezgiyi getirdiğini; sosyalizmin ise, eksiksiz milli ve sosyal kurtuluşu sağladığını biliyorlar. Arap ülke-

---

⁽¹⁾ «Barış ve sosyalizm problemleri» dergisinin 1964 yılının 9-ncu sayısından alınmıştır.

lerinin bugünkü şartları içinde, kapitalist gelişme yolunu savunanlar ancak gericilerdir. Bağımsızlıklarına yeni kavuşmuş ülkelerin çoğunda, önderler sosyalist tipte bir topluma taraftar olduklarını açıklıyorlar.

Raporda; komünistlerle diğer Marksist-Arapların, bilimsel sosyalist fikirleri işçilerle halkın diğer tabakaları arasında yaymakla, bu fikirleri kasden yanlış anlatan burjuva propagandacıların maskesini alaşağı etmekle, oynadıkları önemli rolü belirtilmiştir. Komünistlerle diğer solcu unsurların halka, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin sosyalizmi kurma yolunda elde ettikleri büyük sonuçları anlatılıyor; Arap halklarının milli kurtuluş hareketi ile sosyalist dünya sistemi arasında sıkı bir işbirliğinin gerektiği söyleniyor, Arapların sömürgecilere karşı yürüttükleri savaşta, ve ilerici prensipler temelinde kendilerine bağımsız yeni bir hayat kurmak üzere sarfedikleri çabalarda, sosyalist ülkelerin büyük desteğini gösteriliyor.

Rapor şöyle devam ediyor: Bazı Mısırlı önderlerin sosyalizmi pratikte ve teoride nasıl anladıklarını inceliyelim. Bu yöneticiler, Mısırın sosyalizm yoluna girdiğini söyledikleri zaman, aşağıdaki şu yargılara dayanıyorlar:

1. 1961 Temmuz tarihli kanunlara sosyalist kanunlar, diyorlar. Bu kanunlar şunlardır: Kârın hissedarlarla işçiler arasında bölünmesi; el ve kafa işçilerinin şirketlerin yönetim kurullarına alınması; müte-rakkı gelir vergisinde değişiklikler; 149 şirketin — bütün bankalar ve sigorta şirketleri dahil — millileştirilmesi; devlet sermayesinin 91 şirketin sermayesine katılması; 159 şirketin sermaye ve mallarının sınırlandırılması ile ilgili kanunlar 1963 ağustosunda, 278 şirket daha devletleştirilmiştir.

Bu kanun ve kararnamelerin çıkmasıyla, bütün bankalar, sigorta şirketleri ve büyük sanayi firmaları kamu malı haline geldi; devlet böylece bütün ağır sanayi, hafif sanayiın en önemli kollarını, ve bütün dış ve iç ticareti kontrolü altına aldı.

Sosyal sigortalar kuruldu, eğitim parasız oldu, kiralar indirildi, asgarı ücret yükseltildi vb.

2. Köylerde, toprak reformu ile, toprak mülkiyetini sınırlandıracak tedbirler alındı: evvelâ 200 feddan (1 feddan = 0,42 hektardır) olarak tesbit edilen azami toprak mülkiyeti 1961'de 100 feddana indirildi. Hükümet yabancı şirketlerin topraklarını müsadere etti; sulandırılmış araziye genişletti; böylece, 266.000 aileye (yani 1 milyon insana) 2—6 feddanlık toprak satabildi. Bu tedbirlerle, feodal toprak sahiplerine büyük bir darbe indirmekle beraber, büyük toprak mülkiyetini ortadan kaldırmış olmadı. Çünkü 100 feddandan başka, ailenin her ferdine 50 feddanlık bir hak tanınmıştır.

Toprak reformu ile toprak sahibi haline gelmiş bütün köylüler, kooperatiflere girmek mecburiyetindedir. Kooperatifler de Mısır köylerinde sosyalist bir sistem olarak kabul ediliyor. Bu kooperatifler tüketim ve satış birlikleridir, başlarında hükümetin tâyin ettiği memurlar bulunuyor. «Tarım meselesine bulunacak en doğru çözüm yolu toprağı kamu mülkiyeti haline getirmek değildir; özel toprak mülkiyetini gerçekleştiren, genişleten, toprak işçilerinin büyük çoğunluğuna mülkiyet hakkını sağlayan çözüm yollarıdır» diyen Milli Hareket Kanununa göre, kooperatiflerin amacı, özel mülkiyeti korumak, ve sağlamlaştırmaktır. Raporun belirttiği gibi, bu tutum, zengin köylülerin büyük çiftlikler elde etmelerini kolaylaştırmıştır.

3. Milli Hareket Kanunu, Mısırdaki alınan sosyal ve ekonomik tedbirleri, tarih, felsefe, ve teori bakımından doğru göstermeğe çalışıyor. 1964 Martında, Milli Meclis seçimleri yapıldı, ve bir Anayasa taslağı hazırlandı. Bu taslakta, Mısırın, üretim araçları halkın malı olan, «demokratik sosyalist» bir devlet olduğu açıklandı. Taslak üretim araçlarında üç mülkiyet şekli kabul ediyor: Devlet mülkiyeti, kooperatif mülkiyet, ve özel mülkiyet.

Bu da, Mısırlı liderlerin, sosyalist dedikleri BAC'deki değişmelerin resmi yorumudur.

İdeoloji bakımından, Mısırdaki «Arap sosyalizmi» bilimsel ve ütöpik sosyalizmin, küçük burjuva görüşlerin, dar görüşlü bir milliyetçiliğin, dini taasubun, ve öznel idealizmin bir karışımıdır. Amacı, insanın insanı sömürmesine son vermek, yani sosyalist amacı değildir. Sınıf savaşının, sömürenler ve sömürülenlerden meydana gelmiş bir toplumun objektif gelişme kanunu olduğunu açıkca ve kesin olarak kabul etmiyor. Örneğin, Milli Hareket Kanununa göre: «Kaçınılmaz ve tabii sınıf savaşları inkâr edilemez, görmezlikten gelinemez, bu mücadelelere, milli birlik çerçevesi içinde ve sınıf ayrılıklarını yok ederek, barışçı çözüm yolları bulunmalıdır. «Oysa meselenin kilit noktası, sınıflı toplumda işliyen objektif bir kanunun tanınması veya tanınmaması değil; sınıf savaşına barışçı veya barışçı olmıyan çözüm yolları seçmek meselesi de değil, çünkü bu seçme, fertlerin veya grupların isteğine bağlı değildir. Bu görüş tarzı, Milli Hareket Kanunundaki şu cümle ile çelişme halindedir: «Sınıf savaşının acı ve kanlı karakteri, bu savaştan doğan büyük tehlikeler, gerçekte, halkı sömürmek için kullandıkları tekellerden ve imtiyazlardan vazgeçmek istemiyen gerici güçlerin eseridir.»

BAC'de alınan tedbirler, (özellikle devlet sektörünü genişleten ve kuvvetlendirenler) emperyalist tekellerin elinden önemli alanlar aldığı; ülkenin ekonomisi üzerindeki kontrollerine son verdiği, ve milli ekonomiyi ilerletecek çok geniş mali ve maddi imkânlar sağladığı için, ilerici, olumlu tedbirlerdir. Mısırlı önderler özel mülkiyetin dokunulmazlığından bassettikleri halde, devletleştirilme tedbirleri ile

toprak reformu özel sektöre tecavüz etti, «mukaddes» özel mülkiyete bir darbe indirdi.

Ama bu değişikliklerin olumsuz yönlerini de gözönünde tutmalıyız. Toprak reformu köklü bir reform değildi. Yetersizdi. Büyük toprak mülkiyeti hâlâ mevcut. Tarımın temeli hâlâ özel mülkiyettir. *Rose el Yusef* gazetesinin geçenlerde belirttiği gibi, tüketim ve satış kooperatifleri bazı zengin köylülerin, iflâs etmiş ufak toprak sahiplerinin topraklarını satın alıp, mallarını birkaç kat arttırmalarına, ve ufak toprak sahiplerini sömürerek zenginleşmelerine engel olmadı.

Mısırın gelecekteki gelişmesi şu iki yoldan birini seçmelidir.

a) Ülke bugün elde ettikleriyle kalır. Tarımda özel mülkiyet devam eder, sanayide ve ticarete özel teşebbüse geniş imkanlar sağlanır, böylece emperyalist sermayenin ülkeye girmesine ve iktisadi eline geçirmesine imkân verilir; halka gerçek demokratik haklar tanınmaz, örneğin Milli Meclisi seçme hakkı gibi, sadece şekilde kalan birkaç hak verilir.

Bu yol, ülkeyi devlet kapitalizmi çerçevesinden öteye götürmez, ve sosyalizm yoluna sapmasını güçleştirir. Emperyalistlerin desteklediği gerici güçler de, Mısırın bugüne dek elde ettiği olumlu sonuçları da tehlikeye düşürür.

b) İkinci yol ise, devlet sektörünü geliştirmek ve kuvvetlendirmek; işçi sınıfına, bilimsel sosyalizmin ışığında hareket eden sözcülerine, ve milyonlarca fakir köylüye güvenmek ve dayanmak; emekçilere, ülkenin siyasi ve iktisadi hayatına aktif şekilde katılmalarını sağlayan, gerçekten demokratik özgürlükler tanımak; ekonomi, bilim ve kültür alanlarında Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist ülkelerle işbirliği yapmaktır. Bugüne dek yapılmış ve kapitalist olmıyan bir gelişme temelini teşkil eden bütük değişikliklerden hareket edilince, bu yol, kapitalizmin büyümesine, eski politik ve ekonomik gücünü tekrar elde etmesine engel olur; yalnız sanayide değil, tarımda da sosyalizme sağlam bir temel teşkil eder.

Mısırdaki değişmelerin doğrudan doğruya sosyalist dünyanın etkisiyle meydana geldiğini unutmamalıyız. Sosyalist dünya olmasaydı, milli ekonomiyi güçlendirmek için alınan tedbirler bu kadar kolay gerçekleşemezdi.

Marksist-Leninistler, bir tek bilimsel sosyalizm olduğunu, sosyalist devrimle, sosyalizmin kuruluşunun objektif kanunlara tabi olduğunu biliyorlar. Bu kanunların konkre belirmeleri, her ülkenin objektif şartlarına, milli ve tarihi özelliklerine bağlıdır. Bu ise, özel «Arap», «Mısır», «Cezayir» sosyalizmi olabilir anlamına gelmez. Bununla beraber, bazı Arap devlet adamlarının «Arap sosyalizmi»nden bahsetmelerinin olumlu bir yönü olmuştur. Yığınlar böylece sosyalizm kelimesine alıştılar.

Cezayirde çok derin sosyal ve ekonomik değişmeler oldu. Sömürgeciliğe karşı ve gağımsızlık uğrunda savaş yürüten geniş yığın hareketini, bu hareketin, savaş esnasında değişen amaçlarını şimdiden incelemeye başlıyan Milli Kurtuluş Cephesi (MKC), diğer ülkelerdeki devrimci hareketleri de göz önünde tutarak, şu tarihsel karara varmıştır. «Bağımsızlık uğrunda yürütölen savaş tamamladıktan sonrabu savaş her bakıma tamamlanmıştır; bir demokratik halk devrimine girişeceğiz», bu devrimin özü ve konusu ise: «Sosyalist prensipler ve halkın iradesi temelinde ülkeyi yeniden, şuurlu bir şekilde kurmak» olacaktır.

Devrimin demokratik öz ve konusunu, ve Cezayirdeki değişikliklerin sosyalist temelini tarif eden Trablusgarp Programı şu noktaları belirtmiştir:

1. Ekonomik ve sosyal alanlarda feodal müesseseler yok edilmelidir. Halkın kurtuluşunu garanti altına alan, haklarını kullanma olanaklarını sağlıyan yeni ilişkiler kurulmalıdır.

2. Cezayirin, halkın bütün ihtiyaçlarını çabuk ve devamlı şekilde tatmin edebilmesi için, Cezayir sosyalizme yönelmelidir.

3. Demokrasi sadece teori alanında kalmamalı, bütün devlet müesseselerine, sosyal hayatın bütün alanlarına gerçekten girmelidir. Demokrasi temeline dayanan, feodalizmle sömürgeciliğe karşı savaşan modern bir devletin kurulabilmesi, halkın, ülkenin idaresine aktif şekilde katılmasına bağlıdır.

4. Hiç bir sosyal sınıf — ne kadar aydın olursa olsun — demokratik devrimin ödevlerini tek başına yerine getiremez. Toplumun bütün kesimleri bir araya gelip bu ödevleri yerine getirebilir.

5. Burjuvazi Milli Birliğin mihveri değildir. Halkın yürüttüğü demokratik devrimde, Milli Birlik, halkın birliğini temsil ediyor. Milli burjuvazi, menfaatlerini devrimci savaşa tabi tutmalıdır.

Şu noktayı belirtmemiz gerek: Trablusgarp Programını hazırlayanlar, iktisadi plânlamada ve bu plânların yürütölmesinde, devletle emekçilerin işbirliği üzerinde durmuşlardır. Programda belirtildiğine göre, emekçiler böylelikle plânı ve plânın gerçekleştirilmesini kontrol edebilir, plânın mevcut olanaklara uygun düşmesini sağlayabilirler.

Trablusgarp Programının prensip ve fikirleri 1963 Eylülünde Kurucu Meclis tarafından kabul edilen Bağımsız Cezayir Anayasasında yer aldı, ve bir referandumla milletçe tasdik edildi.

Bugün Cezayirde meydana gelen köklü ve çok-sonuçlu başkalaşmalarının başlıca etkeni, sömürgecilerin terkettiği çiftliklerin ve sanayi işletmelerinin idaresini üzerlerine almak için, köylü ve emekçilerin 1962 yazında giriştiği büyük yığın hareketidir. «Kendi kendine İdare» hareketi adını alan bu hareket, kanunen tanındı.

Bu hareket sırasında, milli bağımsızlığın ilânından 2 ay sonra, toprak reformu gerçekleştirildi. Terkedilen topraklar topraksız köy-

lülere dağıtıldı. (Bağımsızlığa kavuşmadan önce, 1 milyon Cezayir-
linin hiç toprağı yoktu. Sömürgecilerin elinde ise, 2.700.000 hektarlık
toprak bulunuyordu.) 1962 Ekim tarihli kararname, Cezayir hükü-
metine 1.200.000 hektarlık toprak müsadere etmek, ve bu toprak-
ları köylülere dağıtmak etkisini tanıdı. Hemen kooperatifler kuran
köylüler, toprakların parsellenmesini istemedi. Toprakların parsel-
lenmesi, modern tarımın uygulanmasına imkân vermezdi, binlerce
köylüyü açlığa mahkûm ederdi, hızlı ve eksiksiz bir gelişmenin ge-
rektirdiği olanakları sağlamazdı.

Cezayirdeki toplumsal ve iktisadi başkalaşmalar, Mısırdakilerden
çok daha ilerici bir mahiyet taşıyor, onlardan çok daha köklü ve et-
kilidir. Bu da Cezayirdeki objektif şartlardan ileri geliyor. Bağım-
sızlık uğrunda yürütülen ve yedi yıl süren savaş, milletin bütün
yurtsever güçlerini birleştirdi, çelikleştirdi, savaşkanlıklarını art-
tırdı, sosyal ve ekonomik değişiklikler yapma kararlarını kuvvetlen-
dirdi. Bütün bu etkenler, toplumu yeni temeller üzerinde yeniden
kurmayı amaç edinmiş milli-demokratik devrimin zaferini sağladı.

Baas Partisi da «Arap sosyalizmi» ne taraftardır. «Özgürlük, sosya-
lizm, birlik» parolasını seçen bir partinin Irakta kanlı bir faşist
idare, ve Suriye tarihinin en korkunç rejimlerinden birini kurmuş
olması ancak bu partinin geçmişini bilmiyenleri şaşırtabilir.

Baasçılar kimdir, sosyalizmden ne anlıyorlar? 1940 yıllarında Baas
partisini kuran Mişel Eflâk ve Salah Bitar, 1930l yıllarında Nazi
Almanyasına yakınlık duyan, ve ırk ayırımı temeline dayanan bir reji-
min kurulmasını isteyen bazı aydın çevrelerin sözcüleri idi. Eflâk'ın
o devirde yazdığı makalelerdeki düşünce ve görüşler, Nietzsche'nin
şöven ve ırkçı görüşlerine yakındır. Yıllar boyunca partinin lider-
leri, sosyalist fikirlere karşı «milli» parolalar çıkarttılar. Baasçılar
hiçbir zaman sosyalizmin lâfını etmediler; aksine, hem doktrin hem
sistem olarak sosyalizme karşı savaştılar.

Bununla beraber, Baasçılar, bu yoldan başarıya ulaşamayacak-
larını zamanla anladılar. Çünkü Suriyede, halk yığınları komünizm
aleyhtarlığında olumlu bir yön bulamıyordu. Aksine: halk, komü-
nistlerin sömürgecilere karşı, yabancı askerlerin ülkeden gitmesi ve
milli bağımsızlık uğrunda amansız bir savaş yürüttüklerini görü-
yordu. İkinci Dünya Savaşından galip çıkan Sovyetler Birliğinin,
dünyayı paylaşmak üzere, diğer büyük devletlerle pazarlığa giriş-
mediğini; halkların hürriyet ve bağımsızlık haklarını savunduğunu
anıyordu.

Milyonlarca insan sosyalist fikirlere doğru yönelmeğe başlayınca,
Eflâk, Bitar ve ortakları, bu yeni akıma eski metodlarla, eski parola-
larla karşı gelinemiyeceğini anladılar. Yığınları şaşırtmak için, sosya-
lizm parolasını — belirsiz, müphem bir şekilde-kullanmağa karar
verdiler. Baas Partisi, Sosyalist Partisiyle birleşti. «Arap Kalkınma.

Sosyalist partisi»ni kurdu. Ama bu partinin içinde gelişen çatışmalar, ideolojik bir birliğin kurulmasını engelledi. Bütün küçük burjuva partilerinde olduğu gibi bu partinin başlıca özelliği, gericilikle ilerici, emperyalistlerle halk arasında bocalamasıydı. Sağ kanadın temsilcileri olan Eflâk ile Bitar, komünistlerle ve diğer ilerici güçlerle işbirliği yapılmasına mani oldular. Eflâk'ın, Bitar'ın ve taraftarlarının bugün de başvurdukları başlıca çare, «Arap sosyalizmi»ni bilimsel sosyalizme karşı kullanmaktır.

Bununla beraber, Arap dünyası için sosyalist fikirlerin büyük çekiciliği; Baasçı önderlerin halktan gitgide uzaklaşması; ve yığınların Baasçıların üzerindeki baskısı, önderlerden bazılarını sosyalist fikirler savunmağa, sosyalizmin kuruluşunu, partilerinin başlıca amacı olarak göstermeğe sevketti. Bazı Iraklı Baasçılar, örneğin Ahmet Hasan el-Bekir ve Bitar, bilimsel sosyalizme muhalif olmadıklarını, bilimsel sosyalizmin, sosyalist düşüncenin başlıca kaynaklarından biri olduğunu söylemeğe başladılar.

Hiç şüphesiz, Baas partisinin içinde, hattâ önderlerin arasında, köklü reformlar isteyen, sosyalist yolu tavsiye edenler bulunuyor. Ama partililerin ve önderlerin çoğu, Marksizm-Leninizme düşman milliyetçi ideolojinin etkisi altında bulunuyor, sosyalizmi kendilerine göre anlıyorlar. Eflâk'ın partinin başında kalmasını isteyenler, sosyalist fikirlerin lâfını sadece yığınları kazanmak, aldatmak için ediyorlar. Baas partisi artık bugün gerçekte bir parti olmaktan çıktı, çeşitli akımların karışımı haline geldi. Bazı belirtilerden anlaşıldığına göre, avantürist akım kuvvetleniyor, büyük burjuvazi, toprak sahipleri ve yabancı tekellerle işbirliği savunan unsurlar en nüfuzlu unsurlar haline geliyor.

«Arap sosyalizmi» ve birkaç Arap ülkesinde (Özellikle Mısır ve Cezayirde) meydana gelen toplumsal ve iktisadi değişiklikler, büyük anlam taşıyan bir gelişmedir. Bu gelişme, Arap milli kurtuluş hareketinin yeni bir sosyal ve ekonomik öz kazandığını, yığınların sosyalist fikirlere yöneldiğini yansıtıyor. Bu da, sosyalist dünya sisteminin Arap ülkelerindeki sosyal ve ekonomik süreçler üzerindeki büyük etkisini gösteriyor. «Arap sosyalizmi»ndeki çelişme ve uzlaşmazlıklar ise, milliyetçi küçük-burjuva görüşlü orta tabakaların iki yönlülüğünü yansıtıyor. Bununla beraber, «Arap sosyalizmi»ni savunanlardan bazıları, bilimsel sosyalizmin prensiplerini ve fikirlerini Arap ülkelerinin özel şartlarına uygulamak, bu ülkeleri kapitalist olmıyan bir yola yöneltmek istiyorlar.

Abdülislam Vazani: Lübnanlı yoldaşların anlayışlı raporuna bir şey ilâve etmek, ve iki mesele üzerinde durmak isterim: a) Fas'ta sosyalist görüş ve akımlar; b) Fas Komünist Partisinin bu görüş ve akımlar karşısında takındığı tutum.

«Arap» veya «Müslüman» sosyalizmden bahsettiğimiz zaman, Arapların ve müslümanların sosyalist görüşlerini kastediyoruz. Bütün komünistler gibi, bilimsel sosyalizmden başka sosyalizm olmadığını; bilimsel sosyalizmin çok büyük bir çekiciliği olduğunu; sömürülen, sefalet ve umutsuzluk içinde yaşayan bütün halklar için, özellikle bağımsızlığa yeni kavuşan Asya ve Afrika ülkelerindeki halklar için, umut güneşi olduğunu biliyoruz.

Sosyalizmin cazibe kuvveti; Sovyetler Birliğinin ve bütün sosyalist ülkelerin gelişmesinden; elde ettikleri büyük ve hızlı başarılarından ileri geliyor. Bütün bu unsurlar, ülkemizdeki yığınları çok etkiliyor. Halk kitleleri, siyasi ve iktisadi bağımsızlık uğrunda yürüttükleri savaşta sosyalist ülkelerin kendilerine yardım ettiğini biliyor. Bu da, sosyalist fikirlerin niçin hergün daha çok yayıldığını izah ediyor. Bu fikirler, bağımsızlığa yeni kavuşmuş ülkelerde, gericilerin durumunu sarsan, bu ülkelerin yeni-sömürgecilerle bağlarını zayıflatan maddi bir güç haline geldi.

Fas'ta sosyalist olduğunu söyleyen üç akım var.

Birincisi, feodal akım, feodal bir sosyalist görüştür. Bu akımın temsilcileri, Faslı idarecilerdir. Feodal unsurlara göre, fakirler, zenginler fakirleşmeden, zenginleşmelidir. Sosyalizmin kurulabilmesi, kapitalizmin gelişmesine ve kuvvetlenmesine bağlıdır. Bu çelişen teorileri rahatça ileri sürüyorlar. Bu akımın bir sözcüsü, sosyalizmin gelişmesi için, kapitalizmin şart olduğunu bile söyledi. Amaçlarına varmak için, bu akım, Sosyalist-Demokrat Partisini kurdu. Butün maceraperstleri, siyaset hokkabazlarını toplıyan bu parti, yeni-sömürgecilere ve emperyalistlere dayanıyor. Bu partinin «sosyalist» politikasını tâyin eden, Faslıların değil, Fransızların menfaatleridir. Bu özelliği, daha parti kurulmadan önce, tanınmış Fransız hukukçularının hazırladığı Anayasa referandumu yapıldığı zaman anlaşıldı.

İkinci akım, İstiklâl Partisinin temsil ettiği bir burjuva akımıdır. Milli burjuvazinin partisi olan İstiklâl Partisi, ilk devresinde, zenginlerin sofralarını fakir fukaraya dağıtmak anlamında, «müslüman alicenaplığı» temelinde kurulacak bir «müslüman sosyalizmi» savunuyordu. Ama bu akım, iktidarı kaybedip, emperyalistlerin desteği ile kuvvetlenen feodal unsurlarla burjuvazi arasındaki savaş karşısında, içtimai eşitliği savunmağa başladı. Bundan maksatları, devletleştirme yoluna sapmadan, Faslı şirketlerin yabancı şirketlerin yerine, yani yerli kapitalistlerin yabancı kapitalistlerin yerine geçmesini sağlamaktır.

Üçüncü akım, Halk Güçleri Milli Birliği'nin temsil ettiği bir küçük-burjuva akımıdır. Bu grubun sosyalist görüşleri, çeşitli şekillere girdi. Kurucuları, İstiklâl Partisinden ayrıldıkları zaman (1959—1960), dini ideolojinin etkisi altında idi; «müslüman sosyalizmini»

savundular. Bununla beraber, teorileri fevkalâde müphemdi. Sosyalist fikirler kamu oyunu çok ilgilendirdiği için, sosyalizmin lâfını ediyorlardı. Ama 1960'nın başında iktidara gelince, bir tek reform yapmadılar. Ne büyük toprak mülkiyeti, ne de sömürgecilerin mülkiyeti sınırlandırıldı. Toprak reformu yapılmadı. Ütelik, yabancıların — özellikle İtalyanların — devlet teşebbüslerine, sermaye yatırımlarına müsaade ettiler. Evet, komünistlerin bazı şartlarla desteklediği 5 yıllık bir plân yaptılar. Devlet sektörünü genişlettiler. Bu da, olumlu bir iş sayılır. Ama devletleştirmeye yer vermediler. Toprak reformu yapmadılar. Böylece, yığınların yaşama standartını yükseltebilmek için, devlet sektörünün hızla gelişmesi için gereken şartları sağlamadılar.

Halk Güçleri Milli Birliğinin önderleri ücretleri dondurdular. Bu da emekçilerin yaşama seviyesini çok sarsttı. Sendikaların greve baş vurmamalarını istiyerek, işçi sınıfının zararına olarak, yabancı kapitalistlerin ekmeğine yağ sürdüler. Bu politika büyük bir memnuniyetsizlik uyandırdı. İç politikaları genellikle bozdu. Örneğin, feodal unsurlarla hükümete girmeyi kabul ettiler. Belediye ve muhtar seçimlerinde, feodalleri tutan hükümet, Milli Birlik Partisini Fas Komünist Partisine darbe vurmak için kullandı. Milli Birliğin önderleri, Fas Komünist Partisini yasaklayan kararnameyi imzaladılar.

Milli Birlik Partisinin önderleri yığınların desteğini istemiyorlar, buna lüzûm görmüyorlar. İşçi sınıfı ile köylüler arasında kurulacak bir birliğe karşı cephe alıyorlar. Onlara göre, işçi sınıfı, köylülerin yardımını olmadan, devrimi gerçekleştirecek tek devrimci sınıftır. Bu görüş, özellikle iktisadî, köy ekonomisine dayanan bir ülke için çok hatalıdır. Köylülerin halkımızın % 70'ini teşkil ettiği, % 50'inin ise hiç toprağı olmadığı malûm...

1960'ta, Milli Birlik Partisinin önderleri, «müslüman sosyalizm» den vazgeçip, «Arap sosyalizmi»ni savunmağa, koyuldular. Diğer Arap sosyalist hareketlerinin hattını benimsediklerini açıkladılar, Baas partisi ile temas kurdular. Ama «Arap sosyalizmi»nden de pek çabuk vazgeçtiler. Irak ve Suriyedeki olayları, Suriye ile Mısır arasında birlik teşebbüsünü göz önünde tutarak, 1962 yazında sözde «bilimsel sosyalizm»i savunmağa başladılar. Ama bu «bilimsel sosyalizm» yığınların desteğine ve sınıf savaşına lüzûm görmüyor. Onlara göre, bir avuç aydın iktidarı alabilir, sosyalizmin temelini atabilir. Bununla beraber, son zamanlarda, Milli Birliğin önderleri bu görüşün doğruluğundan şüphe etmeye başladılar: Ben Barka'nın yanlış bir yol tuttuğunu, fesadçının biri olduğunu söylüyorlar.

Bu üç sosyalist akım karşısında Fas Komünist Partisinin tutumu nedir?

Feodal akımda olumla hiçbir taraf görmüyoruz. Bu partiyi daima teşhir etmeliyiz. İstiklâl Partisinin temsil ettiği «müslüman sosya-

lizme» gelince, burada iş değişiyor. Elbette ki ne «müslüman sosyalizme», ne «toplumsal eşitcilik»e inanıyoruz. Ama bu akımda, emperyalizme karşı olduğu için, görmezlikten gelemeyeceğimiz milli bir öz görüyoruz. Milli burjuvazinin yabancı emperyalist burjuvazinin yerine geçmesi, emperyalistlere karşı yürütülen savaşta, milli güçlerin seferberliğinde önemli bir rol oynar.

İşte bunun içindirki, İstiklâl Partisiyle polemik yürütürken, olumlu yönlerini belirtiyor, aynı zamanda bilimsel sosyalizmi nasıl tahrif ettiğini açığa vuruyoruz.

Halk Güçleri Milli Birliğine, ve «sosyalist» görüşlerine gelince, bu partiye karşı ihtiyatla davranıyoruz. Partinin sosyal tabanını, küçük-burjuvalarla yığınların üzerinde etkisi büyük olan aydınlar teşkil ediyor. Milli Birliğin, Fas İş Birliği'nin başında bulunduğunu, üstelik bu partinin değişikliğe uğradığını unutmamalıyız. Partiye karşı uzlaşmaz bir tutum takınmıyoruz. Fas Komünist Partisinin yasaklanmasından sorumlu olanlar Milli Birliğin önderleri feodal önderlerdir. Bir parti olarak, bizimle bağlar kurmayı istemedikleri için, biz onlarla şahsî temaslar kurduk. Bu temaslar işe yaradı. Birliğin tutumunu yeniden gözden geçirmesini sağladı: Birlik, yığınların, işçilerin ve köylülerin desteğini kazanmak zorunluğunu savunmağa başladı; köylüler arasında çalışmanın lüzumunu anladı. Birlikle beraber, Fakir Köylüler Birliğini kurduk. Bu ortak aksiyonların sonucu olarak partilerimiz arasında resmî temaslar başladı.

Birliğe bir tek bilimsel sosyalizm olduğunu; savaşın, ancak yığınlara dayanarak, işçilerle köylülerin birliğine dayanarak, yürütülebileceğini anlatmağa çalıştık. Anayasa için yapılan referanduma karşı ortak aksiyonlar düzenledik. Bu da aramızdaki bağları kuvvetlendirdi. Bu alanda elde edilen başarılar ayrı ayrı aksiyonların sonucu değil, kolektif çabaların neticesidir. Bu başarılar, partimizin yığınlar arasında yürüttüğü çalışmaların sonucudur. Özellikle, *el-Mukafih* ve *El-Mabadi* gibi, parti gazetelerinin çalışmasının sonucudur. 1962'de *El Mabadi* gazetesinde «Fas toplumunun sınıf yapısı» adlı bir makale yayınladık. Bu makalede, yukarıda sözü geçen akımların bilimsel bir incelenmesini yapmağa çalıştık; Allal El Fassi'den tutun, Halk Güçleri Milli Birliğinin «ilerici» sosyalizmine kadar, çeşitli örgütlerin sosyal görüşlerini inceledik. O devirde, *El Mabadi* gazetesi çok önemli bir rol oynadı. Sözü geçen makale, *El Mukafih*'le İstiklâl Partisinin gazetesi *El-Alem* arasında şiddetli bir polemige yol açtı. Yığınlar bu polemikle çok ilgilendi. Maalesef, iki üç ay sonra İstiklâl Partisi objektif tartışmalardan vaz geçip bize saldırmağa başladı. İleri sürdüğümüz sağlam delilleri, küfürlerle, yalanlarla cevaplandırdıkları için tartışmaya son verdik.

Kanaatımıza göre, komünistler, bilimsel sosyalizmi kabul eden veya ona yaklaşan akımları desteklemelidir. Komünistler ilerici

akımlardan uzak kalmamalıdır. Bazı şartlar içinde, komünistler bu akımları temsil eden örgütlere karışmalıdır. Çünkü böylece bu akımları etkileyebilirler, sosyalist görüşlerini geliştirebilirler, bilimsel sosyalizme varmalarını kolaylaştırabilirler.

Fuat Nasır, sosyalist fikirlerin Ürdündeki yayılışı ile Mısır ve Cezayirdeki sosyal ve ekonomik değişiklikler üzerinde durdu. Fuat Nasır'ın belirttiği gibi, Ürdünde sosyalist akım daha zayıf ve daha belirsizdir.

Fas'ta olduğu gibi, Ürdün'de de feodal sosyalist bir akım var, Kral Hüseyin'in sosyalizmi; taraftarları buna «adalet ve refah sosyalizmi» adını verdiler. Bütün bunlar, tabii, demagojik kurnazlıklardır. Baas partisinin temsil ettiği akım var; bu akımın sosyalist görüşleri, Iraklı ve Suriyeli Baasçıların görüşlerinden farksızdır. Nasırcı akım ise, Mısır'daki başarıların etkisi altında bulunan geniş köylü, işçi, aydın tabakalarını temsil ediyor.

Kanaatımıza göre, Nasırın sosyalizminde kelimenin gerçek anlamıyla bilimsel olmamakla beraber, bilimsel sosyalizme geçişi kolaylaştıran olumlu bir öz var. Güttüğü anti-emperyalist amaçları, gerçekleştirdiği toplumsal ve iktisadi başkalaşmalar, dış politikasının barışçı niteliği gözönünde tutulursa, bilimsel sosyalizme yakındır. Başka bir deyimle, Nasır ve Ben Bella sosyalizminin görüşleri, birçok bakıma, bilimsel sosyalizme, sosyalist dünyası görüşlerine benziyor.

Sömürgecilikten yeni kurtulmuş ülkelerin statik olmadığını, mütemadiyen değiştiğini unutmamalıyız. Bu ülkeler şimdi bir intikal devresi geçiriyorlar. Son zamanlarda, bu ülkelerin kapitalist olmıyan yollara yönelmeleri ihtimali üzerinde çok duruldu. Oysa — açık konuşalım — bu «kapitalist olmıyan» yoldan ne anladığımızı pek iyi anlatamadık. Bize göre, kapitalist olmıyan yol, sosyalizme varılmadan, çeşitli merhalelerden geçer. Kapitalist olmıyan gelişme sırasında, yeni kurtulmuş ülkelerde birçok karışık mesele ortaya çıkıyor: Batı ülkeleriyle münasebetler meselesi, Batı ülkelerinden alınacak krediler meselesi, tek-partili sistemin maniyeti meselesi, bunlardan- dır. Bütün bu meselelerle, olumsuz bir tutumla yanaşmamalıyız. Bunlar, konkrete olarak, her ülkenin şartları içinde incelenmelidir. Çeşitli sosyalist akımları gözden geçirirken, genellikle, bunların bilimsel sosyalizm olmadığını, yahut da bilimsel sosyalizme doğru gittiğini belirtiyoruz. Bunu yapmamız elbet doğrudur, ama yetersizdir. Bu akımların objektif incelemesini yapmalıyız; onlarla işbirliği yapmanın konkrete yollarını bulmalıyız; samimi olarak sosyalizme doğru gidenlere, bilimsel sosyalizme varmalarına, dostça tartışarak, yardım etmeliyiz.

Bize göre, BAC'ı, kapitalist olmıyan yolda birkaç adım atmıştır. Kesin olarak kaç adım attığını söylemek güçtür. Devlet sektörü,

resmen iddia edildiği gibi, iktisadın % 80'ini, 85'ini, 90'ını tutmuyorsa da ancak % 60'ini tutuyorsa bile, yine bu önemli bir başarıdır. Mısırda, sadece tekellerin durumu bozulmadı, kapitalizmin durumu da epey sarsıldı, bunu inkâr edemeyiz.

BAC'deki tarımdan çok lâf edildi. Hiç şüphesiz, tarım bu ülkenin gelişmesinde büyük bir rol oynuyor. Evet, BAC'nin tarımında, büyük toprak mülkiyeti hâlâ var; başka ülkelerde olduğu gibi, bu ülkede de köklü bir toprak reformu için savaşmak gerekiyor. Ama zengin köylülerin oynayacağı rolü fazla şişirmemeli. Çünkü iktisadi gelişmede, en önemli etken şehirlerdir. Üstelik, Asuan barajı tamamlandınca, Mısırda sulandırılmış topraklar, % 30 nisbetinde artacaktır. Bu % 30 devlet sektörüne veya kooperatiflere girerse, bu da BAC'nin bütün gelişmesini etkiliyecektir.

Cezayirden bahsedelim. Sosyal ve ekonomik gelişmesi hakkında konkre veriler şimdilik az. Ama bize göre, Cezayir büyük değişiklikler arifesindedir. Cezayir kapitalist olmıyan yolda ağır ağır ilerliyor, demek artık yetersiz olur. Bu ülkede meydana gelen değişiklikleri dikkatle incelemeliyiz, nereye yöneldiklerini tetkik etmeliyiz.

Aziz el-Hadji: Lübnanlı yoldaşların raporunu dikkatle izledik. Bize göre de, Nasırın «Arap sosyalizm»i bilimsel değil; Nasırın ideolojisi, bilimsel, ütöpik, dini ve daha başka fikirlerin karışımıdır. Sosyalist dünya sisteminin oynadığı rol; başarılarıyla, sosyalist fikirlerin Arap dünyasında yayılışı hızlandırması konularında, Lübnanlı yoldaşların fikrine katılıyoruz. Bize göre de, BAC'deki bugünkü sosyal ve ekonomik sisteme, sosyalist sistem denilemez. Arap dünyasının emekçileri ve aydınları arasında bilimsel sosyalizmin fikirlerini yaymak için durmadan çalışmalıyız. Bununla beraber, şunu belirtmek isterim: Bir sosyal-ekonomik sistemi devlet kapitalizmi diye tarif etmek, yetersizdir. Çeşitli devlet kapitalizmi vardır. Örneğin, Sovyetler Birliğinde, ilk yıllarda, bir devlet kapitalizmi vardı; Çin Halk Cumhuriyetinde, devrimden sonra, bir devlet kapitalizmi vardı, Hindistanda, Ghanada, bir devlet kapitalizmi var. Emperyalist ülkelerde tekeller devlet kapitalizmi var. Biliyoruz ki, bu çeşitli tiplerin özleri başka başkadır. Öyleyse, BAC'de devlet kapitalizmi var demekle, bu ülkedeki sosyal-ekonomik ilişkilerin ve meydana gelen değişikliklerin özünü kesin olarak tarif etmiş olmayız.

Nasırın sosyalizmi, ideolojide ve pratikte, gelişme süreci içinde incelenmelidir. İdeolojik bakımdan, BAC önderleri bilimsel sosyalizme eskiden açıkça düşman iken, tahrif edilmiş de olsa, bazı fikirlerini kabul ettiler, kullandılar. İdeolojilerindeki bu gelişme hesaba katılmalıdır.

Eskiden Nasır, sermayeye özgürlük tanıyor, sermayenin halkın menfaatlerine hizmet ettiğini söylüyordu. Ama 1961'de, «kapitalizm

yok edilmelidir parolasını ileri sürdü, özel mülkiyete halkı sömürme imkânı verilmemelidir», dedi. «Sınıflar birbirine yaklaştırılmalıdır» parolasından, bugün «sınıflar arasındaki farklar kalkmalıdır», parolasına geçti. Temelde görüşleri değişmediği halde, Nasırda görülen bu değişme olayların, ve sağcı burjuva güçlerinin direnmesinden ileri geldi.

Mısırlı önderlerin ideolojisinde görülen bu değişmeler, büyük anlam taşıyan bir gelişmedir. Çeşitli iç ve dış etkenlerin etkisiyle bu gelişme olayları adım adım takibediyor. Derece derece ilerlemekle beraber, bu gelişme sağa doğru değil, sola doğru yöneliyor. Mısırlı yöneticilerin pratik faaliyetleri hızlanmakta, daha köklü, daha kesin biçimler almaktadır. Mısırdaki sosyal ve ekonomik gelişmeler, olumlu bir yol izlemekte. Bugün BAC'de, büyük ve orta sermayenin egemen siyasi ve iktisadi güçler olduğunu sanmak yanlış olur. Çünkü alınan yeni tedbirler burjuvaziye karşı yönelmişti. Kanaatımıza göre, bugün, Mısırdaki egemen sınıf küçük-burjuvazidir. 1960'a kadar, Mısırlı önderler büyük sanayi ve banka sermayesiyle birlik kurmuştu. Ama hayat onları bu birlikten vaz geçmeğe, kapitalizmin aleyhinde kesin kararlar almağa zorladı. Mısırdaki ekonomik ve sosyal değişiklikler kapitalist olmıyan gelişmeye doğru bir dönüm noktasıdır. Ülkenin en zayıf noktası, siyasi ve ideolojik üstyapının, temelinin devrimci mahiyetine oranla, çok geri kalmış olmasıdır, özellikle yığınların ülkenin idaresine geniş çapta ve aktif olarak katılmamalarıdır.

BAC'de atılan adımları olumlu değerlendirirsek, bu adımlara karşı olumlu bir tutum takınırsak, olumsuz yönlerini de dostça tenkid edersek, hem Mısır halk kitlelerinin demokratik ve sosyalist şuurunu yükseltmiş oluruz, hem de Nasırcılıkla komünist hareketi arasındaki güvensizliği, kuşkuyu azaltmış, belki de ortadan kaldırmış oluruz. Böyle bir tutum ancak yığınlarla bağlarımızı kuvvetlendirir, geleceklere şekil vererek rolümüzü oynamamıza imkân verir. Ödevimiz, sadece tenkit etmek değil; sadece programımızı yaymak değildir. Kanaatımıza göre, başlıca çabalarımız, BAC'deki olumlu değişimleri desteklemek; enine boyuna derinliğine gelişmelerine yardım etmek şeklini almalıdır.

Halit Bektaş Arap Doğusunda milli kurtuluş hareketinin en önemli meselelerini inceledi: Arap sosyalizmi konusunda, görüşlerimizi karşılıklı açıklamamız; Arap ülkelerinde meydana gelen baskalaşmaları değerlendirmemizi, bu ülkelerdeki sosyalist akımlara karşı, bu meselede Çinli önderlerin takındıkları tutuma karşı, kendi tutumumuzu tâyin etmemizi sağlar. Çinli önderlerle dünya komünist hareketi arasındaki en büyük görüş farkı, belki de, sosyalizme geçiş yolları, geçiş devresinde proletarya diktatoryası, çeşitli ülkelerdeki sosyalist akımları değerlendirme meselesindedir. Biz, Suriyede, bunun farkın-

dayız Bilindiği gibi, Çinli önderler, ülkelerimizdeki sosyalist akımların herhangi bir anlamı olduğunu kabul etmiyor. Cezayire yaptığı ziyarette, Çu-En-Lay, Cezayirin kapitalist olmıyan yola girdiğine, sosyalizme doğru gittiğine dair tek lâf etmedi. Bütün söylediği şu oldu: Çin, Cezayirin geçirdiği tecrübeden ve derslerden çok şey öğrenebilir. Bu meseleleri tartışırken Çinli önderlerin bu tutumunu daima göz önünde tutmalıyız.

Mısırda, milli hareketin olumlu yönleri çoktur (barışçı bir dış politika, emperyalizm aleyhtarlığı, Sovyetler Birliği ile dostluk vb). İç politikada da önemli tedbirler alındı. Biz bu olumlu adımları destekleriz. Ama Nasırcılıktaki dinamizmi unutmamalıyız. Nasır özel mülkiyeti daha da sınırlandıрмаğa, Asuan barajı ile sulandırılacak topraklarla kooperatifler kurmağa çabılıyor, vb.

Dış ve iç etkenler Mısırda gelişmeyi gittikçe daha çok etkiliyor. Mısırın toplumsal ve iktisadi gelişmesindeki olumlu cepheleri daima hatırlamalıyız, ama olumsuz yönlerini de görmezlikten gelmemeliyiz. BAC'deki diktatörlük rejimini, Mısırlı önderlerin halk yığınlarına karşı duydukları güvensizliği tenkit etmezsek, olayların doğru yola yönelmesine yardım edemeyiz. Ödevimiz, olumsuz cepheleri tenkid etmek, yığınların dikkatini çekmek, bu hareketin taraftarlarına, hattâ önderlerine, bu olumsuzlukları dostça da olsa, göstermektir. Komünistlerin ödevi budur. Bunu başka kimse yapamaz. Suriyede biz bunu yapıyoruz. Mısır basını da açıklamalarımızı, parolalarımızı derhal yansıtıyor. Birçok Baasçı, aydınlardan, yayınlarımızdan çok şey alıyor ve kullanıyor. Bu da görüşlerine belirli bir biçim veriyor. Faslı yoldaşlar, tutumlarıyla Halk Güçleri Milli Birliğinin önderlerini etki altında bıraktıklarını belirttiler. Suriyedeki komünistlerin, sadece Mısır politikasının olumlu yönlerini belirtmelerini isteyenlerin fikrine katılmıyoruz.

Bir nokta daha belirtmek isterim, Tecrübelerimiz bize şunu göstermektedir: Mısırlı önderlerin komünizm-aleyhtarlığı — bazılarının iddia ettikleri gibi — kendi siyasi hatlarının Komünist Partisinin siyasi hattına uymadığından ileri gelmiyor. Parti politikasını değiştirdiği takdirde, Mısırlı liderlerin, komünizm aleyhtarlığından vazgeçecekleri iddiası yanlıştır. Olumlu tutumumuz, olumlu değişiklikleri desteklememiz, yığınlar arasında komünist aleyhtarlığını sarsacaktır. Böylece, olumlu bir politika uygularsak, yığınlar komünizm aleyhtarlığına son verilmesini isteyebilir.

1917—1920 şartlarından tamamıyla ayrı olan bugünkü dünya şartları içinde, Mısır bu soru karşı karşıyadır — hangi yol seçilmeli, kapitalist yol mu, kapitalist-olmıyan yol mu? Nazari olarak, Mısırın kapitalizme dönmesi olanağı daima mevcut. Bunu görmezlikten gelmek yanlış olur. Bir tek adamın diktatörlüğü ile bürokrasiye dayanan bir devlet mekanizması böyle bir ihtimallı zor engeller.

Çinli önderlerin anlamadığı bir nokta da şudur: Mısırın geleceği, Mısırdaki meydana gelen değişikliklerin karakteri; iki dünya sistemi, yani kapitalizmle sosyalizm arasındaki barışçı rekabete bağlıdır. Emperyalist kamp ne kadar güçsüz düşerse, içindeki çelişmeler onu ne kadar çok sarsarsa, başka ülkelere yaptığı «yardım» o nispette azalır; yani kurulan ülkelere baskı yapma olanakları da o nispette azalır. Buna karşılık, sosyalist dünyanın gücü ve yaptığı yardım büyüdükçe, bütün dünya üzerindeki prestiji ve yeni kurtulan ülkeler üzerindeki etkisi de büyür. Demek oluyor ki, bağımsızlığa yeni kavuşmuş ülkelerin geleceğini tâyinde, iki dünya sistemi arasındaki barışçı rekabetin oynadığı rolü; ve bu etkenin bütün dünyanın gelişmesi, özellikle ülkelerimizin gelişmesi üzerindeki etkilerini inkâr eden Çinli önderler büyük bir hata işliyorlar. Ödevimiz, bilimsel sosyalizmin fikir ve görüşlerini yığınlar arasında yaymaktır. Biz, Suriyede, bu işe başlıca ödevimiz diye bakıyoruz; ve bu faaliyetimizi günden güne arttırıyoruz. Şu noktaya dikkat etmeliyiz; Milli Hareket Kanununda olsun, son nutuklarında olsun, Nasır artık «Arap sosyalizmi»nin lâfını etmiyor. Bu da, büyük anlam taşıyan bir olaydır. Ben Bella da artık Arap sosyalizminden bahsetmiyor, bilimsel sosyalizmden bahsediyor.

Bilimsel sosyalist fikirlerini yayma meselesi üzerinde duralım: Çinli önderler de bu fikirleri yaymakta; daha doğrusu, yaydıklarını iddia ediyorlar. Lenin'den veya Marks'tan, gelişigüzel alınmış cümleler zikrediyorlar, buna da bilimsel sosyalizm diyorlar. İşte, bunun içindir ki, biz, bilimsel sosyalizmi yeni, yapıcı bir şekilde yaymalıyız. Sekterliğe düşmemek için de, sadece eski teorik eserleri değil, yeni şartlardan doğmuş yeni fikirleri de halka vermeliyiz. Bunu yapmazsak, çeşitli sosyalist akımların doğru yola girmesini sağlayacağımıza, bu akımların taraftarlarını şaşırtabilir, onları Çinli dogmatiklerin etkisi altına düşürebiliriz.

En önemli mesele, sadece bilimsel sosyalizmin fikirlerini aydınlatmak; sadece diğer sosyalist akımlarla işbirliği yapmak; sadece Nasır'la Ben Bella'ya karşı doğru bir tutum takınmak, çeşitli sosyalist akımların olumlu ve olumsuz yönlerini belirtmek değil; asıl mesele, işçiler, köylüler, ve halk yığınlarının diğer kesimleri arasındaki durumumuzu kuvvetlendirmektir.

Arap ülkelerindeki sosyalist akımları yeteri kadar bildiğimizi iddia edemeyiz. Bunlar yeni hareketlerdir, hızla gelişiyorlar. Bu akımlara karşı doğru bir politika uygulayabilmek için, gelişmelerini durmadan izlemeliyiz. Kendimizi herkesten uzak tutamayız; örneğin, proletarya diktatörlüğü meselesinde, eskimiş förmüllerle yetinmeyiz. Arap ülkelerinde geniş halk tabakalarını sosyalizme çeken sosyalist dünyanın etkisini gözden uzak tutamayız. Partilerimizi; işçi, köylü ve aydın yığınları arasındaki durumumuzu kuvvetlendirmeliyiz.

Bazılarına göre (Bunu Suriyede de söyleyenler var), Komünist partileri, eskiden oynadıkları rolü bugün oynıyamaz olmuştur. Bu kısa görüşlü iddianın doğruluğunu kabul etmek, varlığımızın lüzûmunu inkâr etmek olur. Bu iddia kısagörüşlü bir iddiadır, çünkü ülkelerimizde, işçi sınıfının rolü, milli kurtuluş hareketinin gelişmesine bağlıdır. Komünist partileri ne kadar kuvvetlenirse, bilimsel sosyalizmin fikirleri ne kadar çok yayılırsa, gelecekteki başarılarımız da o nispette gerçekleşir.

* * *

Arap ülkelerinde milli kurtuluş hareketiyle ilgili birçok mesele de tartışıldı. Özellikle, İsrail meselesi üzerinde duruldu. Söz alanların belirttiği gibi: Emperyalistlerle Arap gerici güçleri, İsrail meselesini, Arap halklarına milli kurtuluş ve sosyal ilerleme uğrunda yürütülen savaşı unutturmak için kullanıyorlar.

İsrail, bağımsızlığa kavuşmuş Arap devletleri için bir tehlikedir. Onlara karşı saldırcı bir politika güdüyor, dünyanın bu bölgesinde bir gerginlik kaynağı teşkil ediyor. Mısır'a karşı üçlü saldırı, Ürdünde milli bir hükümet bulunduğu, ve Suriyede demokratik kurtuluş politikası izlendiği sırada, bu iki ülkeye yapılan saldırılar bunu göstermiştir. Son zamanlarda, İsrailin Ürdün sularının akışını değiştirme tehdidi karşısında, Arap devlet başkanları Kahirede toplandı (Tartışmaya katılanlar bu konferansın olumlu sonuçlarını belirttiler ve alınan kararları desteklediklerini açıkladılar.)

Son yılların tarihi, İsrail politikasının gerici, emperyalist özünü açığa vurdu. İsrailin emperyalistlere ve sömürgecilere maşa vazifesi gördüğü, Mısır'a yapılan üçlü saldırıda iyice anlaşıldı. Üstelik, İsrail, Amerikan emperyalizmin Afrikaya sokulmasına, Kongoda ve daha başka ülkelerde sömürge temelleri atmasına yardım ediyor.

Çinli önderler, İsrail meselesini, kendi amaçlarını gerçekleştirmek ve avantürist unsurlara provokasyonlar yaptırtmak için kullanmağa çalışıyorlar. Araplarla dost olduklarını iddia ediyorlar, ama bir yandan da, onları İsrail meselesinin ancak savaş ve şiddet yoluyla çözülebileceğini iknaya çabalyorlar. Bu tutum ahlâk-dışı bir tutumdur; Arap burjuvazisinin ve Arap milliyetçilerinin tutumudur. Çinli önderler, aynı düşmanlarla — yani emperyalistlerin uşaklığını yapan Arap ve İsrailli gericilerle — karşı karşıya bulunan Arap ve İsrail halklarını tatmin edecek, konkrete, olumlu bir çözüm yolu teklif etmiyorlar. Dünyanın bu bölgesinde silâhlı bir çatışma, Arap halklarının yürüttüğü milli kurtuluş savaşının bütün kazançlarını sıfıra indirir. Arap halkları, bu meseleye, uygun barışçı bir çözüm yolunun bulunmasını istiyorlar.

Toplantıda bütün söz alanların belirttiği gibi, çeşitli Arap lkele-
rinden gelmiş Marksist nazariyecilerin görüşlerini karşılaştırmaları,
milli kurtuluş hareketinin bugün karşılaştığı yeni, girift, çok-yönlü
meselelerine olumlu, yaratıcı çözüm yollarının bulunmasını kolay-
laştıracaktır.

Türkiye Komünist Partisinin halkımıza çağrısı

En gerici parti yöneticilerinden, tertiplenen, en sömürücü yerli ve yabancı çevrelere, özellikle Amerikan emperyalistlerine dayanan, onlar tarafından kurdurulan ve desteklenen hükümet, işe başlar başlamaz, kendisinin halk düşmanı çehresini ortaya koydu.

Hükümet ilk ağızda, ilk buçuk milyonluk bir tütün ekici ve işleyiciler yığınının emek mahsulünden yüz milyonlarca liraya varan önemli bir kısmını Amerikan Tabakko gibi yabancı tütün kumpanyalarının ve yerli simsarlarının çıkarlarına feda etmiştir.

Bu açık soygun karşısında Anayasanın kendilerine verdiği haklara dayanarak harekete geçen tütün ekici ve işçilerine karşı, onlara önderlik eden dernek ve teşkilâtlara karşı, geçen hafta, Ege Bölgesinde hükümet, özellikle eski polis şeflerinden Tekel Bakanı Topaloğlu, faşist metodlarla, komando baskınları tertipledi.

AP elebaşları tarafından açık bir faşist diktatoraya sürüklenen bu hükümet, bu hafta, Zonguldak maden işçilerimizin haklı isteklerini kana boğdu. İşçi hareketini kurşunla ezmek yolunu tuttu. Hükümet, toplu sözleşmeyle elde etmiş oldukları hakların çiğnenmesine karşı direnen maden işçilerimizin üstüne polis, jandarma ve ordu kuvvetlerini sürdü. Grev haklarını kullanan işçilerimizin üzerine ateş açtırdı. Ölenler, yaralananlar, yığın halinde tutsak edilenler vardır.

Türkiye Komünist Partisi, Zonguldak Maden işçilerine karşı işlenen bu barbarlığı, bu kanlı cinayeti nefretle karşılar, şiddetle protesto eder.

TKP bu cinayetleri tertipliyenlerin, bu maksatla emir verenlerin şiddetle cezalandırılmalarını, tutsak edilenlerin hemen serbest bırakılmalarını ve işçi haklarının derhal yerine getirilmesini ister.

Bu baskılar ve kanlı olaylar şu gerçeği ortaya koyar:

Halkımızın çetin ve uzun savaşlarla elde ettiği demokratik hak ve hürriyetler, 27 Mayısın sağladığı Anayasanın verdiği haklar tehlikededir! Bugünkü hükümet, halkımızın bu haklarını geri almak çabasıdadır.

Türkiye Komünist Partisi bu tehlikeyi önleyecek, halkımızı elde ettiği demokratik hakları savunacak, onları genişletecek, milli bağımsızlığımızı emperyalistlerin etkisinden kurtaracak bir hükümetin işbaşına gelmesini sağlamak için, melekette Meclis içinde ve dışında bütün halkçı, ileri güçleri ve teşkilâtları milli demokratik cephede birleşmeye ve bu uğurda savaşmaya çağırır!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

13. Mart 1965

Komünist ve işçi partilerinin Vyetnam olaylarıyla ilgili bildirisi

Karşılıklı olarak ilgilendikleri meseleleri danışıp görüşmek üzere Moskovada toplanan komünist ve işçi partilerinin temsilcileri, bütün ilerici ve barışsever güçlerin, geniş halk yığınlarının dikkatini, Amerikan emperyalizmin Güney Vyetnama yaptığı askeri saldırının genişletilmesinden ve Demokratik Vyetnam Cumhuriyetine karşı giriştiği saldırganlık hareketinden doğan tehlikeli durum üzerine çekerler. Güney Vyetnam yurtseverlerinin kurtuluş savaşını boğmak yeltenişleri yenilgiye uğrayan Amerikan emperyalizmi, Demokratik Vyetnam Cumhuriyetine karşı açık saldırıya girişti.

Milletlerarası hukukun en basit kaidelerini çiğniyen Amerikan harp makinesi, en kaba ve en açık şekliyle sömürgecilik politikası yürütmektedir.

Sosyalist Vyetnamın belli meskûn yerlerinin barbarca bombalanması, Güney-Doğu Asyada, bütün milletlerarası durumu ciddi olarak ağırlaştıran yeni bir ahval yaratmıştır.

BAD-nin, Hindi-Çini halklarının işlerine silâhlı müdahalesi, yalnız dünyanın bu bölgesindeki bağımsız devletlerin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü teklikeye sokmakla kalmıyarak, barışın takviyesi çabalarını da ciddi olarak sekteye uğratmıştır. Bu durum, emperyalist gericiliğin aktifleştğini, dünyanın çeşitli bölgelerinde durumu gerginleştirmek istediğini, sosyalist ülkelere, sömürgecilikten kurtulan devletlere halkların kurtuluş hareketlerine karşı saldırganlık hareketlerine giriştiğini bir defa daha ispatlar.

Bütün devrimci, demokratik ve barışsever güçler Amerikan emperyalizminin Vyetnamdaki hareketlerini, şiddetle takbih ederler. Sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan ve milli bağımsızlıklarını kuvvetlendirmek uğrunda savaşan halklar, bu hareketleri haklı olarak, milli kurtuluş hareketini zorbalıkla boğmak, her halkın mukaddes hakkı olan kendi kaderini kendisinin çözmesine karşı açıktan açığa saldırı teşebbüsüdür.

Komünist ve işçi partilerinin temsilcileri, kardeş Demokratik Vyetnam halkıyla, kahraman Vyetnam Emekçiler Partisi ile, emperyalist saldırıya karşı erkekçe savaşan Güney Vyetnam Milli Kurtuluş Cephesi ile, enternasyonalist dayanışmalarını ifade ederler. Marksist-Leninist partiler, Vyetnam halkının, özgürlüğü ve bağımsızlığı

uğrunda yürüttüğü kahramanca savaşı kesin olarak desteklemek için bütün ilerici, demokratik güçlerin hareket birliğini sağlamayı enternasyonalist ödevleri sayarlar.

Güney Viyetnamdan, BAD ve peyklerinin silâhlı kuvvetlerinin derhal çekilmelerini, Demokratik Viyetnam Cumhuriyetine karşı yapılan askeri taaruzların derhal durdurulmasını ısrarla istiyorlar.

Moskovada toplanan Komünist ve işçi partilerinin temsilcileri, bütün komünist partilerini ve sosyalist ülkeleri, milli kurtuluş ve işçi hareketinin bütün güçlerini, barışı ve ilerlemeyi savunan herkesi emperyalist saldırıya karşı, milli bağımsızlık, barış ve halkların güvenliği uğrunda aktif mücadelede hareket birliğine, dayanışmaya çağırıyorlar.

Komünist ve işçi partilerinin Moskova danışım buluşmaları üstüne komünike

1—5 Mart 1965 günlerinde Moskovada, Avustralya Komünist Partisi, Arjantin Komünist Partisi, Bulgar Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Macar Sosyalist İşçi Partisi, Alman Sosyalist Birlik Partisi, Alman Komünist Partisi, Hindistan Komünist Partisi, İtalyan Komünist Partisi, Küba Sosyalist Devrim Birlik Partisi, Moğolistan Halk Devrim Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Suriye Komünist Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Finlânda Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi temsilcilerinin Danışım buluşması oldu. Amerikan Komünist Partisi temsilcileri gözlemci olarak buluşmaya katıldılar.

Buluşmaya katılanlar, karşılıklı olarak ilgilendikleri meseleleri görüştüler, anlaşmazlıkların giderilmesi ve dünya komünist hareketinde birliğin kuvvetlendirilmesi üzerinde fikir teatisinde bulundular.

Buluşma kardeşlik ve dostluk havası içinde, komünist hareketinin büyük tarihi ödevlerini yerine getirmesi için birlik uğrunda aktif mücadele ruhu içinde geçti. Toplantıya katılanlar, milletlerarası komünist hareketinin birliği, bu birliğin Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmi, 1957 Deklarasyonu ve 1960 Bildirisi temeli üzerinde kuvvetlendirilmesi uğrunda partilerinin ellerinden gelen her şeyi yapmaya kesin kararlı olduklarını belirttiler.

Partilerin temsilcileri bugünkü şartlarda dünya gelişimi ana eğiliminin sosyalizm mevzilerinin kuvvetlenmesi, milli kurtuluş ve milletlerarası işçi hareketinin gelişmesi, barışın korunması ve sağlamlaştırılması uğrunda savaşılan kuvvetlerin arttığını belirttiler. Aynı zamanda, dünya gericiliğinin, her şeyden önce Amerikan emperyalizminin dünyanın çeşitli bölgelerinde faaliyetini artırmakta oldukları, durumu gerginleştirmeğe çalıştıkları, sosyalist memleketlere, sömürge tahakkümünden kurtulan devletlere, halkların devrimci hareketlerine karşı, saldırgan hareketlere giriştiği kaydedildi.

Bu durumda bütün komünist partilerinin, bugün her zamandan daha çok, enternasyonal sorumluluk anlayışı göstermeleri, emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe, tekelci sermayenin egemenliğine karşı mücadele için, kurtuluş hareketlerinin aktif olarak desteklenmesi, emperyalizmin saldırısına uğrayan halkların savunul-

ması için, bütün devletlerin egemenliğine ve bütünlüğüne saygı esasına dayanan bir barış uğrunda mücadele için birleşmeleri gerektir.

Buluşmaya katılanlar yayınladıkları Bildiride, kahraman Viyetnam halkıyla, Viyetnam Emekçiler Partisiyle dayanışmalarını belirttiler, Amerikan harpçi çevrelerinin saldırgan hareketlerine karşı mücadelede milletlerarası dayanışma çağırısında bulundular.

Emperyalizme karşı başarılı bir mücadele için zamanımızın bütün devrimci kuvvetlerinin, yani sosyalist kampın, milli kurtuluş hareketinin, milletlerarası işçi sınıfının birliği kesin bir önem taşımaktadır. Bu kuvvetlerin birleşmesi dünya komünist hareketinde birliğin kuvvetlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Komünist hareketinde ayrılıklar, bu hareketin birliğini zayıflatmakta, dünya kurtuluş hareketine, komünizm dâvasına zarar vermektedir.

Buluşmaya katılanlar şu inançları belirttiler: Komünist partilerini birleştiren şeyler, şu anda onları ayıran şeylerden daha kuvvetlidir. Hattâ siyasi hatla, birçok önemli nazari ve taktik problemlerle ilgili ayrılıklara rağmen, emperyalizme karşı savaşta, halkların kurtuluş hareketlerinin her yönden desteklenmesi dâvasında, genel barış uğrunda, sosyal düzenleri ayrı ayrı olan büyük veya küçük devletlerin bir arada yaşaması, işçi sınıfının hayati menfaatleri ve tarihi amaçları uğrunda mücadelede hareket birliğini sağlamak tamamiyle mümkündür ve zaruridir. Bu müşterek amaçlar uğrundaki mücadelede müşterek hareket, mevcut anlaşmazlıkların giderilmesinde en doğru yoldur.

Buluşmaya katılanlar, partiler arasındaki karşılıklı münasebetlerin iyileşmesi, milletlerarası komünist hareketi birliğinin kuvvetlendirilmesi için, bütün kardeş partilerin, demokratik bağımsızlık ve eşitlik prensipleri gözetilmek suretiyle, kolektif bir gayret sarfetmeleri zarureti belirttiler. Bütün komünist hareketi için ortak ödevlerin çözümü için yürütülen savaşta bütün imkânlardan ve yollardan, kardeş partilerin temsilcileri arasında iki ve çok taraflı buluşmalardan ve diğer parti münasebetleri şekillerinden faydalanmak amaca uygundur.

Buluşmaya katılanlar, 1960 Bildirisinde işaret edildiği gibi, bugünkü şartlarda komünist ve işçi partilerinin milletlerarası toplantılarının karşılıklı fikir ve tecrübe teatisinin etkili bir şekli olduğunda, Marksçı-Leninci teorinin kolektif gayretlerle zenginleştirilmesine, ortak hedefler için ortak tutumların hazırlanmasına hizmet ettiğinde müttefiktirler. Partilerin tam eşitliği ve bağımsızlığı prensipleri gözetilmek suretiyle yapılan bu gihi toplantılar, anlaşmazlığın giderilmesine, komünist hareketinin Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde birliği dâvasına yardım edebilirler. Bunun için yeni bir milletlerarası toplantının her yönden hazırlan-

ması ve uygun bir zamanda yapılması, buluşmaya katılanların kanaatına göre, dünya komünist hareketinin menfaatlerine tamamen uygundur.

Yeni bir toplantı düzenlemek ve başarı ile gerçekleştirmek için, onu özü bakımından olduğu gibi, teşkilât bakımından da hazırlamak, bütün kardeş partilerin bu toplantıya katılması için müşterek gayretlerle ve aktif olarak elverişli şartlar yaratmak, milletlerarası komünist hareketinde atmosferin düzelmesini yorulmadan sağlamaya çalışmak gerektir. Toplantı bütün komünistlerin ortak dâvasına hizmet etmek amacını güder. Bütün dikkat ve gayretlerin komünist hareketi önünde duran aktüel meseleler üzerine teksif edilmesi, zamanımızın ana meselelerinde tutumlarımızın birbirine daha fazla yaklaşmasına her şeyden çok yardım edecektir.

Buluşmaya katılanlar, yeni bir milletlerarası toplantı meselesini görüşmek, üzere 1960 toplantısına katılan 81 partinin temsilcilerinin bir danışım buluşması yapmaları fikrini ileri sürdüler. Böyle bir hazırlık buluşması meselesinin çözülmesi için bütün bu partilerin görüşüp danışmaları gerektir.

Bu buluşmada temsil edilen partiler, kardeş partiler için dostça olmıyan, onur kırıcı bir karakter taşıyan açık polemğin durdurulması isteğinde bulundular. Bununla beraber, bu partiler, ortak menfaatleri ilgilendiren, çağımızın önemli meselelerinde karşılıklı hücumlara baş vurmadan yoldaşça fikir teatisine devam etmeyi faydalı görmektedirler. Buluşmaya katılanlar. 1957 ve 1960 toplantılarında tesbit edilen partilerarası münasebet normlarının titizlikle gözetilmesi lehinde, partilerin birbirlerinin iç işlerine karışması aleyhinde olduklarını açıklarlar.

Milletlerarası komünist hareketindeki güçlüklerin ortadan kaldırılması ve hareketin bundan böyleki gelişme yolları hakkındaki görüşlerini ileri sürerlerken parti temsilcileri, emperyalizme, sömürgeciliğe karşı, milli kurtuluş, barış, demokrasi, sosyalizm ve komünizm uğrunda mücadelede komünist saflarının Marksçı-Leninci birliğinin kuvvetlendirilmesi düşüncesini kılavuz edinmişlerdir.

Parti temsilcileri, yapılan bu toplantının kardeş partilerce olumlu karşılanacağına inanmaktadırlar.

Demokratik Milli Cephe

S. Üstünel

Hükümet değişmesi :

Son hükümet değişmesinin kökleri derinlere gider. Bunun nedenlerini açmak gerekir. Memlekette politik, ekonomik, sosyal bunalım sürekli bir hızla derinleşiyor. Sınıflar arasındaki, ilerici ve gerici güçler arasındaki, sömürgecilerle, özellikle Amerikan emperyalistleriyle bütün halkımız arasındaki uzlaşmaz zıtlık biteviye sertleşiyor. Ulusal bağımsızlık ülküsü, yurdumuzun egemenliğini yabancılara çiğnetmemek bilinci, çetin savaşlarla elde edilen demokratik hakları geri vermemek, bu hakları genişletmek, gerici güçlerin karşısına derli toplu çıkmak fikri kuvvetleniyor, bu uğurdaki direnme değişik biçimlerde halkın çeşitli kollarına yayılıyor.

Çağımızın özelliği, yeni koşullar içinde, yurdumuzu da etkiliyor, kendisini yeni biçimlerde bizde de gösteriyor. Emperyalizme karşı, sömürgeciliğin eski — yeni her çeşidine karşı, özellikle Amerikan egemenliğine karşı direnme, milli kurtuluş, bağımsızlık hareketi, çok çetin koşullar ve çelişmeler içinde gelişiyor. Gerici egemen çevreler, Türkiyeyi NATO'lara bağlama, memlekette anti-demokratik bir düzeni, millet düşmanı hükümetlerin eliyle ayakta tutma yoluyla halkımızı yeryüzünde ilerici gelişmelerden koparmak, onu demokrasi ve barışı savunan güçlerden, sosyalist ülkelerden, milli bağımsızlık hareketlerinden uzak tutmak, tarihsel akışın dışına atmak çabasını uzun yıllar gösterdiler. Gerici çevrelerin ve onları destekliyen Amerikan emperyalistlerinin bu gayretleri iflâsla sonuçlandı. Amerikan kuklası Menderes hükümetinin, millet düşmanı eski DP idaresinin 27 Mayısla alaşağı edilmesi bunu ispat etmiştir. 27 Mayıs hükümet devirmesi, halkımızın yabancı boyunduruk altında yaşamamak, demokrasi düşmanı ağalık düzeni içinde yaşamamak, bu bağlardan kurtulmak, ileri, demokratik, başına buyruk, barışçı bir düzen, bir devlet için, demokratik milli bir hükümet için olan direnişlerinin etkileri altında yapılmıştır. 27 Mayısla ve geniş yığınların savaşım-larına yeni bir ortam yaratan sonuçlarıyla gerici çevreler, büyük burjuvazi ve onların destekçisi Amerikan emperyalistleri hiçbir zaman barışmanışlardır. Onlar, eski yollarından, amaçlarından, plânlarından asla vazgeçmemişlerdir. Son hükümet düşürmesi, Amerikan

diplomatlarının doğrudan doğruya ve kabaca iç işlerimize karışmaları, yabancı servislerle, Amerikan kumpanyalarıyla bağlı kimselerden, dört partinin elebaşlarından «ortak» bir hükümet kurmaları olayı birçok gerçekleri su yüzüne çıkarmıştır.

Memlekette ilerici ve gerici güçler, bunlar arasındaki ayrışma ve çelişmeler birbirine aykırı iki uçta, birbirine düşman iki kampta toplanıyor. Bir yanda: Kökü dışarda, yabancı sermayelerle, özellikle Amerikan tekelleriyle bağlı büyük burjuvazinin en gerici kanadı, onunla sarmaşmış büyük toprak ağaları ve memlekette her soydan ve boydan gerici güçleri destekliyen yayılcı Amerikan emperyalistleri vardır. Bu gerici, demokrasi ve ulusal bağımsızlık düşmanı kamp, Türkiyeyi NATO egemenliği altında tutmak, demokratik gelişmeyi, ulusal bağımsızlık hareketini, ilerici güçleri, onların her türlü örgütlerini ezmek, halkımızı amansızca sömürmek, yurdumuzu soymak, ordumuzu NATO baş patronlarının saldırganlık plânları uğrunda kullanmak, topraklarımızı atom harmanlarına çevirmek amacını güdüyorlar. Öte yanda: Azılı gerici güçlerin bu batakcı, soyguncu, harpçi tutumlarına karşı, Amerikan ağalığına karşı, NATO köleliğine karşı, Amerikalılara dayanarak gerici parti başlarının memlekette 27 Mayıs öncesinden çok daha korkunç bir diktatora kurma çabalarına karşı direnen geniş halk yığınları, milletin büyük çoğunluğu vardır. Bu iki kamp, bu birbirine karşı uçlar arasındaki zıtlık, uzlaşmaz savaş, ön plâna çıkmıştır.

Amerikan hükümeti, iç ve dış olayların, özellikle memlekette ilerici güçlerin, yurtsever çevrelerin, devrimci, demokratik çeşitli örgütlerin etkisi altında ulusal bağımsızlık ülkü ve ilkelerini uygulamak eğilimi gösteren Halk Partisi hükümetini düşürmek plânını çoktan kurmuştu. Vaşington bu işi daha geçen yıl uygulamak istedi. Conson, CIA'nın — casusluk servisinin — Türkiyedeki eski şeflerinden general Portur'u, hükümet devirmesini hazırlamak için, uçakla Ankaraya gönderdi. Amerikan emperyalistlerinin böyle açıktan açığa Ankarada hükümet devirmeye kalkışmalarının, memleketteki tepkisi büyük oldu. Ulusal bağımsızlık savaşı kızıştı, Amerikan düşmanlığı bütün belirtileriyle kendini gösterdi. Başkentte, İstanbulda, İzmirde, Adana, Samsun, Eskişehir ve daha yurdun birçok yerlerinde Amerikan emperyalizmine, NATO'ya karşı yapılan yığın gösterileri: «Amerikalı defol!» «NATO'ya paydos!» «Amerikan emperyalistleri bağımsızlığımızın düşmanıdır!» parolası altında geçti. Ulusal bağımsızlık hareketinin, yeni koşullar altında, yeni savaş biçimleri içinde geliştiği açık seçik ortaya çıktı. Yeryüzünde en gerici güçlerin jandarmalığını yapan, saldırganlık amaçları için topraklarımızda savaş üsleri, hava alanları, radar istasyonları kuran Amerikan emperyalistleri Türkiyede kendilerine ve dayandıkları, destekledikleri gerici güçlere karşı böyle milli, demokratik bir hareketin başvermesine, geliş-

mesine hiçbir suretle razı olamazladı ve olmanışlardır. Sömürgeciler, yağlı bir kuyruk gibi gördükleri Türkiyeyi öyle «gönül rızasıyla» hiçbir zaman bırakmazlar. Yayılıcı Amerika çevreleri, Türkiyedeki politik, ekonomik egemenliklerini, sarsılan durumlarını kuvvetlendirmek, geniş yığınlar arasından gelen, her gün daha bilinçli ve örgütlü bir direnme gösteren ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış hareketini ezmek, dayandığı, desteklediği en gerici güçlerin yeniden hükümete gelmelerini, bunların diktatorasını sağlamak plânını uygulama işine hız vermiştir. Bu son hükümet düşürme ve kurma işinde Ankaradaki Amerikan Büyükelçisinin davranışları, Vaşingtonun Türkiyede, kendi adamlarından, ajanlarından hükümet kurdurma plânının bir halkasıdır.

Gizli sözleşme:

Vaşingtonun, CIAnın eliyle, Türkiyede tepeden hükümet devirme, değiştirme davranışı memlekette geniş yığınların tepkisiyle karşılandı, ters sonuçlar verdi. AP elebaşılarının, orduya, millete, Meclise meydan okuyarak, 27 Mayıs'tan öç alacaklarını haykırarak hükümete gelmek, Bayar'ı Çankaya'ya oturtma çabaları boşa çıktı. Bu hükümet devirme işinde taktik değişikliği yapmak zorunluğunu hem Amerikalılar, hem onların yerli ortakları, özellikle APnin dizginlerini kullananlar duydular. Bu taktik değiştirme işini pişirmek, hükümete orduyu, bütün ilerici güçleri açıktan açığa göğüsliyerek değil, yukardan, Meclis yolundan, parayla oy avlama yolundan, en sinsi entrikalarla gelmek plânını yeni baştan ele aldılar. Bu plân Vaşingtonda görüşüldü. Şimdiki dörtlü Amerikan kuklası hükümette Sağlık Bakanlığını üzerine alan Sukan'ın yönetmenliğinde, AP elebaşlarından bir grup Amerikaya çağırıldı. Amerikan hükümetinin yetkilileriyle yapılan konuşmalardan sonra, gizli bir anlaşmaya varıldı. Bu gizli anlaşmanın ne olduğu, daha sonraki olayların gelişmeleriyle, AP yöneticilerinin Meclis içi konuşmalarında, Amerikan Haberler servisine bağlı gerici gazetelerin bu görüşme ve anlaşma üzerindeki yazılarıyla birer birer ortaya çıktı. Gene o sıralarda Bölükbaşı ve şimdiki Amerikan koalisyonu hükümete giren partilerin başları da Amerikan gezisi yaptılar. Onlar da, hükümet devirmesi plânıyla tanıştırıldı, gizli anlaşmanın ana ilkelerini onlar da paylaştılar.

Gizli anlaşma şöyle özetlenebilir: 1. APnin başına, yönetmenliğine Amerikanın, özellikle Amerikan tekellerinin güvenini kazanmış, Amerikan servislerine bağlı ve Türkiyede Amerikan sermayeleriyle işbirliği yapan büyük burjuvazinin sözünden çıkmıyacak, onun diktatorasını yürütebilecek kimselerin getirilmesi. Bu, son AP kongresinde, hem de perde arkasında duran Amerikan Büyükelçisinin dirijanlığıyla yapıldı. Yaygaracı, millete açıktan açığa meydan okuyan

grup ikinci yere alındı, başa Amerikaya bağlı Demirel grubu getirildi. 2. Amerikanın istemediği İnönü hükümetini devirmek için, AP ile öteki gerici parti başlarının, Mecliste ortaklaşa hükümet kurmalarının sağlanması. Gizli pazarlıklarla bu da yapıldı. 3. Memlekette Amerikan düşmanlığının önlenmesi, milli bağımsızlık hareketine yol verilmemesi, bağımsız dış politikaya gidilmemesi, Sovyetlerle yaklaşma davranışlarının önlenmesi, yabancı tekellere, özellikle Amerikan kumpanyalarına yeni üstünlükler, Türkiyede daha geniş imtiyazlar sağlanması, NATO masraflarına, NATO politikasına sınıksız bağlı kalınması. Demirel ve CKMPnin liderlerinden Oğuz basına verdikleri demeçlerde gizli anlaşmanın bu yönlerini açıklamışlardır. Demirel: «Amerikadan ayrılamayız. Böyle bir şey intihardır», dedi. Dış politikada bağımsızlığı kökünden reddetti. Demireller, Sovyetlerle iyi komşuluk ilişkilerinin kurulmasına karşı olduklarını Mecliste bağıra çağıra açıkladılar. Yerpaltı ve yer üstü servet kaynaklarımızı, madenlerimizi Amerikan tekellerine peşkeş çekmiye hazır olduklarını Ahmet Oğuz gizliyemedi.

Türkiyede demokratik halk hareketinin, ulusal bağımsızlık direnişinin gelişmesinden terâşe düşen Amerikan emperyalistleri ve onlara dayanan en gerici güçler, bu güçlerin başı AP yöneticileri ve ortakları hükümet devirme, açık faşist diktatorasına yolu temizliyecek dörtlü koalisyon kurma plânlarını bu biçimde hazırladılar.

Buhranın şahdamarı:

NATO politikası, hükümetlerin uzun yıllar Amerikan emperyalistlerinin dümen sularından yürümeleri, yabancı sermayelere memleket kapılarının ardına kadar açılması, sömürgeci tekellere geniş imtiyazlar, üstünlükler sağlanması Türkiyeyi yıkıma, egemenliğini yitirmeye sürüklemiştir. NATOculuk politikasından, yabancı sermayelere verilen olağanüstü serbetliklerden büyük bankacılar, komprador — aracı büyük tüccarlar, büyük toprak ağaları alabildiğine zenginleştiler. Buna karşılık geniş halk yığınları, orta tabakalar, küçük ve milli — yerli burjuvazi, soyuldu, ezildi, yabancı ağalığına karşı savaşta zor duruma düştü.

NATOculuk yoluyla, emperyalist grupların saldırganlık bloklarına bağlanmakla, bağlayıcı, köleleştirici, ağır şartlar koşan Amerikan «yardımlarıyla», korkunç NATO masraflarıyla memleket kalkınmazdı, yıkımdan kurulamazdı. Bütün bu masraflar mutlu bir azınlığın ve sömürgecilerin, özellikle Amerikan kumpanyalarının, bankalarının yararına olmuştur.

Türkiye, Milli Birlikçi senatörlerin Mecliste açıkladıklarına göre, NATO'ya girdiğinden bu yana, 5 milyar Dolar — 50 milyar lira borç, ödünç almıştır. Üstelik, 15 yılda NATO işlerine, orduya büt-

çesinden yüzlerce milyar harcamıştır. Şimdi, gene NATO standardı için, Türkiyeden 39 milyar lira bir masraf istiyorlar. Türkiyenin, NATOya girmeden önce, savunma masrafları, bütçede, 377 milyon liraydı. Şimdi 3 milyara çıkmıştır. Bu yalnız Savunma Bakanlığının genel bütçeden aldığı paralardır. NATO ve harp hazırlıkları masrafları, halkın gözünden gizlemek amacıyla, başka bakanlıklara dağıtılmıştır. Her yıl bütçenin aslan payı NATO — ordu harcamalarına gider. Oysa hükümet, sanayi Bakanlığına, geçen yıl, ancak 190 milyon ayırabilmiştir.

Türkiye, böyle bir yolla, ekonomisini, bütçesini, parasını NATO işlerine bağlamak yoluyla kalkınamaz, yıkılırdı, ekonomik, politik egemenliğini yitirirdi. Öyle de olmuştur. Şimdi, artık pek çokları: «17 yıl borç aldık. Üstelik milletin kesesinden, devlet bütçesinden yıllaryılı milyarlar harcadık bu işlere. Ama geri kalmış ülke olmaktan kurtulamadık. Bağımlı bir duruma düştük.» Diyorlar.

Bu gerçeği, emperyalist grupların kurdukları bloklara bağlanma, sömürgecilere yurdumuzun kapılarını açmanın yıkıcı sonuçlar vereceğini tâ baştan görmek için müneccim olmaya lüzum yoktu. Halkımız, emperyalist bloklara bağlanmanın çok pahalıya mal olan acı tecrübelerini görmüştür. Birinci Dünya Savaşının yıkıcı sonuçlarını, millet düşman hükümetlerin, halkımızın başına ne büyük felâketler getirdikleri unutulmamıştır. Sonra, emperyalistlerin elinden kurtulmak için çok çetin, çok kanlı bir milli kurtuluş savaşı yapmıştır. Ama geri ci egemen çevreler, dipsiz hesaplar, maceraler peşinde koşanlar tarihimizden ders almaya niyetli ve yetenekli değillerdir.

Tâ baştan, Ankara hükümetleri memleketimizi Amerikan kapanına ittiği, Truman «doktrinine», Marşal «plânına» bağladığı, NATOya soktuğu zaman, bu politikanın halkımıza yıkımdan başka, ulusal bağımsızlığımızı, egemenlik haklarımızı yitirmekten başka bir sonuç vermiyeceğini Türkiye Komünist Partisi millete açıklamıştır, elindeki imkânlarla onu uyarmıya çalışmıştır. Bu kölelik politikasına karşı bütün yurtsever güçlerin birleşmesi, savaşı gerektiğini Komünist Partisi halkımızın bilincine yerleştirmek işinden bir dakika bile vazgeçmemiştir. Komünist Partisi, komünistler bu savaşı millet düşmanı, Amerikan sömürgecilerine satılmış Bayar-Menderes hükümetinin faşist diktatorası altında, büyük kurbanlar vererek yürütmüştür. Geştapo Gediğin «tabutluklarında» yüzlerce komünist yıllarca işkence görmüştür. Bu iskenceler, Anayurdumuzu Amerikan boyunduruğundan, ulusal bağımsızlığımızı yabancı etkisinden kurtarmak, millet düşmanlarını alaşağı etmek, halkımızın demokratik bir düzene kavuşması için, yurdumuzun kalkınması için, köylüye toprak, millete ekmek ve barış sağlamak için çekilmiştir ve çekiliyor. Ama, baştan, Sam Amca'nın «cömertliğine» kananlar, şimdi Amerikan

emperyalistlerinin Türkiyeyi kendilerine, nasıl bir «küçük Amerika» yapmak istediğini görmiye başlı yorlar.

Eski Maliye Bakanı Melen, NATO masraflarının, borçlanmaların girdisini çıktısını, bu mekanizmanın nasıl işlediğini, bunun Batılı sömürgecilerin, özellikle Amerikan emperyalistlerinin elinde nasıl bir emme — basma tulumbası olduğunu çok yakından bilir. Melen, Türkiyenin ekonomisini kimlerin yönettiğini, politikasını kimlerin çizdiğini olaylarla veriyor: «1958'de Türkiye için iflâs kararı verildi. Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilâtı işe el koydu.» Diyor. Sömürgecilerin işe el koyması, Türkiyenin topyekün ekonomik, politik, kültürel yaşantısına, varlığına el koymaları demektir. Bugün Türkiyenin ekonomisini Konsorsiyom, Para Fonu, Amerikan Yardım Teşkilâtı — AID —, Ankaradaki Amerikan misyonları, hükümetin politikasını bu misyonların başı Amerikan Büyük elçisi kontrol ediyor. Son hükümet devirmesi ve kurulması işinde bu elçinin böylesine halkımızı hiçe saymasının dayanağı Amerikayla bağlanan kölelik anlaşmaları Konsorsiyomlar, AIDlerdir. Bu Konsorsiyomlar, AIDler. Para Fonları eski, padişahlar zamanındaki Genel Borçlar Kurumundan, devlet içinde bir devlet olan «Düyunu Umumiye»nin yerini almıştır. Amerika verdiği borçların karşılığı olarak Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasında Türk paralarını eli altında tutuyor. Bu karşılık paraları, hükümet devirmek için, istediği hükümeti kurdurmak için kullanıyor. Türkiyede İş Bankasıyla, Sanayi Kalkınma Bankasıyla, Amerikan Eksport-Import Bankasıyla, Koppers, Morison, Vesting Hoose, Kaliforniya Teksas oyl, Mobil oyl ve daha pek çok kumpanyalara iş gören büyük özel sektörcülere, bu karma ortaklıklara Amerika, Türkiye Merkez Bankasında bloke ettiği karşılık paralardan kredi açıyor. Amerikan hükümeti, Türkiye açtığı kredileri, dolaşık yollarla, yine Türkiyedeki Amerikan kumpanyalarına ve onlarla ortaklık kuranlara aktarıyor. AID Merkez Bankasındaki karşılık paralardan: Good Yeer, Türk Villis Overlan, Mineapolis Molibo gibi 12 yabancı-karma kumpanyaya 220 milyon vermiştir. İş Bankasıyla ortaklık kuran 7 yabancı kumpanyanın sermayeleri 55 milyon, kârları 290 milyon lira. Bu yabancı kumpanyalar ve yerli ortakları, kazançlarını, «yabancı sermayeleri çekme» kanunun verdiği serbestliklerden faydalanarak, dışarıya akıtırlar. Türkiyeden, son 12 yıl içinde, yalnız dış ticaret açıkları yoluyla, dışarıya 13 milyar lira gitmiştir.

Amerikan «yardımlarının» böyle sömürgeci tekellerin ve onların yerli ortaklarının yararına kullanılması, özellikle devlet bütçesinden, her yıl, arslan payının NATO işlerine, büyük bir orduyu NATO hesabına silâh altında tutma işine harcanması hem sömürgecilerin, hem memlekette mutlu bir azınlığın, büyük burjuvazinin, parababalardan, zengin toprak ağalarından ve büyük aracılardan kurulan

oligarşik grubun daha da zenginleşmesini, yurdun, milletin kaderine bunların hükmetmesini sağlamıştır. Nufusun % 1,5-un elinde milli gelirin % 38'inin toplanması, milyarderlerin — 117 mültimilyonerin türemesi, dış ticareti avuçları içine alan birliklerin kurulması, İş Bankası «imparatorluğunun» meydana gelmesi NATOculuk politikasıyla, devlet hazinesini bu yollarda harcamak işleriyle sıkışıkya bağlıdır.

Bir yanda, yabancı sermayelerle ortaklık kuran, özellikle Amerikan tekellerinin ajanlığını yapan, Kopperslerle, Morisonlarla memleketin demirini, çeliğini, petrolunu, ilâcını, çimentosunu, bakırını, volframını, kromunu, enerji kaynaklarını, yurdun can damarlarını sömüren: Cabir Selekler, Eczacıbaşılar, V. Koçlar, Yazıcılar, Kınacılar, Demireller, Taşkentler, Koperler, Şakir Ağaoğulları var.

Öte yanda, halkımızın ezici çoğunluğu. Son 12 yıl içinde, köylerden kentlere 3 milyonun üstünde insan akmıştır. Bunlar dağılan, toprağını, evini barkını kaybeden, proleterleşen köylülerdir. Şehirlerde, genellikle memlekette orta tabakalar — küçük burjuvazi, esnaf, milli burjuvazinin belli bir bölümü hızla dağılıyor. Sermayesini Amerikan bankaları — Dünya Bankası — koymuş olan Sanayi Kalkınma Bankasının eline düşen yerli fabrikacılar bir daha iflâh olmuyor. Bu banka bugün, 5 binden fazla yerli işletmeyi kontorolu altında tutuyor.

NATO yüzünden vergiler, pahalılık durmadan artıyor. Para, boyuna değerini kaybediyor. Dolaşımdaki kâat paralar 6,5 milyarı buldu. Bu durum geniş yığınların, özellikle emekçilerin, işçilerin geçimini ağırlaştırıyor, yaşantısını cehenneme çeviriyor.

Ordumuzun toptan NATO komutanlığının emrine verilmesi, topraklarımızda Amerikan hava, deniz, radar ve çeşitli saldırganlık üslerinin kurulması, ikili anlaşmayla, çeşitli NATO ve Amerikan antlaşmalarıyla Amerikalılara yurdumuzda üstünlükler sağlanması halk arasında olduğu-gibi, ordu içinde de, özellikle yurtsever subaylar arasında ulusal bağımsızlık bilincini uyandırmıştır. 27 Mayıslar, 22 Şubatlar, 21 Mayıslar, ordu içinden gelen bu olaylar, halkımızın milli bağımsızlık savaşımının, Amerikan köleliğinden, NATO boyun-duruğundan, bu köleliği destekliyen en gerici güçlerin, egemenliğine, karşı, Amerikan köleliğine karşı savaşımının birer halkalarıdır.

Memlekette karşılıklı güçlerin dengesi, güçlerin iki birbirine zıt uçlara ayrılması süreci daha da hızlanmıştır. İki birbirine karşı kamp arasındaki çelişmeler, çatışmalar daha da sertleşmiştir. Büyük burjuvazi, çıkış yolunu faşist diktatorada görüyor. Amerikanın yardımıyla başarılan son hükümet düşürme olayı, faşist diktatoraya gitme yolunda atılmış bir adımdır. Ama bu olay, aynı zamanda, geniş yığınlar arasında gelen ulusal bağımsızlık hareketinin, demokratik dönüşümler için savaşın gelişmekte olduğunu gösterir. Amerikan emperyalizmine dayanan büyük burjuvazinin en gerici kanadı, onun

bugünkü dörtlü koalisyon hükümeti, demokratik halk hareketlerini, Zonguldaktan yaptığı gibi, süngüyle, kurşunla, Ege’de ttnclerin mitinginde olduğu gibi, faşist komando baskınlarıyla önlemek yolunu tutmuştur.

Son yıllardaki yığın hareketleri: AP başlarının yönetmenliği altındaki en azılı gerici güçlere karşı, bu partinin faşist tertiplerine karşı açık direnmeler, içşi, gençlik, köylü gösteri yürüyüşleri, yabancı, özellikle Amerikan kumpanyalarıyla ortak kurulmuş işletmelerde — Kavel, Bereç, Singer, ATAŞ, Coor Dye, Ereğli Demir-Çelik ve NATO is yerlerinde — arka arkaya yapılan bilinçli, grevler protesto gösterileri, Amerikan düşmanlığının açık bir savaş şeklini alması hem büyük burjuvaziye, azılı gerici çevreleri ve hemde onların Sam Amcalarını telâşa düşürmüştür. Bütün bu olaylar, ulusal bağımsızlık yolunda, demokratik oluşumlar yolunda yepyeni bir gelişmenin günden güne kuvvetlendiğini gösterir. Bu olaylar, ilerici ve gerici güçler arasındaki dengenin yerinde saymadığını, güçler arasındaki çatışmanın, özellikle Amerikan emperyalistleriyle halkımız arasındaki çelişmenin geliştiğini, sertleştiiğini ortaya koyar. Buhranın özünde bu gelişme, bu savaşım yatıyor. Milli bağımsızlığımızı kurtarma savaşı, toprak ağalığını yıkacak köklü, demokratik oluşumlar savaşı, milletin üzerine yürüyen faşizm tehlikesini önlemek savaşı, bu savaşta Demokratik Milli Cepe kurma zorunluğu buradan çıkıyor.

«Yuvasından çıkan milli politika»:

CHP sözcüleri: «Milli politika yuvasından çıkmıştır, Inönü hükümeti onu yerine oturtmaya çalışıyordu», diyorlar. Olayları olduğu gibi almak en doğrusudur. AP ve ortakları, Amerikan elçiliğinin aşıktan aşığa yardımıyla Inönü hkmetini düşürdüler. Büyük burjuvazinin ve Amerikan çevrelerinin görüşlerini yayan «Hürriyet» gazetesini: «Amerikayla Türkiye arasındaki gerginlik son haddini bulmuştur. Hükümetin, NATO atom gücüne katılmamak kararı, dış politikada ayarlamaya gitmesi, Türk-Sovyet yaklaşmaları Amerikayı dşndrmiyecek olaylar değildi... Conson, daha geçen yıl, Innye yazdığı sert mektupta endişelerini açıklamıştı... Şimdi, Türk-Sovyet yaklaşmaları günlerinde hükümetin değişmesinden Amerika pek memnun görünüyor», diye yazdı.

Amerikan emperyalistlerini böylesine kızdıran, Consonun gazabini CHP hükümetinin üzerine çeken nedenleri açmak gerekiyor. Vaşington — Conson küstahça işlerimize karışmak yetkisini nereden almıştır?

«Milli politikanın yuvasından», bağımsızlık ve geemenlik yörüngesinden çıktığı bir gerçektir. Bunun bir geçmişi vardır. Milli politikanın temelinde Anayurdumuzun, cumhuriyetin, halkımızın ekono-

mik, politik, kültürel, topyekün bağımsızlık ilkeleri yatar. Büyük Kurtuluş Savaşında millet bunun için kan dökmüştür. Bu savaşın hemen peşi sıra, sömürgecileri, yabancı sermayeleri Türkiyede tuttukları kilit yerlerinden atmak direnişi geldi. Önce Genel Borçlar Kurumu ve onunla bağlı anlaşmalar, kapitülâsyonlar kaldırıldı. Daha sonra, yabancı kumpanyaların işletmeleri satın alındı, devlet malı oldu. Milli, yerli endüstrinin gelişmesini, memleketin kalkınmasını, milli burjuvazinin korunmasını sağlayan bir sıra kanunlar çıkarıldı.

Milli politikanın özelliklerinden biri de, Türkiye Cumhuriyetinin «cihanda barış» ilkesine bağlı olmasıydı. Sonra, ulusal bağımsızlığımızın önemli dış garantilerinden biri Türk-Sovyet dostluğu idi. Büyük komşumuz, hem Kurtuluş Savaşında, hem ondan sonraki yıllarda, bencil hiçbir karşılık beklemeden, hiçbir şart koşmadan yardım yapmıştır. Bu dostluk ve iyi komşuluk günlerinde, CHP hükümetlerinin dünya politikasında yeri vardı, kurtuluşları için savaşan halklar arasında itibarı vardı.

Zamanla, özellikle İkinci Dünya Savaşında ve ondan sonra, Türkiyede burjuvazinin kendi yapısında, kendi içindeki ayrışma süreci hızlandı. Büyük burjuvazi, onun CHP içindeki sağ kanadı bu partiyi ve hükümetlerini Atatürk ilkelerinden, milli bağımsızlık yörüngesinden çıkardılar. Saraçoğlu, Peker hükümetleri bir yandan emperyalist çevrelere tavizler, bağışlar verdiler. Öte yandan içerde demokratik, ilerici güçlere, halka karşı baskıyı artırdılar. Daha sonra, Truman «doktrini»ne, Marşall «plânına» bağlanmakla milli politika yuvasından — çığırından çıktı. Emperyalistler Türkiyede yeniden eski kilit yerlerini tutmak, onun iç dış politikasına doğrudan doğruya etki yapmak ortamını buldular.

Emperyalistlerin, Türkiye halkına dayattıkları «yeni» sömürgecilik sistemi CHP'nin geniş kanadına, milli burjuvaziye, onun dayandığı Atatürk ilkelerine karşıdır. CHP, bu yüzden, emperyalizmle, Amerikan sömürgecileriyle, eninde sonunda çatışmak zorundaydı. Hükümet DPnin eline geçtikten sonra, en gereici güçler, büyük burjuvazi ve toprak ağaları emperyalist çevrelerle iyice sarmaştıktan, memleketi NATO ve CENTO'lara bağladıktan sonra, ortada milli politikanın izi tozu kalmadı. Amerikan emperyalistlerinin saldırganlık plânları, Sovyet düşmanlığı, içerde Komünist Parisinden CHP'ye kadar, işçisinden subayına kadar bütün yurtsever güçlere karşı baskı ve terör, düşüklerin — Bayarların millet düşmanı politikalarının köşe taşları oldu. DP diktatorasına karşı halkın 10 yıl boyunca gösterdiği direnme 27 Mayıs hükümet devirmesiyle sonuçlandı. Bu devirme ordu kolundan yapıldı. Ama gene de bu olay, memlekette geniş ve değişik yığınların emperyalizme, onların dayandıkları gerici güçlere karşı, ulusal bağımsızlık için, demokratik gelişme için yeni bir ortam hazırladı. İlerici güçler, özellikle memleketin

politik yaşantısına sürekli etki yapan işçi sınıfı örgütlü savaşmak, savaşlarda örgütlenmek olanaklarını elde etmiye başladı. Geniş ve değişik yığınların bu savaşı, CHP yöneticileri üzerinde etkisiz kalmadı. Amerikan emperyalistlerine ve yurdumuzda dayandığı azıllı gericiilere, düşüklere bağış, taviz vermek politikasının milli politikayı yuvasına oturtmak yolu olmadığı iyice ortaya çıktı.

Halkımızın ulusal isteklerini, bu uğurdaki savaşlarını, çeşitli biçimlerde, ilerici güçlerin partileri, dernekleri, sendikaları, birlikleri, sözcüleri basında, Mecliste, miting ve gösterilerde dile getirdiler. Bu isteklerin özeti: 1. Emperyalistlerin politik, ekonomik ve askeri boyunduruğunu kırmak, memleketin tam bağımsızlığını sağlamak, halkın kazanılmış demokratik haklarına göz diken ve memleketin muhtaç olduğu sosyal reformların gerçekleştirmesine engel olan emperyalizmin desteklediği ve dayandığı iç gerici güçlere karşı savaşmak. 2. Haysiyetli, kişiliği olan bağımsız dış politika. Egemenlik haklarımızı hiçe indiren anlaşmaları, kapitülasyonları diriltten anlaşmaları, eşit haklara dayanmayan, Amerikayla bağlanan iki anlaşmayı bozmak. 3. NATO'dan birliklerimizi çekmek. Memleketin yıkımına sebep olan, kalkınmasını engelliyen NATO masraflarından elimizi çekmek. Başkaları için ordu beslememek, orduyu yeni baştan ve ulusal amaçlara uygun olarak organize etmek. Amerikaya, NATOya topraklarımızda verilen üsler güvenliğimiz için, barış için tehlikelidir. Bu tehlikeyi NATOya verilen imtiyazları, kaldırmak. 4. Bütün komşularımızla, özellikle Sovyetler Birliğiyle karşılıklı faydalı ekonomik, politik, kültürel ilişkiler kurmak. «Sovyet tehlikesi masaldır.» Bunu bizi dostsuz bırakmak, barış cepesinde ayırmak isteyenler uydurmuştur. 5. Yabancı sermayelerin, kumpanyaların fabrikalarını, işletmelerini, ortaklıklarını devletleştirmek. Yabancı tekellere, sermayelere üstünlükler tanıyan kanunları, imziyazları kaldırmak. 6. Dış ticareti devletleştirmek. Gümrüklerin politikamızı kalkınmamıza, yerli endüstrimizin gelişmesine, milli burjuvazinin korunmasına yardım edecek biçimde ayarlamak. Petrol, enerji, maden kaynaklarımızın, yabancı petrol kumpanyalarını, bankaları, en başta yabancı bankaları, sigorta ortaklıklarını devletleştirmek. 7. Anayasanın emrettiği, ön gördüğü demokratik reformların, en başta toprak reformunun yapılması. Anayasaya aykırı kanunların kaldırılması. Demokratik, Anayasa hürriyetlerinin garanti edilmesi. Gericici azıllı güçlere karşı etkili bir savaş yürütülmesi.

Değişik halk çevrelerinin bu istekler etrafındaki savaşları, bu uğurdaki direnişleri, belirli ölçülerde CHP hükümetini etkiledi. Sovyetlerle yakınlaşma yolundaki adımları, NATO ortak atom gücüne katılmaması, Kıbrıs anlaşmazlığını barışçı yollarla çözmeğe yanaşması bu etkinin belirli sonuçlarıdır. Bunlar, milli politikayı

yörüngesine sokmak için CHP'nin attığı olumlu adımlardı. Vaşingtonu kızdıran, telâşlandıran da bu olmuştur.

Faşizm tehlikesine karşı:

Türkiye Komünist Partisi, bu son hükümet düşürmesi ve daha önce, AP elebaşlarının, azgın gericilerin açık saldırıları üzerine yayınladığı bildiri ve çağrılarla halkımızı uyarmıya, gerici çevrelerin amaçlarını, taktiklerini, bunların arkasında Amerikan emperyalistlerinin durduğunu göstermiye, anlatmıya çalışmış ve çalışıyor. 25 Kasım 1964'te yayınladığı Bildiri'de, AP ve gerici ortaklarının davranışlarını şöyle açıklıyor: «Gericilerin amacı, yabancılara bağlı büyük burjuvazinin açık diktatorasını kurmak: Menderesçiler, şeriatçılar, ırkçılar, faşistler birliğini iktidara getirmek, elde edilmiş demokratik hakları, Anayasayı ortadan kaldırmak, toprak reformunun sözünü bile ettirmemek, işçi teşkilâtlarını, ilerici dernekleri, birlikleri dağıtmak, ilerici basını susturmak, . . . Amerikan boyunduruğuna, NATO'ya—CENTO'ya karşı olan subayları temizlemek, memleketin ekonomik, politik ve askeri bağımsızlığı uğrunda savaşıyanları, bağımsız bir dış politika isteyenleri, milli kurtuluşları uğrunda emperyalizme karşı savaşıyan halklarla ve onların kara gün dostu Sovyetler Birliğiyle ve diğer barışçı devletlerle iyi komşuluk münasebetleri kurulmasını isteyen kuvvetleri ezmektir.»

Komünist Partisi, kanlı Zonguldak — Kozlu olaylarını şiddetle protesto eden Çağrı'sında: Anayasa haklarını kullanan maden işçilerinin üzerine polis, jandarma, ordu birliklerini süren, haklarını savunan işçileri süngüleyen, kurşunlıyan bu karma, hükümetin faşizme sürüklendiğini belirtiyor.

Olaylar Komünist Partisinin görüşünü doğrulamıştır. Yeni hükümet, daha işe başlar başlamaz, millet düşmanı, barış düşmanı çehresini meydana vurmuştur. Bu hükümetin yapısı, Demirel, Sukan, Topaloğlu gibi koyu gericilerden, yıllarca polis şefliği yapmış, ilericilere, yurdun bağımsızlığını, halkın demokratik haklarını barışı savaunan komünistler ilericilere yıllarca «tabutluklarda» Geştapo işkence metodlarını uygulamış kimselerden kurulmuştur. İşte böyle bir hükümet, daha Meclisten güven oyu almadan, tütün ekicilerinin, tütün işçilerinin, 400 bin köylü ocağının, 1,5 milyonluk bir yığının üzerine atıldı, ekmeklerini ellerinden aldı. Amerikan Tabako gibi en azgın yabancı kumpanyalara, onlarla bağlı, vurguncu — aracı tüccarlara, bir çırpıda 300 milyon sağladı. Sonra, bu vurgunu, tütünçülere karşı reva görülen bu haksızlığı protesto için, Akhisarda miting tertipliyenler üzerine faşist komandoları saldırttı.

İçerde dolu dizgin, kurşunla, yasaklarla, kanunsuz buyruklarla işçiye, köylüye, aydına, karşısındaki bütün güçlere saldıran yeni

hükümet, dış politikada da iç yüzünü hemen gösterdi. Kıbrıs ateşini, İngiliz ve Amerikan emperyalistleri hesabına, körüklemeye koyuldu. İnönü hükümeti, Türk-Sovyet komünikesiyle de açıklandığı gibi, Kıbrıs işini barışçı yollarla çözmeği yükümlenmişti. İnönü hükümetinin bu barışçılık tutumu, NATO başlarının körükledikleri Kıbrıs ateşinden ordumuzu, memleketi geri çekmesi, Yeşiladada NATO üslerini öyle kanla, ateşle savunmak istememesi, yanlış, tehlikeli Kıbrıs tutumunu doğru, milletin çıkarlarına uygun yola çevirmek istemesi emperyalistleri, onların yurdumuzda dayandıkları gerici çevreleri telâşa düşürmüştür. Kıbrıs olayları, NATO patronlarıyla, özellikle Amerikan emperyalistleriyle halkımız arasındaki, memlekette en gerici güçlerle, bütün demokratik, yurtsever güçler arasındaki uzlaşmaz zıtlıkları, bütün keskinlikleriyle ortaya koymuştu. Şimdiki hükümet, Kıbrıs macerasını albaştan etmekle, bir taşla iki kuş vurmak peşindedir. Bir yandan, içerde giriştiği faşist baskıyı maskeleyerek, milletin gözlerini başka taraflara çekmek. Öte yandan, orduyu içerde halkla karşı karşıya getirmek, — Zonguldakta yaptığı gibi —, dışarda NATO hesabına ateşe sürmek. Böylece, AP elebaşları, ötedenberi düşüklerin öcünü almak için dış biledikleri orduyu çıkınaza sokmak taktiğini güdüyorlar.

Bütün bu olaylar, bugünkü hükümetin büyük burjuvazinin faşist diktatorasına yolu açmakta olduğunu gösterir. Ama, gene olaylar gösteriyor ki, azınlı gerici güçleri bu yolda halkın direnişleriyle karşı karşıya bulunuyor. İşçiler, sendikalar yalnız kendi haklarını değil, köylünün toprak isteğini, Anayasa hakkını, toprak reformunu, savunuyor. Gençlik, öğrenci birlikleri sendikalar, ilerici yazarlar, gazeteciler, başta Komünist Partisi olmak üzere bütün ilerici partiler, demokratik güçler kanlı Zonguldak olayını, Egedeki faşist komandocuların baskınını protesto ettiler. Bu olaylar karşısında bir dayanışma, cephe birliği gösterdiler. Hükümet, toprak reformu kanununu programına almadı. Önceden AP başlarının dafalarca açıkladıkları gibi, köylüye toprak vermiyeceklerini, toprak reformuna karşı olduklarını, toprak ağalığını savunduklarını işbaşında da, doğruladılar. Ama köylümüz de toprak davasından, Anayasaya giren toprak reformu hakkından vaz geçmiş değildir. Gerici karma hükümet kurulur kurulmaz, Malatyada binlerce topraksız, köylünün, halkla birlikte, yaptığı gösteri yürüyüşü, köklü toprak reformu savaşının, halkımızın ulusal bağımsızlık savaşıyla ne kadar sıkı bağlı olduğunu, büyük burjuvazinin ve toprak ağalarının diktatorasına karşı savaşla sınıksız örüldüğünü belirtir.

En gerici güçlerin, özellikle büyük burjuvazinin, emperyalist tekel-lerle bağlı çevrelerin, gerici toprak ağalarının diktatorasına yol açmak isteyen karma hükümet, çeşitli manevralarla, sinsi plânlarla orduyu halktan ayırmıya, ordudan yurtsever subayları temizlemeye,

çalışıyor. Ama ortada bir 27 Mayıs var, Atatürkçü subay ve komutanlar var. Ordu içindeki bu durumu bildikleri içindir ki, AP ve ortakları, faşist diktatoraya, maskelenmiş yollardan yürüyorlar. Plânlarını adım adım uygulamaya çalışıyorlar.

Amerikan Haberler Servisine bağlı gazeteler, AP ve ortaklarının sözcüleri, bu karma hükümeti Amerikan elçiliğinin çatıştırdığını, onun halk düşmanı çehresini maskelemek için, günlerce, ama boşuna, çaba gösterdiler: «Ne olmuş sanki? Mecliste bir hükümet çekilmiş, yerine, başında bağımsız bir Başbakanı olan hükümet gelmiş...» Diye tutturdular. İlerici gençlik, yurtsever öğrenci dernekleri, birlikleri, 27 Mayısçı senatörler, İşçi Parisi, sendikalar yayınladıkları çağrılarla, bildirilerle, demeçlerle gericilerin, faşistlerin foyalarını meydana çıkardılar. Hükümet değişmesinin iç yüzü demokrasiyle ilgili değildir, Anayasa çiğnenmiştir, Amerikan elçisi iç işlerimize karışmıştır, dediler ve bu elçinin «istenilmiyen adam» olalarak memleketimizden gitmesini istediler.

Demokratik Milli Cephe:

Büyük burjuvazinin en gerici kanadının, AP yöneticilerinin Amerikan çevrelerine dayanarak, onların yardımıyla «hükümet» kurmaları, faşizme yönelmeleri olayı, gerici kampın aynı zamanda zayıflığını gösterir. Dört partinin yöneticileri, tepede, Amerikan misyonlarının eliyle koalisyon kurmuşlardır. Ama bu partiler arasındaki, onların altlarıyla üstüleri arasındaki çelişmeler, çatışmalar kalkmış değildir. Sonra, dört partinin elebaşlarının, Amerikalara sığınıp hükümet kurmaları ve bu hükümetin hemen kurşunla işçilere saldırması, Anayasayı çiğnemesi, faşizme dümen kırması yalnız geniş halk yığınları arasında değil, APnin de, onun buyurğu altında düşen partilerin de sıra üyeleri arasında tepki uyandırmıştır.

Büyük burjuvazinin, azılı gerici güçlerin başarısı, öte yandan, halk güçlerinin, bu tehlikeye karşı direnen parti ve örgütlerin dağınık, olduklarını aralarında dayanışma ve savaş birliğinin zorunluğunu henüz kavrayamamış olduklarını gösterir. CHP'den İşçi Partisine kadar bütün anti-emperyalist, anti-faşist güçler değişik şekillerde, değişik ölçülerde düşmana karşı direniyorlar. Bu güçlerin yürüttükleri savaşın genel yönü birdir. Ama aralarında anlaşmış, sözleşmiş değillerdir. Üzerinde anlaşılmış bir genel savaş plânları, programları yoktur. Olayların hızla gelişmesi böyle bilinçli bir dayanışmanın bir an önce gerçekleşmesini zorunlu kılmaktadır. Unutmamak gerek ki, CHP'nin, sendikaların, öğrenci birliklerinin, derneklerin, İşçi Partisinin ve öbür ilerici güçlerin kendi aralarında da çözüm bekliyen anlaşmazlıkları vardır. Olaylara karşı tutumlarındaki ayrılıklar da birleşmeyi zorlaştırıyor. Zonguldak-Kozlu olayını gençlik, sendikalar bildirilerle, çağrılarla, gösteri mitingleriyle protesto ettiler. İşçi

Partisi tutumunu belirtti. Ama bu arada, Türk-İş'in başındaki bazı kimseler, Demirsoy, olmayacak bir durum takındı. Oysa, kanlı Kozlu olayı, hükümete karşı direnen güçleri birleştiren canlı, konkre bir durum yaratmıştır. Olaylar, yurtsever bütün güçleri dayanışmaya zorluyor.

Demokratik Milli Cephe'nin kurulmasını zorlaştıran bazı yanlış görüşler vardır. Bazılarına göre, «*başlıca zıtlıklar* burjuvazinin iki kanadı arasında», özellikle CHP ile AP arasındadır. Bütün kavgaları hükümet sandalyasının başıdır. Onlar, 27 Mayıs hükümet devirmesini de böyle dar bir çerçeve içine sokuyorlar. Oysa, 27 Mayıs sonrası gelişmeler bu «görüşün» çürüklüğünü ortaya koymuştur. Son yılların olayları memlekette Amerikan boyunduruğuna karşı, NATO politikasına karşı, sömürgecilerin ve onlarla ortaklık kuranların yağma ve soygununa karşı, ağalığa, gericiliğe karşı, büyük burjuvazinin diktatorasına karşı halkın değişik çevreleri, işçisinden, köylüsünden, subayından, yazarından, öğrencisinden, öğretmeninden milli burjuvazisine kadar geniş yığınları kucaklayan bir direnişin geliştiğini gösteriyor. Böyle bir durumda, yığınların ve olayların etkileri, altında CHP hükümeti halkımızın ulusal isteklerine uygun bir tutum alıyor, bağımsızlık politikasına yöneliyor. Azılı gerici güçler, onları destekliyen Amerikan emperyalistleri ulusal bağımsızlık ilkelerine yönelme eğilimi gösteren bir hükümeti düşürüyorlar. Böyle, başlıca uzlaşmaz zıtlıkların halkımızla sömürgeciler arasında, halkımızla kökü dışarda gerici güçler arasında, Amerikan emperyalizmiyle halkımız arasında olduğu bir kerre daha ortaya çıkıyor. Böyle bir durumda hükümet düşürme ve faşist eğilimli bir hükümet kurma olayını iki parti arasında bir çatışma olarak görmek, iki başlı düşmanı görmemek, bu düşmana karşı olan güçlerin dayanışmasını zorlaştırmaktır. Bu dar, sakat görüş, yığınlara yat borusu çalmaktır. Bu dar, sakat görüş, yığınlara yat borusu çalmaktır, bu savaştan «size ne?» demektir.

CHP bugün muhalefettedir. Amerikaya körü körüne bağlı hükümetin karşısındadır. Kendisi büyük bir güçtür. Mecliste en çok üyesi olan partidir. Ama, son olaylar da gösterdi ki, CHP tek başına aşırı gerici güçlerin, partilerin ve bunları destekliyen Amerikan baskısını önliyecek yeterlikte değildir. Onun sağ kanadında tutucu, demokratik güçlere yan bakan, şu veya bu ölçüde gericilerle bağlı olan, onlarla «iyi geçinmek» istiyen bir kol vardır. Bu gibilerin tutumlarını millete göstermek, ilerici, anti-emperyalist, demokratik güçlerin dayanışmasını sağlamlaştırır. CHP, uzun yıllar hükümet sürmüştür. Yöneticilerinin bir çok ters tutumları, ulusal bağımsızlığa, demokratik gelişmeye aykırı davranışları, politikaları olmutur. Bir çok demokratik güçlerin, CHP yöneticilerine karşı, hükümetlerine karşı cepe almalarına sebep olmuşlardır. Köklü, demokratik çözü-

münden kaçınmışlardır. Ama bugün bütün bu çelişmeler ön plâna sürülemez, ana savaştan üstün tutulamaz. CHP, Atatürk ilkelerinden vazgeçmediğini belirttiğine, bugünkü eli kanlı hükümetin karşısında olduğuna göre, halkımızın bağımsızlık, demokrasi, barış savaşına-anti-emperyalist savaşa katılmak, orada gereken yerini almak zorundadır.

Kozluda kuyuların ağzında kanlarını döken işçiler, seslerinin bütün gücüyle haykırdılar: «Başımızda böyle bir hükümet istemiyoruz! Memlekette böyle bir idare istemiyoruz!» Bu parola, yıldırım hızıyla yurdun dört bucağına yayıldı. Bu haykırış, Amerikan köleliğine ve faşist diktatoraya karşı, ulusal bağımsızlık ve demokratik bir düzen için halkımızın yürüttüğü savaşın yeni bir aşamaya ayak bastığını müjdeler.

Gençler, öğrenci birlikleri, bugünkü kökü dışarda hükümete karşı olan güçler, partiler, «bu mücadelenin, ikinci bir milli kurtuluş savaşının hazırlıkları olduğuna» parmak bastılar. Bu savaşın ancak, bütün güçlerin dayanışmasıyla, milli cephede birleşmeleriyle başarı kazanabileceğini belirttiler.

Burada kendiliğinden çok önemli bir soru ortaya çıkıyor: Bu Demokratik Milli Cephe nasıl bir savaş platformuna dayanacaktır? Kurulacak hükümet nasıl bir hükümet olacaktır? Halkımızın istediği hükümet, Milli Demokratik Hükümettir. Bu hükümet, Demokratik Milli Cephenin Hükümeti olabilir. Bu cephenin ve hükümetin ilkeleri, aşağı yukarı şöyle özetlenebilir:

Memlekette emperyalizmin etkilerine, Amerikan boyundüğuna karşı politik, ekonomik, kültürel bağımsızlık için savaşmak. Sömürgeciliğin her türlü yeni şekillerine karşı durmak. Yabancı sermayelere karşı, Amerikan kumpanyalarına karşı durmak. Topraklarımızdaki NATO üslerini kaldırmak, ordumuzu NATO'dan çekmek, toprak bütünlüğümüzü, egemenlik haklarımızı, halkımızın ulusal çıkarlarını savunan bir ordu beslemek. Barışı savunmak, bütün komşularımızla iyi dostluk ilişkileri kurmak. Toprak ağalığını yıkacak köklü toprak reformunu hemen yapmak. Geniş köylü yığınlarını memleketin politik yaşantısının dışında tutan, köylüye örgütlenme yolunu kapıyan ve Anayasaya aykırı olan yasakları hemen kaldırmak. Devlet mekanizmasını gericilerden, Amerikan ajanlarından temizlemek. Faşizm tehlikesine karşı savaşmak. Geniş yığınların: İşçinin, köylünün, gençliğin, bütün yurtseverlerin devlet politikasında sözü olmasını, demokratik gelişmede yeri olmasını sağlamak. Bütün demokratik, yurtsever güçlere serbestce örgütlenme imkânı vermek.

Demokratik Milli Cephe ancak geniş yığınlara, onların teşkilâtlı, aktif savaşlarına dayanabilir. Ancak böyle bir cephe, yurdumuzu buhranlardan kurtarabilir. Bağımsız, başınabuyruk demokratik Türkiye Cumhuriyeti, kalkınan, gelişen Türkiye ancak böyle bir savaşla kurulabilir.

Romanya işçi Partisi Merkez Komitesine

Romanya İşçi Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve Devlet Konseyi Başkanı, Romen halkının büyük evlâdı, yorulmaz barış ve sosyalizm savaşçısı *George Georgiu Dej* yoldaşın ölüm haberini Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi büyük bir teessürle öğrendi.

Biz Türk komünistleri, Georgiu Dej yoldaşın temiz hâtırası önünde saygıyla eğiliriz.

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ**

GEORGE GEORGIU DEJ

Komünistler, bütün dünya emekçileri, Romen halkı ağır bir kayıba uğradılar. Romen işçi sınıfının çalışkan yöneticisi, milletlerarası komünist ve işçi hareketinin seçkin kişilerinden George Georgiu Dej gözlerini hayata yumdu. O, bütün hayatını, halkın özgürlüğü ve mutluluğu, Romanya Halk Cumhuriyetinde sosyalizmin kurulması, Marksizmin-Leninizmin yüce ilkelerinin zaferi savaşına hasretti.

George Georgiu Dej, bir Leninici devrimcinin, bir yurtseverin ve enternasyonalcinin geçtiği zor ve şanlı yoldan geçti. 8 Kasım 1901 de Romanya'nın Birlade şehrinde doğan Georgiu Dej, bir işçi ailesinin oğludur. Daha 11 yaşındayken ekmeğini kazanmak zorunda kaldı. 18 yaşında devrimci harekete katıldı. 1930 yılında, o sıralarda

güç şartlar içinde çalışan komünist partisinin saflarına girdi. Aradan çok geçmeden partinin ileri gelen yöneticileri arasında yer aldı.

George Georgiu Dej, 1933 yılında Romanya işçi hareketinde büyük bir olay sayılan Bükreş demiryolu işçilerinin grevini örgütledi ve yönetti.

Bu faaliyetinden dolayı 1933 yılında askeri mahkeme onu 12 yıl ağır kürek cezasına mahkûm etti.

Antonesku'nun diktatörlüğüne karşı yapılan silâhlı ayaklanmanın askeri-politik plânı 1943 yılında George Georgiu Dej'in yönetmenliğinde hazırlandı.

Sovyetler Birliği Hitler saldırganlarını yendikten sonra, Romen halkının anti-faşist güçleri, RKP-nin öncülüğünde silâhlı ayaklanma yoluyla askerî-faşist diktatorasını devirdiler.

George Georgiu Dej yoldaş, Romen halkının yeni hayatını kurma savaşının başına geçti. Ülke özgürlüğüne kavuştuktan sonra, halk yığınlarının gericiilere karşı savaşını o yönetmiş, demokratik yenilikler ve işçi sınıfının birliği uğrunda bütün gücüyle savaşmış, toprak reformunun uygulanmasına önayak olmuştur.

1945 yılında G. Georgiu Dej, RKP-nin Merkez Komitesi Genel Sekreterliğine, 1948 yılında da komünistler ve sosyal-demokratların solcu güçlerinin birleşmesi neticesinde kurulan Romanya İşçi Partisinin Genel Sekreterliğine seçilmiştir. Devlet işlerinde sorumlu mevkiler alan George Georgiu Dej yoldaş, 1952—1955 yıllarında Bakanlar Kurulu Başkanı seçilmiş ve 1961 yılı Martında da RHC Devlet Konseyi Başkanlığına getirilmiştir.

George Georgiu Dej yoldaş, yorulmaz bir barış savaşçısıydı. Saldırgan güçlere ve harbe karşı savaşmayı, barış ve barış içinde yan yana yaşama prensipini halkların hayatına uygulamayı ve milletlerarası gerginliğin azaltılması uğrunda mücadeleyi, George Georgiu-Dej yoldaş her komünistin yüksek enternasyonalist bir ödevi sayıyordu.

Komünistler, bütün dünya emekçileri, Romen halkının sadık evlâdını, yorulmaz demokrasi ve sosyalizm savaşçısı George Georgiu Dej yoldaş her zaman hatırlıyacaklardır.

İÇİNDEKİLER

Halit Bektaş

Suriyenin yeni yolu 185

Vaslav Slavik

Sosyalizm ve demokrasinin gelişmesi 201

Esekias Papaioannou

Kıbrısın bağımsızlık savaşı ve İngiliz-Amerikan
emperyalizminin saldırganlığı 215

Viktor Joannes

Çok partili sistem ve sosyalizm savaşı 222

KOMÜNİZM UĞRUNDA SAVAŞAN KAHRAMANLAR

Ölümsüzler 230

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

Suriye Komünist Partisi devletleştirmeyi destekliyor . . . 234

ARAP HALKLARININ MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİNİN MESELELERİ

Arap ülkelerindeki sosyal-ekonomik değişmeler ve
«Arap sosyalizmi» 236

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Moskova bildirisi 253

Komünike 257

Demokratik milli cephe 260

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» — Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira